

Μικροχωρικά ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΩΝ

ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΩΝ «Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ»

(ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΕΝ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΙ 1885)

Βραβείο Ακαδημίας

Αθηνών (1986)

Κυκλοφορεί ανάμεσα στους Μικροχωρίτες του εσωτερικού και του εξωτερικού, καθώς και στους φίλους του Μικρού Χωριού Ευρυτανίας
(Σημ.: Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τη γνώμη του συγγραφέα τους)
Κείμενα και φωτογραφίες δεν επιστρέφονται

Περίοδος Β' - Χρόνος 40ος - Αρ. Φύλλον 81 - Ιούλιος - Δεκέμβριος 2006

Ιδιοκτήτης:

Αδελφότητα Μικροχωριτών

“Η Μεταμόρφωση του Σωτήρος”

Αγλαύρου 19-21, 117 41 Αθήνα

Διοικητικό Συμβούλιο:

Πρόεδρος: Αιμιλία Κουτσούκη

Αντιπρόεδρος: Αθανάσιος Κεράνης

Γεν. Γραμματέας: Μάρκος Οικονόμου

Ταμίας: Ιωάννης Αρώνης

Ειδ. Γραμματέας: Αθαν. Παπαθανασίου

Σύμβουλοι Τύπου: Σπύρος Κρίκος

Σοφία Κούμπου - Κουτσούκη

Εκδότης/Διευθυντής

(σύμφωνα με το νόμο):

Αιμιλία Κ. Κουτσούκη

Διεύθυνση: Αγλαύρου 19-21, 117 41 Αθήνα.

Τηλ. 210 9238197, Fax: 210 9218177,

E-mail: Koutsoukis@hol.gr

Εκτύπωση Διευθύνσεων: Κρίκος Κώστας

Σύνταξη – Επιμέλεια έκδοσης:

1966-1970: Μένιος Κουτσούκης

1971-1977: Γιώργος Δημόπουλος

1978-1992: Μένιος Κουτσούκης

1993-2003: Αθανάσιος Κεράνης και
Δημήτριος Κρίκος

2003 - Οι δημοσιογράφοι:

· Σοφία Κουτσούκη, τηλ. 210 8032231

E-mail: bily@otenet.gr

· Σπύρος Κρίκος, τηλ. 210 9945348

E-mail: spiroskrikos@in.gr

Φωτοστοιχειοθεσία – εκτύπωση:

Ι. Γκαντήραγας & Σία Ο.Ε. , Γερανίου 7,

Τηλ. 210 5244309, e-mail: kalgoul@ath.forthnet.gr

Ετήσια συνδρομή:

Εσωτερικού Ευρώ 20

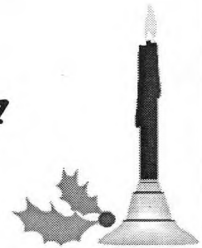
Εξωτερικού \$ 50

Εταιρειών, ΝΠΙΔ Ευρώ 30

Αποστέλλεται δωρεάν σε δημόσιες
υπηρεσίες, Ο.Τ.Α. και συλλόγους

Φωτογραφία εξωφύλλου: Το νέο Κοινοτικό Κατάστημα στην ανακαινισμένη πλατεία του Νέου Μικρού Χωριού

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Αδελφότητας Μικροχωριτών
εύχεται στους απανταχού Μικροχωρίτες
και φίλους του Μικρού Χωριού
Ευτυχιωμένο το 2007

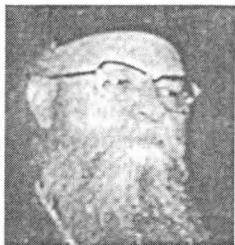

Περιεχόμενα

	Σελίδα
Στην έναρξη του σχολικού έτους 2006-2007	2-3
Από τη σκοπιά της Αδελφότητας	4
Καλοκαιρινή Λαϊκή Συνέλευση	5-9
Προσφορές στο χωριό	10
Νέα από το Δήμο Ποταμιάς	11
Από το χώρο της Ευρυτανίας και της Ρούμελης	12
Εις ανάμνησιν του Πατέρα μου Θωμά Βενέτη	13-14
Φύλεις σταυρό ότι θα φ'λψ'ς σταυρό άμα φ'λήσου σταυρό;	15-16
Από τα Πρακτικά των εγχώριων συναθροίσεων της επαρχίας Καρπενησίου το 1829 ..	17-19
Άλλοτε και τώρα	20-24
Ξενοφών Σιδερίδης και Οινούσοι караβοκύρηδες	25
Οι Ευρυτάνες της Διασποράς και η Συλλογική τους Δράση	26-27
Από το Μητρώο Αρένων Κοινότητας Μικρού Χωριού (1818-1881)	28-29
Νεανική Ανάμνηση	30
Φύση, η πηγή της ζωής	31-32
Θρύλοι των Βουνών της Ρούμελης	33-34
Πήρα το στρατί, πήρα το μονοπάτι	35-36
Ιστορικές Μνήμες και Προσωπικές Αναμνήσεις	37-39
Έρωτος και Ρέντη Γωνία	40-42
Έντυπα που λάβαμε	43
Επιστολές προς την Αδελφότητα	44
Βιβλιοπαρουσιάσεις	45-47
Κοινωνικά	48-49
Συνδρομές - Δωρεές	50-53
Λίγα λόγια γι' αυτούς που έφυγαν	54-62

Στην έναρξη του σχολικού έτους 2006-2007 Λυκείου, Γυμνασίου και Επαγ. Λυκείου Καρπενησίου

Το γνωρίζω, ότι δεν θα είμαι αρεστός για όσα επιθυμώ να σας πω σήμερα, που εγκαινιάζομε με την τελετήν του Αγιασμού το νέο σχολικό έτος. Όμως θα ομιλήσω όχι πίσω από την πλάτη σας, αλλά «κατ' ενώπιον» του προσώπου σας.

Αρκετά «επιπαφλάζει», αρκετά οργιάζει σήμερα η υπόκριση και το θέατρο «επί προσώπου της γης». Δεν πιστεύω, ούτε επιθυμώ να ακολουθησώ την τακτική αυτή γιατί όχι μόνο δεν μας συμφέρει, αλλά και μας ζημιώνει, μας καταστρέφει.

Οι διαπιστώσεις είναι όχι μόνο θλιβερές, αλλά και πολύ ανησυχητικές και επικίνδυνες δια το παρόν και το μέλλον. Η ελευθερία, το χαρακτηριστικό αυτό γνώρισμα του ανθρώπου δεν καλλιεργείται σήμερα στο χώρο των παιδιών και των νέων μας. Τα μικρά και μεγάλα παιδιά είναι εκτεθειμένα στη σαγήνη της παρανομίας.

Εξωθούνται με χίλιους τρόπους σε κάθε είδους παραβατικότητα. Εξοπλίζονται με μέσα της σύγχρονης τεχνολογίας, που κυριολεκτικά τα καθηλώνουν, τα αποχαυνώνουν, τα οδηγούν σε εξαρτήσεις βλαβερές και επικίνδυνες.

Η χαλάρωση των πθών έχει αφαιρέσει από τα παιδιά τη δυνατότητα του θαυμασμού για το πθικό και το ωραίο, αλλά και τη δύναμη της πνευματικής αντιστάσεως στους δυνατούς και προκλητικούς πειρασμούς. Η οικογένεια, με ελάχιστες εξαιρέσεις, χωρίς χριστιανική αγωγή και συνοχή, ικανοποιεί χωρίς διάκριση όλες τις απαιτήσεις των παιδιών. Ενδεικτικώς αναφέρομαι στο θέμα των κινητών τηλεφώνων, που έχει καταντήσει μάλιστα και εργαλείο εκβιασμών. Κοινό μυστικό, ότι βιντεοσκοπούν σκηνές αισχρές και διακινούν πορνογραφικό υλικό.

Το σχολείο κατά το πλείστο διοικείται από ανθρώπους άνευ παιδείας! Τείνουν να επικρατήσουν παντού τα συνθήματα: «Απαγορεύεται στο κάθε απαγορεύεται!»! «Όλα επιτρέπονται!»! Η κινητοποίηση των φοιτητών του παρελθόντος Ιουνίου, που με τους «γνωστούς – άγνωστους» κουκουλοφόρους, κατέστρεψαν τόσες περιουσίες και επέβαλαν τη δικτατορία της τρομοκρατίας, μόνο για σπουδή, άσκηση και αξιολόγηση δεν έκανε λόγο.

Είναι αξιοπρόσεκτα τα όσα σημειώνει σε επιφυλλίδα του στην εφημερίδα «Καθημερινή» της 18^{ης} Ιουνίου 2006, ο έγκριτος καθηγητής του Παντείου Πανεπιστημίου (Χρήστος Γιανναράς): «Σχολείο χωρίς ασκητικό χαρακτήρα είναι εγκληματικός λαϊκισμός και απάτη. Τη βία στα σχολεία την ευνοεί συγκεκριμένη εκπαιδευτική πολιτική, συγκεκριμένης ιδεολογίας εκσυγχρονιστικού μηδενισμού. Οι μαθητές εκβιάζονται ψυχαναγκαστικά να αντιγράψουν την ενδυμασία, το χτένισμα, το λεξιλόγιο, τις χειρονομίες, την επιθετική συμπεριφορά (και πολλά άλλα, που όχι μόνο δεν τιμούν τον άνθρωπο αλλά και τον υποβιβάζουν...)). Είναι πολύ χαρακτηριστικό το γεγονός, ότι η καγκελάρια της Γερμανίας Άγκελα Μέρκελ τόλμησε την πολιτική απόφαση να επαναφέρει την ομοιόμορφη ενδυμασία των μαθητών – μαθητριών στα σχολεία... Δεν σημαίνει στολή. Σημαίνει προϋπόθεση δημοκρατικής λειτουργίας της σχολικής κοινότητας, τον αποκλεισμό επίδειξης ταξικών διαφορών και αναίδειας πλούτου... Φτηνιάρικος λαϊκισμός. Έχομε σκεφθεί «πόσο γεννάει τη βία στα σχολεία η έξαλλη αμφίεση (το «παγκ» μαλλί), τα σκουλαρίκια στα αφτιά και οι χαλκάδες στη μύτη, το κατάστικτο με μεταλλικές προσφύσεις ρούχο, η ζώνη με τα καρφιά, τα

ενισχυμένα με μεταλλικά ελάσματα άρβυλα ή το προκλητικό μακιγιάρισμα των κοριτσιών, η αναίδεια της άκαιρης γύμνιας, το φανταχτερά βαμμένο μαλλί;».

Γ' αυτά που λέγει ο πανεπιστημιακός καθηγητής, μόνο για συντηρητικούς και καθυστερημένους δεν μπορεί να κατηγορηθεί.

Πρόοδος αληθινή είναι να μπορέσει να τρέξει η νέα γενιά όχι σε ναρκοθετημένο πεδίο. Παντού νάρκες! Παντού εκβιασμοί! Παντού εξαναγκασμοί! Παντού βαρβαρισμοί! Παντού «πλύσεις εγκεφάλου» Μέχρι τότε οι διεστραμμένοι θα επιβάλλουν τους τρόπους της ανελεύθερης ζωής τους, εν ονόματι μιας ελευθερίας, που ισοδυναμεί με φρικτή σκλαβιά;

Το κατά κόρον λεγόμενον Πανεπιστημιακόν Άσυλον δεν είναι στην πράξη τίποτε άλλο, παρά καταφύγιο αναρχικών, που κακοποιούν και καταστρέφουν, εκτός των άλλων, και τη δημόσια περιουσία. Με όσα διαπράττουν θέλουν ουσιαστικά να υποκαταστήσουν το κράτος και να διοικήσουν με τη δικτατορία της τρομοκρατίας. Η τεταγμένη δια να περιφρούρηση την έννομη τάξη Αστυνομία δεν μπορεί να επέμβει, γιατί υπάρχει το περίφημο Πανεπιστημιακό άσυλο!

Άσυλο όχι μόνο για ελεύθερη διακίνηση ιδεών, αλλά για ασύδοτη επικράτηση της καταστροφικής μανίας. Άσυλο όχι για ελεύθερες σπουδές, αλλά για ανενόχλητες ζημιές. Άσυλο όχι για μορφωτική πρόοδο, αλλά για παραμορφωτική αλητεία. Άσυλο όχι για ήρεμη επιστημονική έρευνα, αλλά για βιαιοπραγίες και καταστροφές. Άσυλο για τη σύλληψη της κρατικής περιουσίας.

Αλλά άσυλο για εκτροπή είναι εντροπή για μια ευνομούμενη και δημοκρατική κοινωνία. Κομματοκινούμενοι ή πατροτρεφόμενοι φοιτητές δεν ενδιαφέρονται ούτε για ιδέες, ούτε για πραγματικά άσυλα.

Φροντίσετε και επιμεληθείτε να μάθετε και να μορφωθείτε, να μάθετε και να ζήσετε την ορθόδοξη πίστη, ώστε να συνδυάζετε την ορθοδοξία με την ορθοπραξία σε ένδειξη του ήθους σας. Τότε μπορούμε να προβάλλουμε πνευματική αντίσταση και ελπίζουμε σε αληθινή πρόοδο, που την εύχομαι ειλικρινά στους διδάσκοντας και διδασκόμενους των Σχολείων.

+ο Κ.Ν.

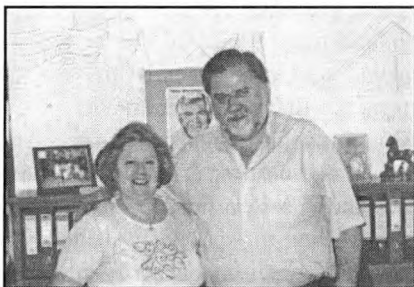

Το Γυμνάσιο Καρπενησίου

Από τη σκοπιά της Αδελφότητας

Πνευματική Γωνιά

Χάρη στη Νομαρχία Ευρυτανίας ολοκληρώνεται η επισκευή της Πνευματικής Γωνιάς του χωριού μας. Η επισκευή συνοπτικά περιλάμβανε περιμετρικό δέσιμο των τοίχων, συμπεριλαμβανομένου και του ημιύψαιθρου χώρου, με οπλισμένο σκυρόδεμα, κατασκευή νέας στέγης με μόνωση, νέα οροφή με θερμο-ηχομόωση, τσιμεντο-ενέσεις στην τοικοποιία και καθαρισμός ρωγμών, αντικατάσταση σε φθαρμένες πέτρες όπου ήταν αναγκαίο, χρωματισμός εσωτερικών χώρων. Μια εργασία πολύ δαπανηρή για τους ιαχνούς ώμους της Αδελφότητάς μας,

Θέλομε να απευθύνομε και πάλι από τη στήλη αυτή θερμές ευχαριστίες προς τον **Νομάρχη Ευρυτανίας κ. Κώστα Κοντογεώργο** και το **Νομαρχιακό Συμβούλιο** για την κάλυψη της απαιτούμενης δαπάνης, όχι μόνο των εργασιών αυτών αλλά και για την μελέτη και επιμέλεια του όλου έργου.

Επίσης, ευχαριστούμε πολύ τον **Δήμαρχο Ποταμιάς κ. Γιάννη Ίβρο** και το **Τοπικό Συμβούλιο** Μικρού Χωριού για την υδροηλεκτρική εγκατάσταση της Πνευματικής Γωνιάς, για την βοήθειά τους στη μεταφορά των εκθεμάτων και για την εν γένει αμέριστη συμπαράστασή τους στην ανακαίνιση της Πνευματικής Γωνιάς.

Ευχαριστούμε τους **Μικροχωρίτες**, που με την εισφορά τους έσπευσαν αρωγοί στο έργο αυτό. Χάρη στη συμβολή τους **η Αδελφότητα** προχωρεί στην προσθήκη μιας μικρής τουαλέτας, τον ελαιοχρωματισμό των εξωτερικών κουφωμάτων, την επισκευή και το τρίψιμο του δαπέδου και άλλες αναγκαίες εργασίες, όπως συνδέσεις με τα υδροηλεκτρικά δίκτυα, κλπ.

Μετά το πέρας όλων των εργασιών αρχίζει το μεγάλο έργο της διαμόρφωσης των αιθουσών βάσει των μουσειακών προδιαγραφών του Υπουργείου Πολιτισμού και η συστηματική επαναστοθέτηση των εκθεμάτων. Μια δύσκολη και απαιτητική δουλειά, η ολοκλήρωση της οποίας βασίζεται στην **εθελοντική προσφορά των μελών του Δ.Σ.** της Αδελφότητας Μικροχωριτών, ενώ η κάλυψη των δαπανών του απαραίτητου εξοπλισμού βασίζεται στην ευαισθησία και την πρόθυμη, όπως πάντα, **συμβολή συγχωριανών**, που αποτελεί μικροχωρίτικη παράδοση για έργα που προάγουν το πολιτιστικό και αναπτυξιακό επίπεδο του χωριού μας.

Ιστορικό & Λαογραφικό Μουσείο Μικρού Χωριού

Προστατεύει το ιστορικό παρελθόν του χωριού μας.

Ενημερώνει τις νέες γενιές για τον τόπο μας.

Ελκύει επισκέπτες.

Ενισχύστε την αναβάθμισή του.

Καλοκαιρινή Λαϊκή Συνέλευση

Στις 17 Αυγούστου έγινε η καθιερωμένη ετήσια Λαϊκή Συνέλευση στο χωριό μας με τη συμμετοχή της Αδελφότητας Μικροχωριτών, των Τοπικών και Δημοτικών Παραγόντων και πολλών Μικροχωριτών.

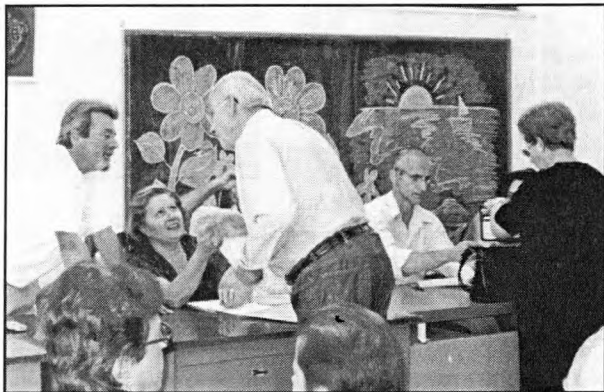
Ο Πρόεδρος του Τ. Σ. κ. Γιάννης Ντζούφρας πρότεινε ως πρόεδρο της συνελεύσεως την πρόεδρο της Αδελφότητας κ. Αιμιλία Κουτσούκη και Γραμματέα την κ. Σοφία Κούμπου, πρόταση που έγινε δεκτή και άρχισε η συνέλευση.

Η κ. Κουτσούκη αφού καλωσόρισε όλους τους παρευρισκόμενους, ως εκπρόσωπος της Αδελφότητας συνέχισε με μια συνοπτική ενημέρωση σχετικά με την επισκευή της Πνευματικής Γωνιάς. Αναφέρθηκε στις επί μέρους εργασίες που γίνονται εκεί και ευχαρίστησε τη Νομαρχία Ευρυτανίας για την οικονομική κάλυψη αλλά και τεχνική επιμέλεια των εργασιών. Ευχαρίστησε επίσης το Δήμο Ποταμιάς για την βοήθειά του στη μεταφορά και αποθήκευση των εκθεμάτων, την υποσχεθείσα εξασφάλιση της υδροηλεκτρικής εγκατάστασης αλλά και σε ό,τι άλλο χρειασθεί. Τις εργασίες στο Μουσείο παρακολουθούν εκ μέρους της Αδελφότητας ο κ. Γιάννης Αρώνης και εκ μέρους του Δήμου ο αντιδήμαρχος κ. Γιώργος Ντζούφρας.

Στη συνέχεια η κ. Κουτσούκη υπενθύμισε ότι η Αδελφότητα στην εορταστική εκδήλωση για τα 50 χρόνια της Αδελφότητας, που έγινε στην Αθήνα, τίμησε συμβολικά όλους όσους εθελοντικά ή με προσωπική υπέρβαση βοήθησαν το έργο της Αδελφότητας από την ίδρυση της ως σήμερα. Ανάμεσά τους ήταν και ο ιερέας του χωριού πρωτοπρεσβύτερος Νικόλαος Αζακάς, ο οποίος δεν μπόρεσε να παρευρεθεί και έτσι παρεκάλεσε τον Αντιπρόεδρο της Αδελφότητας κ. Θανάση Κεράνη να του επιδώσει το σχετικό δίπλωμα.

Ακολούθως είπε ότι στο σημείο αυτό θα πρέπει να θυμηθούμε και τους κληρονόμους του αείμνηστου Ξενοφώντα Ζορμπαλά, ένας από τους οποίους, ο Γιάννης Ζορμπαλάς, μας

τιμά σήμερα με την παρουσία του εδώ, που πριν από χρόνια, σε συνεργασία με την Αδελφότητα, κατέθεσαν στη μνήμη του το ποσό των 30.000 ευρώ περίπου για να βραβεύεται κάθε χρόνο ο καλλίτερος μαθητής Λυκείου ή Γυμνασίου του χωριού μας, το όνομα του οποίου θα μας πει σε λίγο ο κ. Γιάννης Ντζούφρας, πρόεδρος του Τ.Σ. του χωριού μας.

Στη συνέχεια ο λόγος δόθηκε στον κ. Γιάννη Ντζούφρα, ο οποίος αναφέρθηκε στα έργα που ολοκληρώθηκαν ή βρίσκονται σε εξέλιξη στο χωριό, που είναι:

Αποπεράτωση Δημοτικού Καταστήματος και Κοινοτικού Γραφείου Νέου Μικρού Χωριού.

Αποπεράτωση δρόμου δίπλα στο κοινοτικό γραφείο

Πλακόστρωση χώρου έξω από το κοινοτικό γραφείο

Αντικατάσταση στέγης στο ξενοδοχείο «Χελιδόνα» Παλιού Μικρού Χωριού

Ενώ πρόκειται να ξεκινήσουν άμεσα τα εξής:

1) Διαμόρφωση του δρόμου στο Γούμενο του Παλιού Μικρού Χωριού και

2) Του δρόμου προς το Ησυχαστήριο.

Στη συνέχεια πήρε το λόγο ο Δήμαρχος κ. Γιάννης Ίβρος, ο οποίος πρότεινε αντί μονολόγου εκ μέρους του να δοθεί ο λόγος σε όποιον ήθελε να ρωτήσει ή να σχολιάσει κάτι και στη συνέχεια να υπάρξουν οι σχετικές απαντήσεις.

Η πρώτη ερώτηση ήταν από τον κ. Βασίλη Μπούρα σχετικά με ποιο είναι ακριβώς το ποσό, που δόθηκε στο Δήμο Ποταμιάς από το πρόγραμμα «Θησέας» για το 2006. Η απάντηση του κ. Δημάρχου ήταν: 365.000 ευρώ, για να συμπληρώσει ο κ. Τσελεπής ότι το πρόγραμμα περιλάμβανε δύο στάδια, οπότε για τις δύο χορηγίες το συνολικό ποσό ανέρχεται στις 540.000 ευρώ για έργα που αφορούν τιμνοστρώσεις.

Ο καθ. Σπύρος Κυρίτσης, στη συνέχεια, αφού συγχάρηκε την Αδελφότητα για το έργο που επιτελεί, έθιξε το θέμα των πολλών καταπατήσεων σε ιδιοκτησίες του χωριού και έφερε σαν παράδειγμα τη «βρύση του Σιδέρη», που ήταν σε κοινοτικό δρόμο και δημόσια χρήση ενώ τώρα βρίσκεται περιφραγμένη μέσα σε ιδιωτική ιδιοκτησία. Ως δεύτερο παράδειγμα έφερε το κτήμα του Ξεκάρφωτου, το οποίο πουλήθηκε και ο νέος αγοραστής έφραξε μαζί με το οικόπεδο και το στενό κοινοτικό δρόμο δίπλα του, με αποτέλεσμα να μην έχουν πρόσβαση στα κτήματά τους οι γύρω ιδιοκτήτες. Πρότεινε να καταγραφούν αυτές οι παραβάσεις και να γίνουν συστάσεις στους καταπατητές από μέρους του Δήμου, ώστε να αποφευχθούν προσωπικές αντιδικίες ή χρονοβόρες δικαστικές παρεμβάσεις.

Η κ. Κουτσούκη συμφώνησε ότι η Αδελφότητα, εφ' όσον έχει έγγραφη καταγγελία και περιγραφή της καταπατημένης ιδιοκτησίας από τους γνωρίζοντες, ευχαρίστως θα καταγράψει όλες τις καταγγελίες και θα τις παραπέμψει στο Τ.Σ. και το Δήμο για σχετικές ενέργειες.

Ο κ. Τάσος Φλέγγας έθεσε το θέμα του Εργοστασίου Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας στο Παλιό Μικρό Χωριό. Ο κ. Σπύρος Κυρίτσης απαντώντας είπε ότι φαίνεται ότι η Ευρυτανία Α.Ε. παρέλαβε το έργο, στη συνέχεια χρεοκόπησε και γι' αυτό δεν προχώρησε η λειτουργία του. Ο καθ. Κλεομένης Κου-

τσούκης είπε ότι επειδή το έργο είναι ουσιαστικό για το Μικρό Χωριό, προκάλεσε σχετική συζήτηση στο Νομαρχιακό Συμβούλιο από την οποία διαπιστώθηκε ότι δεν έγινε παραλαβή του έργου διότι η Ευρυτανία Α.Ε. αδυνατούσε να εξοφλήσει τον εργολάβο του έργου με το οφειλόμενο ποσό των περίπου 20 εκ. δραχμών, όπως και πολλές άλλες οικονομικές υποχρεώσεις της, μισθοδοσίες υπαλλήλων κλπ. Το Νομαρχιακό Συμβούλιο πήρε την απόφαση να προχωρήσει στη σύναψη δανείου προκειμένου να προχωρήσει στην εξόφληση των υποχρεώσεων της εταιρίας. Με αυτό τον τρόπο θα απεμπλακεί και η υδροηλεκτρική μονάδα του χωριού μας. Ο κ. Γιώργος Τσατσαράγκος καθώς και ο κ. Αρμάνδος Κομπορόζος παρεμβαίνοντας τόνισαν ότι κάτι τέτοιο δεν πρόκειται να γίνει και ότι θεωρούν την Ευρυτανία Α.Ε. τελειωμένη υπόθεση. Ο κ. Κουτσούκης είπε ότι, πιστεύει στη διαβεβαίωση του κ. Νομάρχη ότι το θέμα προχωρεί και αισιοδοξεί ότι θα φέρει το ποθούμενο αποτέλεσμα. Είναι μείζονος σημασίας για το χωριό μας και όλοι θα πρέπει να το βλέπουμε θετικά και να εργαζόμαστε προς αυτή την κατεύθυνση. (Σημ. Σύνταξης: ψηφίσθηκε σχετική νομοθετική ρύθμιση τον Οκτώβριο. Βλέπε σχετικά σε άλλη στήλη του παρόντος τεύχους.)

Ακολούθως συγχωριανοί μας έθεσαν θέματα του χωριού προς διευθέτηση, όπως ο

κ. Γ. Κατραμάδος το θέμα του αυλακιού, που έκανε το δασαρχείο και το οποίο χρειάζεται καθαρισμό και επίσης τον ηλεκτροφωτισμό του δρομάκου κάτω από το ξενοδοχείο στο Π. Μικρό Χωριό. Ο κ. Αρμ. Κομπορόζος έθεσε το θέμα της κάλυψης με σχάρα του αυλακιού μπροστά από το σπίτι του Τσινιά ενώ ο κ. Κοντογιώργος είπε ότι το μονοπάτι στο τέλος της οδού Ρ. Φεραίου δεν έχει καθαριστεί ποτέ και τέλος ο κ. Γιάννης Λιάπης πρόσθεσε ότι φέτος δεν καθαρίστηκε ούτε το τουριστικό μονοπάτι Μικρού Χωριού – Γαύρου.

Ο κ. Αγγ. Γιαννακόπουλος έθεσε το ερώτημα της αποχέτευσης του χωριού για να πάρει την απάντηση από τον κ. Ντζούφρα ότι είχε προγραμματισθεί για το 2006, όμως

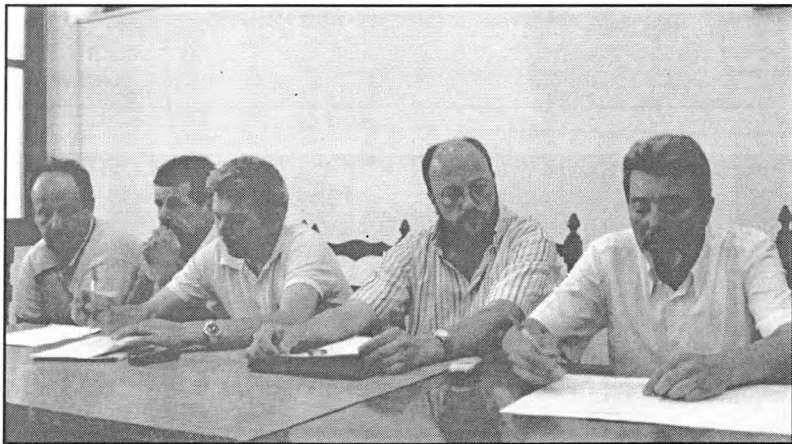
σημειώσαμε για να προβούμε στις ανάλογες ενέργειες.

Ο πρωτ. Ν. Αζακάς ενημέρωσε τη συνέλευση για την ανακαίνιση του Ι.Ν. Αγίου Νικολάου και της στέγης του Αγ. Γεωργίου και πρόσθεσε ότι το θέμα της κεραίας του ΟΤΕ στον Άγιο Σώστη είχε θετική εξέλιξη διότι υπήρξε θετική δικαστική απόφαση υπέρ υμών και ως εκ τούτου δικαίωσή μας.

Μη υπάρχοντος άλλου θέματος η κ. Κουτσούκη τόνισε τη χαρά όλων γιατί στη σημερινή συνέλευση παρευρίσκονται και δυο ομογενείς της Αμερικής και ζήτησε να κλείσει η συνέλευση με δυο λόγια τους.

Τον λόγο πήρε πρώτος ο κ. Γιάννης Μπακογιάννης, ο οποίος είπε ότι από το 1958 που έφυγε από την Ελλάδα ως σήμερα τα

πράγματα έχουν αλλάξει πολύ. Αναφέρθηκε σε εντυπώσεις του από το χωριό και εμπειρίες του από τη νέα πατρίδα του. Ακολούθησε ο κ. Κώστας Μπάρλας, που συγχάρηκε όλους για όσα γίνονται στο χωριό γιατί πιστεύει ότι ο τόπος αν αξιοποιηθεί σωστά θα είναι ο ονειρεμένος τουριστικός προ-

δεν χρηματοδοτήθηκ και θα επαναπρογραμματισθεί για το 2007. Η κ. Μαρία Σκορδά είπε ότι τα έργα που έγιναν στο μονοπάτι κοντά στο σπίτι της δυσκολεύουν πολύ την πρόσβαση ακόμα και στα σκαλιά του σπιτιού της, ενώ ο κ. Τ. Παναγιώτου είπε ότι παρατηρείται στη γειτονιά του μια συκέντρωση νερών με δυσσομία, προφανώς από σωλήνα αποχέτευσης.

Απαντώντας ο κ. Δήμαρχος σε καθένα από τα προβλήματα που αναφέρθηκαν, συνοπτικά είπε ότι καταβάλλεται προσπάθεια να διορθώνονται όσο γίνεται πιο γρήγορα. Όλα δε όσα συζητήθηκαν εδώ σήμερα τα

ορισμός για ντόπιους και ξένους.

Συνεστίαση

Το ίδιο βράδυ της 17^{ης} Αυγούστου έγινε στην Πλατεία του Παλιού Μικρού Χωριού η καθιερωμένη συνεστίαση της Αδελφότητα Μικροχωριτών με την συνεργασία του Δήμου, ο οποίος πρόσφερε για το σκοπό αυτό ένα ωραιότατο μουσικό συγκρότημα, που έδωσε ζεστασιά και κέφι στη βραδιά. Πολλοί οι παρευρισκόμενοι. Οι καθυστερημένοι δεν εύρισκαν καρέκλα να καθίσουν. Πολύ το κέφι μέσα σε μια ευχάριστη οικογενειακή ατμόσφαιρα, που κράτησε ως τις πρώτες πρωινές ώρες.

Στιγμιότυπα από τη λαϊκή Συνέλευση 17-8-2006

Προσφορές στο χωριό

Το Γραφείο του Τοπικού Συμβουλίου του χωριού μας έχει αλλάξει όψη. Το κτίριο καλλωπίστηκε και η εξωτερική αυλή του πλακοστρώθηκε και συμπληρώθηκε με το πολυπόθητο κεραμιδένιο στέγαστρο. Δεξιά και αριστερά της εισόδου μπήκαν και δυο ξύλινοι καθιστικοί πάγκοι, προσφορά του συγχωριανού μας *Λουκά Μίχου*, έτσι ώστε να μπορούν να ξεκουράζονται οι, ηλικιωμένοι κυρίως, συγχωριανοί μας περιμένοντας τον αγροτικό γιατρό.

Στην Τζίρη, στο μνημείο του Κλέαρχου, όπως είχαμε γράψει και παλαιότερα το μονοπάτι που οδηγεί σ' αυτό καθαρίστηκε με χρήματα του αδελφού του *Παύλου Μπίρτσα*. Για να διευκολύνεται η μικρή ανάβαση ως εκεί, πάλι με χρήματα του *ιδίου* γίνεται μια σιδερένια χειρολαβή, στο δεξιό μέρος του μονοπατιού για να μπορούν να στηρίζονται όσοι επιθυμούν να ανέβουν ως εκεί. Ας σημειωθεί ότι η θέα του χωριού μας από το σημείο αυτό είναι μοναδική και ο επισκέπτης μπορεί εύκολα να βρεθεί μέσα στην καρδιά της βουνίσιας φύσης.

Το Κάλεσμα

Ζηλεύω τις βουνοκορφές τις λευκοφορεμένες,
που τις φιλούν τα σύννεφα και χιόνια τις σκεπάζουν
μες στην καρδιά μου στέκονται, ψυχές λευτερωμένες,
π' αγγίζουνε τους ουρανούς κι άγγελοι τις βαστάζουν.

Πανύψηλες, αμόλυντες, με τα γυμνά λαιμά τους,
Τις γλιστερές τις ράχες τους, το χρώμα τους το γκρίζο,
Θαρρείς πως με φωνάζουνε, ηχεί το κάλεσμά τους,
Σα μάνες γλυκομίλητες, τ' ακούω και δακρύζω...

Γιώργος Χιοντέας,

«Της Θάλασσας και της Θλίψης» Ποιήματα, Αθήνα 2003

Νέα από το Δήμο Ποταμιάς

Το Νέο Δημοτικό Συμβούλιο

Οι εκλογές για την Τοπική Αυτοδιοίκηση της 15^{ης} Οκτωβρίου 2006, ανέδειξαν πάλι τον συνδυασμό του κ. *Γιάννη Ίβρου*, *Ανανεωτική Δημοτική Πρωτοβουλία* με ποσοστό 51,15%.

Τα *Μικροχωρίτικα Γράμματα* απευθύνουν, προς τον επανεκλεγέντα **Δήμαρχο Ποταμιάς κ. Γιάννη Ίβρο** και στα εκλεγέντα νέα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου και του Τοπικού Συμβουλίου Μικρού Χωριού, τα θερμά τους συγχαρητήρια και εύχονται καλή επιτυχία στο έργο τους για το καλό της γενέτειράς μας.

Η σύνθεση των νέων συμβουλίων θα γίνει στην αρχή του νέου έτους, με την ανάληψη καθηκόντων των νέων μελών. Βάσει όμως των εκλογικών αποτελεσμάτων η σειρά επιτυχίας στο νέο **Τοπικό Συμβούλιο** του Μικρού Χωριού έχει ως εξής:

Κώστας Μπούρας, Ευανθία Κυρίτση, Γιάννης Ντζούφρας

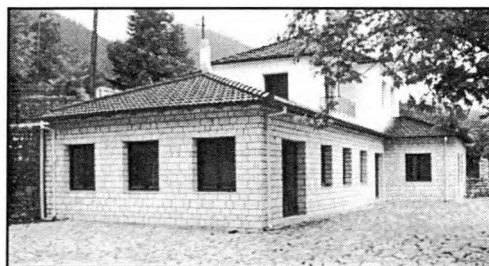
Με την ευκαιρία της επανεκλογής του στο αξίωμα του Δημάρχου Ποταμιάς, ο κ. Γιάννης Ίβρος μάς έστειλε προς δημοσίευση το ακόλουθο:

Το αποτέλεσμα των δημοτικών εκλογών της 15^{ης} Οκτωβρίου 2005 στον Δήμο Ποταμιάς, μας έδωσε την εντολή να συνεχίσουμε και στην επόμενη τετραετία το έργο που ξεκινήσαμε πριν 4 χρόνια. Θέλω να ευχαριστήσω όλες τις δημότισσες και τους δημότες που μας εμπιστεύθηκαν και να τους διαβεβαιώσω, ότι θα καταβάλουμε κάθε προσπάθεια ώστε να εκπληρωθούν όλες οι προσδοκίες τους. Προσωπικά, ως Δήμαρχος, η ανανέωση της εντολής με γεμίζει με αίσθημα ευθύνης, αλλά ταυτόχρονα μου δίνει και το κουράγιο για να συνεχίσω να εργάζομαι με όλες μου τις δυνάμεις προς το σκοπό αυτό.

**Ο Δήμαρχος Ποταμιάς
Γιάννης Ίβρος**

Η Πλατεία του Νέου Μικρού Χωριού

Ολοκληρώθηκε η επέκταση-επισκευή του Κοινοτικού Καταστήματος του χωριού μας και η πλακόστρωση της πλατείας. Πράγματι, το αποτέλεσμα είναι εξαιρετικό. Το έργο βρίσκεται στη διαδικασία δημοπράτησης και ευελπιστούμε ότι γρήγορα θα αρχίσει η λειτουργία του, ώστε να υπάρχει ένα μόνιμο στέκι ανταμώματος όλων των συγχωριανών και στο Νέο Μικρό Χωριό.

Υποτροφία «Ξενοφών Ζορμπαλάς»

Συγχαρητήρια στην **Κωνσταντίνη Άγγελου Γιαννακόπουλου**, που φέτος ήταν η τυχερή της υποτροφίας *Ξενοφών Ζορμπαλάς*. Της ευχόμαστε και εις ανώτερα.

Όπως είναι γνωστό, η Υποτροφία «Ξενοφών Ζορμπαλάς» θεσπίστηκε πριν από μια δεκαετία περίπου από τους κληρονόμους του αείμνηστου Ξενοφώντα Ζορμπαλά για να βραβεύεται κάθε χρόνο ο καλλίτερος μαθητής Λυκείου/Γυμνασίου του χωριού μας.

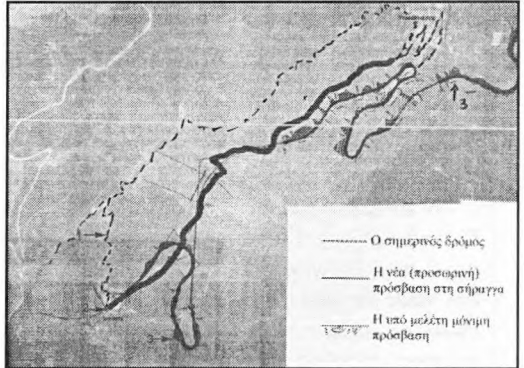
Νομαρχία Ευρυτανίας

Οι εκλογές για την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση της 15^{ης} Οκτωβρίου 2006, ανέδειξαν πάλι τον συνδυασμό του κ. Κώστα Κοντογεώργου, Ευρυτανία: Όραμα -Δημιουργία με ποσοστό 51,48%.

Τα Μικροχωρίτικα Γράμματα απευθύνουν προς τον επανεκλεγέντα Νομάρχη Ευρυτανίας κ. Κώστα Κοντογεώργο και στο νέο Νομαρχιακό Συμβούλιο θερμά συγχαρητήρια και εύχονται καλή επιτυχία στο έργο τους για το καλό της Ευρυτανίας.

Νέα Πρόσβαση στη Σήραγγα Τυμφρηστού

Οι συντονισμένες προσπάθειες των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ευρυτανίας και Φθιώτιδας απέδωσαν καρπούς. Εξασφάλισαν τις απαραίτητες πιστώσεις ώστε να κατασκευασθεί το τμήμα της προσωρινής παράκαμψης από τον Τυμφρηστό ως την ανατολική πρόσβαση της σήραγγας. Το έργο δημοπρατήθηκε στις 11/10/2006 και ανάδοχος είναι η εταιρεία «Ηλίας Καρούζης». Η ασφαλιστική λύση του χωματόδρομου αυτού είναι μια προσωρινή λύση, αλλά σίγουρα βελτιώνει την πρόσβαση στο Καρπενήσι αφού μειώνει την απόσταση κατά 3,2 χλμ. και παρακάμπτει περίπου 16 στροφές. Βρίσκεται δε σε χαμηλότερο υψόμετρο κατά 110 μ. πράγμα που σημαίνει ότι θα αποφεύγονται σχεδόν όλα τα ως σήμερα ολισθηρά σημεία του.

Η οριστική πρόσβαση περιλαμβάνεται στο οδικό δίκτυο «Καρπενήσι - Αργίνιο - Ιόνια Οδός», για το οποίο έχει ήδη εξασφαλισθεί χρηματοδότηση ύψους 1.800 εκ. ευρώ για την εκπόνηση των τελικών μελετών.

Ευρυτανία Α.Ε.

Στις 2 Οκτωβρίου ψηφίστηκε από τη Βουλή ο νόμος 3491, ο οποίος στο άρθρο 17 προβλέπει ρύθμιση για τις ληξιπρόθεσμες ή μη οφειλές των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων και των Επιχειρήσεών τους. Με την νέα αυτή ρύθμιση καλύπτεται και η «Ευρυτανία Α.Ε.» Έτσι η Νομαρχία Ευρυτανίας πρόκειται να προχωρήσει άμεσα στη λήψη δανείου για την εξόφληση των υποχρεώσεων της εταιρείας, κάτι που έχει ήδη αποφασισθεί από το προηγούμενο Νομαρχιακό Συμβούλιο.

Πιο συγκεκριμένα για το Μικρό Χωριό αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα να απεμπλακεί, επιτέλους και η μονάδα υδροηλεκτρικής ενέργειας του χωριού μας, ώστε να προχωρήσουν οι σχετικές ενέργειες για τη λειτουργία της.

Ίδρυμα «Γαζή – Τριανταφυλλόπουλου»

Όπως κάθε χρόνο, το Ίδρυμα Γαζή-Τριανταφυλλόπουλου ανακοίνωσε τις υποτροφίες του ιδρύματος για το 2007. Βάσει της ανακοίνωσης θα δοθούν 4 υποτροφίες για φοιτητές Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι. προπτυχιακού επιπέδου σπουδών και 2 υποτροφίες για μεταπτυχιακές σπουδές.

Επίσης θα δοθούν 2 βραβεία σε φοιτητές που οι σχολές τους εντάσσονται στα επιστημονικά πεδία: α) Ανθρωπιστικών, Νομικών και Κοινωνικών Επιστημών και β) Θετικών Επιστημών.

Βασική προϋπόθεση των υποτροφιών και βραβείων, πέραν των καλών επιδόσεων, είναι οι σπουδαστές να κατάγονται από την Ευρυτανία ή να κατοικούν σ' αυτήν για πέντε χρόνια τουλάχιστον.

Οι αιτήσεις υποβάλλονται από 1-12-2006 έως 31-1-2007 στη Γραμματεία του Ιδρύματος, οδός Τσιτσάρα 3 Καρπενήσι και στα γραφεία του Ιδρύματος, οδός Σόλωνος 19 Αθήνα. Για σχετικές πληροφορίες: Τηλ. 22370 24766, 210 3614331 /3617219, Fax: 210 3604143 και κιν. 6977744907.

ΕΙΣ ΑΝΑΜΝΗΣΙΝ ΤΟΥ ΠΑΤΕΡΑ ΜΟΥ ΘΩΜΑ ΒΕΝΕΤΗ

Προσκύνημα στον τόπο της ταφής του

Ο πατέρας μου, Θωμάς Βενέτης, γεννήθηκε το 1905 στο Συγγρέλο Ευρυτανίας του τότε Νομού Αιτωλοακαρνανίας, με αριθμό μητρώου αρρένων 220. Οι γονείς του, Βασι-

λική και Χρήστος, ήταν φτωχοί όπως σχεδόν όλες οι οικογένειες στο χωριό. Στις 20 Ιουλίου 1930 παντρεύτηκε την Ασπασία Γεωργοπούλου και εγκαταστάθηκαν στο Μικρό Χωριό. Απέκτησαν τέσσερα παιδιά, τον Παναγιώτη, την Ανδρομάχη, την Βασιλική και την Ανδρομάχη. Δυστυχώς όμως τα δυο κορίτσια, η Βασιλική και η Ανδρομάχη, πέθαναν σε νηπιακή ηλικία από πυρετό.

Έφθασε η εποχή του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Όπως όλοι οι Έλληνες έτσι ήρθε και στο Θωμά το κάλεσμα για το χρέος προς την πατρίδα. Ο λοχαγός του, Μούκας Αχιλλέας, βεβαιώνει εγγράφως ότι στις 11-2-1941 παρουσιάστηκε στο 13^ο λόχο Εμπέδων Λαμίας και από εκεί έφυγε με προορισμό τη Βόρειο Ήπειρο και το Αλβανικό Μέτωπο. Φθάνει στο χωριό Άνω Λάμποβο, λίγα χιλιόμετρα βόρεια του Αργυροκάστρου.

Το πρωί της 10^{ης} Μαρτίου 1941, μετά από βομβαρδισμό των Ιταλών, τραυματίζεται θανάσιμα από οβίδα. Κοντά του βρέθηκε ο συμπολεμιστής του και κοντοχωριανός Νικόλαος Τριανταφύλλης από τη Χελιδόνα. Ο Θωμάς, βαριά τραυματισμένος, δίνει στον φίλο του ότι χρήματα είχε επάνω του και του ζητά, σαν τελευταία χάρη, να τον ενταφιάσουν μέσα στο κοιμητήριο του χωριού, δίπλα

στην εκκλησία και όταν με το καλό επιστρέψει στο σπίτι του να πει στη σύζυγό του Ασπασία πού είναι θαμμένος. Πράγματι, ο Τριανταφύλλης ενταφίασε τον Θωμά, όπως ακριβώς επιθυμούσε και όταν έπεσε το ελληνικό μέτωπο επισκεφθηκε την Ασπασία, όπου της διηγήθηκε τα γεγονότα.

Ήρθαν δύσκολα χρόνια για την οικογένεια. Με το πέρασμα του χρόνου όμως τα πράγματα άρχισαν να καλυτερεύουν. Η ανάμνηση και η αγάπη προς τον σκοτωμένο πατέρα και σύζυγο (και παππού αργότερα) ήταν πάντα ζωντανή μέσα στην οικογένεια. Πάντα υπήρχε η σκέψη για ένα ταξίδι στην Αλβανία όμως, πριν ανοίξουν τα σύνορα με την Ελλάδα το προξενείο των Αθηνών δεν έδινε την άδειά του. Έτσι, ήρθε το πλήρωμα του χρόνου και το 2004, τον Σεπτέμβριο, αποφασίζω με τη σύζυγό μου Μαρία να πραγματοποιήσω αυτό το ταξίδι στην Αλβανία και να αναζητήσουμε τον τάφο του πατέρα μας, Θωμά Βενέτη.

Φτάνω στην περιοχή Λάμποβο, 20 χιλ. βόρεια του Αργυροκάστρου. Το χωριό χωρίζεται σε Άνω και Κάτω Λάμποβο. Μόλις φθάσαμε στο χωριό και νομίζοντας ότι εκεί είναι το Άνω Λάμποβο, συναντώ τον πρόεδρο του χωριού και με μεταφραστική τον οδηγού που είχαμε, μας οδηγούν στο νεκροταφείο του χωριού, όπου πράγματι υπήρχε ένας κοινός τάφος με δυο Έλληνες και έναν Αλβανό. Επειδή όμως στο βάθος βλέπαμε και το άλλο χωριό Λάμποβο και δεδομένου ότι κάποια στοιχεία δεν ταίριαζαν απόλυτα, αρχίσαμε να αμφιβάλλουμε αν ήμασταν πραγματικά στο σωστό χωριό. Όμως ο χρόνος παραμονής μας στην Αλβανία δεν επέτρεπε να επισκεφθούμε και το άλλο χωριό, γι' αυτό επιστρέψαμε στην Ελλάδα.

Για να επιβεβαιώσω τις αμφιβολίες μου συναντώ τον Παπαδή, έναν συγχωριανό που ήξερε ακριβώς τα γεγονότα και την τοποθεσία που σκοτώθηκε ο πατέρας μου. Από τα λεγόμενα και τις περιγραφές του βεβαιώθηκα ότι πράγματι είχαμε επισκεφθεί λάθος χωριό,

γιατί η τοποθεσία, που σκοτώθηκε ο πατέρας μου ήταν σε ένα ύψωμα που λεγόταν Παπακώστα, όπου υπήρχε και η εκκλησία του χωριού.

Έτσι, το 2005 ξαναεπισκεπτόμαστε την Αλβανία και πηγαίνουμε στο άλλο χωριό Λάμποβο. Εκεί συναντάμε ένα Αλβανό αστυνομικό, ο οποίος, για καλή μας τύχη, γνώριζε ελληνικά (είχε δουλέψει στο Αλβανικό προξενείο στην Ελλάδα) και προθυμοποιήθηκε να βοηθήσει όσο μπορούσε. Μας πηγαίνει στη θεία του, η οποία με τη σειρά της μας πηγαίνει στην ερειπωμένη εκκλησία του χωριού, της Παναγίας Θεοτόκου (στα χρόνια του Χόντζα είχε μετατραπεί σε μανάβικο). Ακριβώς δίπλα της υπάρχει ο τάφος του εφημέριου Παπα-Κώστα, εξ ου και η ονομασία της τοποθεσίας αυτής.

Δυστυχώς όμως, όπως μας είπαν, ο παπάς του χωριού, ο οποίος ήταν πάνω από 90 ετών και σίγουρα θα θυμόταν αρκετά πράγματα από εκείνη την εποχή, είχε πεθάνει μόλις πριν λίγο καιρό. Πιο πέρα από την εκκλησία υπάρχει περιφραγμένο το νέο νεκροταφείο του χωριού. Για να φτάσεις ως εκεί περνάς μέσα από το παλιό νεκροταφείο και από 20 περίπου παλιούς τάφους, οι οποίοι οριοθετούνται με δυο όρθιες πέτρες ο καθένας (μια στο κεφάλι και μια στα πόδια του κάθε θαμμένου). Ένας από αυτούς τους τάφους ανήκει και στον Θωμά Βενέτη. Όλες πλέον οι πληροφορίες μας συνηγορούν σ' αυτό.

Έτσι κλείνει ένας κύκλος 50 χρόνων και η αίσθηση ότι όλη η οικογένεια είναι πλέον μαζί είναι πάρα πολύ ισχυρή.

Παναγιώτης Θ. Βενέτης

Άνω Λάμποβο Αλβανίας: Στο μέρος αυτό, ύψωμα Παπακώστα όπως λέγεται, σκοτώθηκε ο πατέρας μου Θωμάς Βενέτης στις 10-3-1941. Η εκκλησία είναι της Παναγίας Θεοτόκου. Διακρίνονται από αριστερά: Μαρία και Πάνος Βενέτης, Φώτης και Γιάννης.

Φ'λεις σταυρό ότι θα φ'λήσ'ς σταυρό άμα φ'λήσουν σταυρό;

Από το βιβλίο του Σταύρου Γεωργούλη:
Απόσ'τα θυμάμαι (Εις το...Ευτράπελον), Καρπενήσι, 1998

Στις αρχές του 1930 βρέθηκε αδιόριστος καθηγητής στο Χωριό ο Δημητράκης Θάνος και παρέα με το Μανίκα ασχολήθηκαν, αξιοποιώντας το χρόνο τους (εκτός από το τάβλι) και με το συστηματικό μπόλιασμα πολλών δέντρων. Και δεν αποκλείεται κάποια από τα φρούτα που τρώγαμε ως τα σήμερα να προέρχονται από κείνα τα δέντρα.

Επειδή λοιπόν δεν υπήρχαν τότε οι σημερινές ευκολίες με ...απεργίες των καθηγητών και με τον αποκλεισμό των δρόμων της Αθήνας για συμπάρταση και επομένως έπρεπε να τα βγά-ζουν πέρα μόνοι τους, βρέθηκε ο δικός μας ... ταβερνιάρης ανοίγοντας στο πάνω πάτωμα του σπιτιού του ταβέρνα με τον Μανίκα. Και δεν ξέ-ρομε τι εξέλιξη θάχε σαν ταβερνιάρης αν δεν ερχότανε στο μεταξύ το πλήρωμα του χρόνου με το διορισμό. Κι έτσι η μεν τάξη των ταβερνιάρη-δων έχασε ένα μέλος της, ο δε εκπαιδευτικός κλάδος κέρδισε όπως είναι γνωστό έναν άξιο ερ-γάτη του.

Την περίοδο λειτουργίας της ταβέρνας ήταν ε-πόμένο να γίνεται φασαρία στο πάνω πάτωμα και να τα πληρώνουν οι νοικοκυραίοι στο μεσαίο σε αντίθεση με τους ενοίκους του ισόγειου (γελάδα, μοσχάρι, κότες κλπ.), που καρφί δεν τους καιγό-τανε. Και μια φορά που παράγινε το κακό η γι-αγιά η ΘανοΔημίτριάνα, που δε χάριζε κάστανα, ανέβηκε και έκανε έντονες παρατηρήσεις στους ταβερνιάρηδες. Συνέπεσε όμως νάναι μπροστά ο Φίλιππας, που πήρε το λόγο και της είπε: «Τι φω-νάζεις; Δεν το κιάσατε ταβέρνα το πάνω πά-τωμα; Ε! τότε αυτοί που τρώνε και πίνουν έχουν δικαίωμα και φασαρία να κάνουν και άμα έρχο-νται και στο κέφι μπορούν να τ'φεκάν και προς τα κάτω». Η γιαγιά δεν ήταν απ' τους ανθρώπους που το βάζουν κάτω με την πρώτη και, αν δεν ερχόταν αυτό που είπαμε πλήρωμα του χρόνου, ασφαλώς ο δευτερος γιος της οικογένειας, σα δικηγόρος, θα ασκούσε ... τα ένδικα μέσα για να επιβληθεί η τάξη.

Μια παρατήρηση ακόμα. Στο χρόνο λειτουργί-ας της ταβέρνας χρέη μικρού του καταστήματος εκτελούσε ο μικρός τότε Πάνος Κεράνης με επί-δοση στα ...καμαδοκατασκευάσματα (κεφτέδες, λουκάνικα κλπ.) και ασφαλώς θα διέπρεπε στα αλλαντικά αν δεν έκλεινε η ταβέρνα απ' ενός

και αν δεν τον έφερνε ύστερα από καιρό η τύχη στην Αμερική, όπου τον κέρδισαν οι καλλιτεχνι-κές εργασίες, αντί τα ρεστωράντ και τα καφέκια, στα οποία συνήθως διακρίνονται οι ομογενείς.

Και επειδή τρώγοντας έρχεται η όρεξη, και αυτό είναι σχήμα λόγου και δεν αφορά την ταβέρνα αλλά εμένα προσωπικά, θα πω ακόμα και γι' αυτό δυο λόγια.

Εγώ, ως γνωστό, με την παντρεία πήγα σόγα-μπρος στην Καλλιθέα. Έμενα όμως στο Χωριό στο παλιό το σπίτι μου για τα καλοκαίρια. Με την κατολίθηση όμως τόφερε ο δαίμονας, όπως λέ-νε, και του Μανώλη η σκούφια, η κατολίθηση να σταματήσει αφού πήρε τελευταίο το σπίτι μου. Τύχη να σου πετύχει. Κι έτσι χωρίς δικό μου σπίτι χρειάστηκε να πάω για δεύτερη φορά σόγα-μπρος και στο Χωριό διαμορφώνοντας σε κατοι-κίσμο το χώρο της γελάδας στο ισόγειο, που α-νέφερα παραπάνω, εξασφαλίζοντας ανεξάρτητη στέγη και δροσιά για τα καλοκαίρια. Φαίνεται όμως ότι το σωμαμπριλικά μου πάει γούρι και τρί-τωσε που λένε το κακό αφού εγκαταστάθηκαν κα-τά κάποιο τρόπο σα σόγαμπρος και στο «Ίδρυμα της Κοινωνικής Πρόνοιας Ευρυτανίας» (εντός παρενθέσεως Γηροκομείο). Θάμουνα όμως αχά-ριστος αν δεν τόνιζα ότι η σχέση μου με το γηρο-κομείο είναι κάθε άλλο παρά σχέση σόγαμπρου και κακαάς πεθεράς.

Στην εποχή της κοσμογονίας που ανέφερα πα-ραπάνω παρουσιάστηκε στον τόπο μας και ένα είδος ακριδογονίας, που δεν άφνε στο διάβα της τίποτα αφάγωτο και χρειάστηκε αγώνα, με κάγι-μο με φλογοβόλα πετρελαιοκίνητα σ' όλες τις ε-στίες τους για να ξεπατωθούν. Απ' όλη αυτή την ιστορία μείνανε τ'άδεια τενεκέδια απ' το πετρέ-λαιο, που γράφανε απ' έζω «Σολαρόιλ» και καθιε-ρώθηκε το «Σόλον» στην πρέφα να μετονομαστεί για αρκετά χρόνια σε Σολαρόιλ.

Από τα παλιά χρόνια ο όρκος είχε θέση αποδει-κτικού στοιχείου εκτός ορισμένων περιπτώσεων που και αυτός ο όρκος δεν είχε ισχύ. Στην ιστορία μας δύο πιτσιρίκοι για να τακτοποιήσουν τις δια-φορές τους κατέφυγαν στον όρκο που είχε ισχύ με το φίλημα σταυρού. Ο μικρότερος όμως που φοβότανε μην τον γελάσει ο μεγάλος και δεν ορκισθεί όταν ορκισθεί αυτός πρώτα και έτσι δεν

Η πεθερά μου η κυρά - Λένη θάνου
με τον άντρα της Κώστα Δ. Θάνου 1937

τηρηθεί η συμφωνία, αφού το σκέφτηκε αρκετά, ζήτησε απ' το μεγάλο να ορκιστεί μ' αυτό τον όρκο: «Φ'λεις σταυρό ότι θα φ'λίσ'ς σταυρό άμα φ'λίσου εγώ σταυρό; Ατσίδας ο μικρός, από ...μικρός!

Και πάμε παρακάτω. Τακτικά μας επισκεπτότανε στο Χωριό ο Θανάσης, από το γειτονικό χωριό, σε γιορτές και πανηγύρια αλλά πάντα με την προϋπόθεση να βγει κάτι προς όφελός του. Ή λουκούμι, ή δραχμούλα για τη γνωριμία ή μεζές κλπ. Κάποτε που τον φιλέψανε ένα δεκάρικο της εποχής εκείνης το χάρηκε ιδιαίτερα. «Μπράβο» είπε «αυτό δε χαλάει. Μπορείς να το κάνεις ό,τι θέλεις και όποτε θέλεις». Γιατί οι μεζέδες δεν κρατούσαν πολύ καιρό μας και στο σπίτι δεν είχε ψυγείο. Αν όμως δεν είχε στο σπίτι ψυγείο είχε ... άλλες ευκολίες.

Το χειμώνα για ν' αποφεύγει το πολύ κρύο και να μη μπαινοβγαίνει για τις πρόχειρες ... ανάγκες του έφκασε με ένα κομμάτι τσίγκο ένα αποχετευτικό αγωγό επιφανείας και βολεύτηκε η κατάσταση. Αλλά για κείνο που θα μείνει στην ιστορία είναι ότι κάποτε δικάστηκε για αλητεία εφτά μέρες φυλακή και κλείστηκε στο φρέσκο. Αφού πέρασε κουτσά στραβά όλη τη μέρα μέσα, το βράδυ που νύχτωσε χτυπούσε την πόρτα επίμονα να τον βγάλουν έξω.

Του εξήγησαν ότι δικάστηκε εφτά μέρες και θα βγει όταν περάσουν. Ο Θανάσης όμως επέμενε να βγει γιατί δικάστηκε, όπως έλεγε, εφτά μέρες και όχι εφτά νύχτες. Στην κουβέντα του είχε ένα δικό του τρόπο. Τον ρωτούσαν για παράδειγμα αν είναι παντρεμένος και είναι οα να τον ακούω ν' απαντάει: «Αν είμαι παντρεμένος; Ακούς τι λέει; Αμ' δεν είμαι. Αν ήμ'να παντρεμένος έτσ' θα γύρναγα;»

Δυο σχολικά τώρα από την εποχή της κοσμογονίας. Ρώτησε ο δάσκαλος ποιος ήταν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκείνη την εποχή. Πρόκειται για τον Παύλο Κουντουριώτη κι αν δεν τον θυμάμαι καλά βάλτε μου μπδέν. Από τους λίγους που δειχνανε ότι ξέρανε και δεν ξέρομε αν το ξέρανε κι αυτοί, ήταν και κάποιος που δεν κρατιότανε και το ξεφούρνισε .. «Ο Τσουτίνας». Τσουτίνας δε ήταν ο επί σειρά ετών πρόεδρος της Κοινότητάς μας Νίκος Κυρίτσος, που εκτελέστηκε το 1942 από τους Ιταλούς στην Κατοχή μαζί με άλλους 12 πατριώτες ...

Και το δεύτερο, πάλι απ' το Σχολείο. Ρωτούσε αυτή τη φορά ο δάσκαλος για τα ονόματα που έχουν τα δάκτυλα. Μέγας, δείκτης, μέσος κλπ. Ο μαθητής όμως σκάλωσε στο δείκτη και ο δάσκαλος για να τον βοηθήσει να το θυμηθεί ρώτησε σε τι χρησιμοποιούμε αυτό το δάκτυλο (δείχνοντας το δείκτη). Και η απάντηση ήρθε τσεκουράτη και αναπάντεχη: «Για να τ'ράμει τ'ν κότα αν θάχ' αυγό».

Στη σειρά των μαργαριταριών θ' αναφέρω ότι σε μια ψαροκασέλα (κι όταν λέω ψαροκασέλα εννοώ ψαροκασέλα) διαβασα τον τίτλο της επιχείρησης: «ΑΦΟΙ ΒΟΥΛΓΑΡΟΙ!»

Στην οδό δε Πειραιώς σ' ένα άχτιστο οικοπέδο, σωστή αλάνα, στο πεζοδρόμιο απέξω ήταν αραγμένο ένα τεράστιο βυτίο μεταφοράς καυσίμων που έγγραφε με κεφαλαία: ΠΩΛΕΙΤΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ...ΕΝΤΟΣ. Και βέβαια στο οικοπέδο ή το βυτιοφόρο τίποτα που να προδίδει ζωή.

Ένας άλλος στην Κάνηγος είχε ένα καρότσι, δηλαδή ένα κασόνι με δυο ρόδες και χερούλια για μεταφορές που έγγραφε: «ΕΚΤΕΛΟΥΝΤΕ ΜΕΤΑΦΟΡΕ ΚΑΙ ΕΚΔΡΟΜΕ!»

Τελευταίο αφήσαμε εκείνο το θερμοσίφωνο που μας ταλαιπωρεί όταν χαλάει και θέλει διάρθωμα, καινούργια έξοδα για επισκευή ή για αλλαγή με καινούργιο. Το ότι του αλλάζουμε το όνομα για να το εκδικηθούμε είναι το λιγότερο που μπορούμε να του κάνουμε. Όλοι λοιπόν απάνω του: *Θερμοσύμφωνο* και πάλι ...*θερμοσύμφωνο!*

Από τα «Πρακτικά των Εγχώριων Συναθροίσεων» Της Επαρχίας Καρπενησίου, το 1829 (Η Συνάθροιση στο Μικρό Χωριό)

Του Χαρ. Χαραλαμπίδου στο *Ευρυτανία*
κατά τους Επαναστατικούς και Μετεπαναστατικούς Χρόνους, Αθήνα 1996

Μετά την έλευση του Κυβερνήτη Ιωάννη Καποδίστρια στην Ελλάδα οι επαρχίες Καρπενησίου, Κραβάρων και Αποκούρου αποτέλεσαν μια κοινή Διοίκηση με προσωρινό Διοικητή τον Εμμανουήλ Σπυρίδωνος, που ανέλαβε υπηρεσία τέλη 1828 ή αρχές 1829 και έφερε τον τίτλο Προσωρινός Διοικητής Καρπενησίου, Κραβάρων και Αποκούρου.....

Μία από τις πρώτες ενέργειες του Κυβερνήτη ήταν η σύγκληση της Δ' Εθνικής Συνέλευσης. Προς τούτο εξέδωσε το ΚΓ΄ Ψήφισμα (1049/4 Μαρτίου 1829). Με το ψήφισμα αυτό οι Επαρχίες θα εξέλεγαν τους πληρεξουσίους τους στην Εθνική Συνέλευση «κατά τους τύπους των εις το παρόν ψήφισμα συναπτομένων οδηγιών»....

Αλλά ας δούμε τις προβλέψεις του Ψηφίσματος, που ήταν αρκετά περιεκτικό και τις συνημμένες σ' αυτό οδηγίες που ήταν υπερβολικά λεπτομερειακές:

1. Οι Εκλογείς, σύμφωνα με το ψήφισμα, «διορίζονται από τους πολίτας, τους έχοντας δικαίωμα ψήφου». Δικαίωμα ψήφου, κατά τις οδηγίες, «έχουν όλοι οι (αυ)τόχθονες Έλληνες, οι έχοντες ηλικίαν 25 ετών και κατοικούντες τα χωριά, κωμοπόλεις και πόλεις της επικρατείας».

Ο αριθμός των Εκλογέων ορίζεται αναλογικά με τον αριθμό των οικογενειών. Έτσι σε μέρη που κατοικούνται από 15-20 οικογένειες διορίζεται 1 Εκλογεύς, σε κατοικούμενα από 50-100 οικογένειες 2 Εκλογείς κ.ο.κ....

Η ημέρα των εκλογών καθορίζεται από τους Προσωρινούς Διοικητές και είναι «η πρώτη Κυριακή ή μετά παρέλευσιν οκτώ ημερών από της παραλαβής των προς αυτούς διαταγών της Κυβερνήσεως».

Και συνεχίζουν οι λεπτομερείς οδηγίες:

2. Οι έχοντες δικαίωμα ψήφου πολίται θέλουν συνέλθει την ρητὴν ημέραν εις την πλέον ευρύχωρον εκκλησίαν του τόπου και, μετά την Θείαν Λειτουργίαν, ο ιερουργών εφημέριος θέλει αναγνώσει μεγαλοφώνως το περί συγκαλέσεως της Εθνικής Συνελεύσεως ψήφισμα και τας παρούσας οδηγίας.

3. Η συνάθροισις αὐτή θέλει προεδρεύεται από τον δημογέροντα ή από τον πρεσβύτερον των δημογερόντων.

4. Ο ιερευργών ιερεύς θέλει καταστρώσει τον κατάλογον των πολιτών, όσοι είναι παρόντες και έχουσι δικαίωμα ψήφου. Ο κατάλογος ούτος θέλει αναγνωσθῆ μεγαλοφώνως και επικυρωθῆ δια της συγκαταθέσεως των συνελθόντων πολιτών, η δε συγκατάθεσις αὐτή θέλει αποδειχθῆ δια της πλειοψηφίας. Τότε η συνάθροισις θέλει εἶσθαι νόμιμος και θέλουν μείνει εις την εκκλησίαν μόνον οι πολίται εκείνοι, των οποίων τα ονόματα θέλουν εἶσθαι καταγεγραμμένα εις τον κατάλογον.

5. Ο ιερεύς θέλει παρουσιασθῆ εν τω μέσω αυτών, κρατών εις χείρας το Ευαγγέλιον, δια να ορκισθῶσι τον ακόλουθον ὄρκον, ο οποίος θέλει αναγνωσθῆ μεγαλοφώνως από ένα των γεροντότερων της συναθροίσεως, οι δε λοιποὶ πολίται θέλουν τον επαναλάβει υψώνοντας την δεξιά χεῖρα.

Ὁρκος

«Ἐν ονόματι της Παναγίας και Αδιαιρέτου Τριάδος,

ορκίζομαι ενώπιον του θυσιαστηρίου του Θεού της αληθείας,

να μη δώσω την ψήφον μου, ούτε διά φιλίαν, ούτε διά μίσος, ούτε διά φόβον ζημίας,

ούτε δι' ἐλπίδα προσωπικού κέρδους,

αλλά κατά την συνειδήσίν μου και χωρίς καμίαν προσωποληψίαν».

6. Μετά τον ὄρκον, πέντε εκ των γεροντότερων μελών της συναθροίσεως, επί παρουσία του προεδρεύοντος αυτήν δημογέροντος, θέλουσι καταστρώσει τον κατάλογον των εις εκλογὴν

προβληθησομένων υποψηφίων. Ο κατάλογος ούτος θέλει περιέχει τετραπλάσια ονόματα απ' εκείνα των διορισθησομένων εκλογέων και η συνάθροισις θέλει ψηφοφορήσει έκαστον ιδιαίτε- ρως, ένα μετά τον άλλον. Όσοι δε εξ αυτών λάβουν τας πλειοτέρας ψήφους, θέλουν εΐσθαι οι νόμμοι εκλογείς.

7. Ο ιερεύς θέλει κρατεί τα πράξεις της ψηφοφορίας και θέλει σημειώσει εις ταύτας τα ονόματα και επώνυμα όλων των υποψηφίων, καθώς και τον αριθμόν των όσων έλαβον, υπέρ ή κατά, ψήφων.

8. Αι πράξεις αύται θέλουν υπογραφεί από τον ιερέα, τον προεδρεύοντα την συνάθροισιν δημογέροντα και από τα πέντε μέλη, τα καταστρώσαντα τον κατάλογον των υποψηφίων και θέλουν φυλάττεσθαι εις τα αρχεία της δημογεροντίας.

Όπως βλέπουμε οι Οδηγίες για την αποφυγή παρατυπιών, που θα αλλοίωναν τα εκλογικά αποτελέσματα ήταν αρκετά εξονυχιστικές. Τούτο είχε ως συνέπεια τα «Πρακτικά των Εγχωρίων Συναθροίσεων» για την Επαρχία Καρπενησίου να αποτελούν θησαυρό πληροφοριών.

Οι εκλογές στην Επαρχία Καρπενησίου έγιναν στις 19 Μαΐου 1829, ημέρα Κυριακή σε 32 χωριά, όσα και τα Πρακτικά. Στην πραγματικότητα τα χωριά ήσαν 57, αλλά ορισμένοι μικροοικισμοί αποτελούσαν ομάδα χωριών που περιλάμβανε 2, 3, 4, 5, -ή 6 χωριά....

Στα περισσότερα από τα Πρακτικά καταχωρείται και η ένδειξη της διαίρεσης της Επαρχίας Καρπενησίου στις περιοχές **Βλαχοχώρια (Βλαχ)**, **Πολιτοχώρια (Πολ)** και **Σοβολάκου (Σοβ)**.

Στη συνέχεια παρατίθενται τα Πρακτικά της 19^{ης} Μαΐου 1829, που αφορούν το Μικρό Χωριό, στο οποίο υπάγονταν τότε και τα χωριά Λάστουβο (Χελιδόνα) και Δερμάτι:

Πολ. αριθ. 14

Μικρόν Χωρίον, Λάστουβο, Δερμάτι

Δυνάμει του υπ' αριθ. 10049 ψηφίσματος και των υπ' αριθ. 10050 οδηγιών της Σ. Κυβερνήσεως και κατά την υπ' αριθ. 427 προκήρυξιν του Προσωρινού Διοικητού της Επαρχίας ταύτης, σήμερον τη 19 του παρόντος, ημέρα Κυριακή, γενομένης της εγχωρίου Συναθροίσεως των εγκατοίκων του Μικρού Χωρίου, Λάστουβου και Δερμάτι, εν τω ναύ της Μεταμορφώσεως και αναγνωσθέντων μεγαλοφώνως των ειρημένων του τε ψηφίσματος και των οδηγιών της Σ. Κυβερνήσεως, προεδρευόντος του δημογέροντος των χωριών τούτων **κυρίου Νικολάκη Δανιλόπουλου**, κατεστρώθη ο κατάλογος, ως κάτωθεν φαίνεται, των παρόντων και εχόντων δικαίωμα ψήφου Πολιτών, όστις αναγνωσθείς μεγαλοφώνως και επικυρωθείς δια της συγκαταθέσεως κηρύττεται η συνάθροισις αύτη νόμιμος.

Αποβληθέντων δε εκ της συναθροίσεως ταύτης των μη εχόντων δικαίωμα ψήφου εγκατοίκων Πολιτών και αναγνωσθέντος μεγαλοφώνως παρά του γεροντοτέρου της συναθροίσεως ταύτης **κυρίου Παπαδημητρίου** του περί εκλογής των εκλογέων όρκου, ορκώθησαν όλα τα μέλη της συναθροίσεως.

Μετά τον όρκον δε καταστρωθέντος του Καταλόγου των εις εκλογήν υποψηφίων Γεροντοτέρων μελών της συναθροίσεως ταύτης, κυρίων (...) ως κάτωθεν φαίνεται ονομαστικώς και ψηφορηθέντος ενός εκάστου των υποψηφίων ιδιαίτερως κατά σειράν, **εκλέχθη νόμιμος εκλογεύς ο προσυπογραφόμενος Νικόλαος Δανίλης.**

Αριθ. των παρόντων οικογενειών των κατοίκων 32.

Κατάλογος των εχόντων δικαίωμα ψήφου μελών της Συναθροίσεως Μικρόν Χωρίον

1. Δημήτρης Ιερεύς	9. Νικολάκης Κηρύτζης
2. Αναστάσης Ιερεύς	10. Γεώργης Αλεξανδρόπουλος
3. Νικολάκης Δανίλης	11. Γεώργης Γιοβάντες
4. Γεώργης Σιδέρης	12. Κώνστας Δερματιώτης
5. Γιάννης Νικολού	13. Γεώργης Θάνου
6. Νικολάκης Γιούσμπασης	14. Γιαννάκης Καπίσιου
7. Κώνστας Σιδέρης	15. Γιάννης Ζωγράφος
8. Δημήτρης Λιάπης	

Χωρίον Λάστοβον

16. Γεώργης Ζαχαρόπουλος
17. Γιάννης Τζιούμας
18. Νικόλαος Κατζίνης

Χωρίον Δερμάτι

19. Θανάσης Δημητρόπουλος
20. Τριαντάφυλλος Δημητρόπουλος
21. Γιάννης Πασπαλάρης
22. Ζαχαρής Γρουμπόπουλος
23. Θανάσης Αντριτζόπουλος

Κατάλογος Υποψηφίων

1. Νικολάκης Δανίλης, ψήφοι: 21 λευκοί, 1 μέλανες
2. Γιάννης Νικολού, ψήφοι: 10 λευκοί, 12 μέλανες
3. Θανάσης Δημητρόπουλος, ψήφοι: 7 λευκοί, 15 μέλανες
4. Γεώργης Ζαχαρόπουλος, ψήφοι: 4 λευκοί, 18 μέλανες

Ο Ιερουργών της ημέρας Ιερεύς Παπαναστάσης

Τα καταστρώσαντα τον κατάλογον των υποψηφίων μέλη: 1) Παπαδημήτριος, 2) Γεώργης Ζαχαρόπουλος, 3) Γεώργης Σιδέρης, 4) Τριαντάφυλλος Δημητρόπουλος, 5) Δημήτρης Λιάπης. Ίσον απaráλλακτον τω πρωτοτύπω φυλαττομένω παρά τη δημογεροντία ταύτη

Ο Δημογέρων
Νικολάκης Δανίλης*

*Υπενθυμίζουμε ότι απόγονοι του Δημογέροντα Νικολάκη Δανίλη είναι η Περσεφόνη Καραντάσιου και σήμερα τα παιδιά της Ανδρονίκη Καραγκούνη και η αδελφή της Αικατερίνη, που ζει στο Κλαψί.

Λίγο γέλιο

Γραφείον Δημοσίας Υπηρεσίας εις ώρας εργασίας

Του Παν. Παπαδούκα: *Εθνικόν Απόρρητον*, Αθήνα 1985

Ο Αλέκος έχει ανάψει τσιγαράκι, ο Χαρίλαος γλεντάει το καφεδάκι,
η Λιλή φυλλομετράει τη «Γυναίκα», ο Κωστής δεν ήρθε ακόμα κι είναι δέκα!
Ο Θρασύβουλος διαβάξει εφημερίδα, η Κική ψιλοχτενίζει μια κοτσίδα.
Ο Σταμάτης βασανίζει το μυαλό του, να συντάξει το δελτίο του Προ-πό του.
Ο Κυριάκος συζητεί με τον Αντώνη, το σταυρόλεξο ο Δημήτρης συμπληρώνει.

Η Μιμή χαμογελάει στο Βασίλη, κι η Φωφώ τηλεφωνάει σε κάποια φίλη.
Ο Μηνάς γράμμα δικό του κάπου γράφει, η Σωσώ με προσοχή τα νύχια βάφει.
Η Ζωζώ στο καθρεφτάκι της κοιτάζει κι ο Μιχάλης στο παράθυρο ρεμβάζει.
Ο Γρηγόρης ένα σάντουιτς μασάει, ο Γιωργής τι μέρα έχουμε ρωτάει.
Ο Γιαννάκης χασμουριέται – και παρέκει, ένα μάλλινο καινούργιο η Αλέκα πλέκει.

Μια εικόνα όλο δράση και ουσία, με δυο λόγια: Δημοσία Υπηρεσία.
Υ.Γ. – Και για όσους έχουν ίσως απορίες: Μερικοί λαμβάνουν και υπερωρίες!

*****

Άλλοτε... και τώρα!

Στο ποίημά του, *Το Χίλιασμα*, ο ρουμελιώτης ποιητής Γιάννης Σαντάρμης μας περιγράφει πολύ παραστατικά τα όσα επικρατούσαν, 150 και πλέον χρόνια πριν, όταν ο τσέλιγκας κατάφερε να φτάσει ή να ξεπεράσει τα 1.000 ζώα στο μαντρί του.

ΤΟ ΧΙΛΙΑΣΜΑ*

Μαύρη κατσούλα φόρεσαν τα σύννεφα στις ράχες,
άλλα κουρνιάσαν στις πλαγιές κι άλλα το μοσχοβόρι
τα πάει εδώ, τα πάει εκεί κι όπου τα βαριοσέρνει,
χοντρές σταλάζουνε ρονιές, χοντρές ρίχνουνε στάλες,
θολώνουνε τα ρέματα και σέρνουν τα ποτάμια,
τ' άγρια πουλιά απ' τ' αστράμματα κι απ' τις βροντές σκιαχτήκαν
και φτερουγάν για χαμηλά, ξύλα κρατάν στο στόμα
και στις φωλιές παν τα καπριά, μαντεύοντας χειμώνα,
μπήκαν τα μαυροκούναβα στις δέντρινες κουφάλες,
τα μιλιγκόνια χώθηκαν στις τρίσβαθές τους τρύπες
κι βλάχοι τα κοπάδια τους στους κάμπους κατεβάζουν,
να καλοξεχειμάσουνε, τα ζα για να γεννήσουν.
Για χειμαδιό κατέβηκε κι ο Μπουμπουρής ο Νίκος,
κατέβηκε από τ' Άγραφα, που ξεκαλοκαιριάζει,
στ' απάνεμα Σαρδίνινα, στις κατοχές του Βάλτου
κι απόψε 'ναι οι καλύβες του γιομάτες πέρα ως πέρα
απ' τους πολλούς τους μπιστικούς κι από τους παραγιούς του,
δέκα λυχνάρια φέγγουνε τις δέκα τις καλύβες,
κεφάλια πρόβατα εκατό χωράει κάθε καλύβα.
Κάθε του μάντρα έχει φωτιά, κάθε στάνη καπνίζει.
Κι ο τσέλιγκας από μαντρί σ' άλλο μαντρί γυρνάει,
με τη μακριά του σάρικα, στο χέρι με την γκλίτσα
και μ' ένα τσοπανόπουλο που τον ακολουθάει.
Στη Βίγλα πάει που την κοπή βοσκάει ο Φώτης Ζιώγκας,
στα βοσκοτόπια έρχεται της Γρούσπας που 'ναι ο Θύμιος,
τραβάει στο Γιώργο Μπουρατζά κατά το Μαρανέλι,
στον Παύλο το Σβερώνη αλλού, στον Κώστα Σακαρίκα
κι όλους αράδα τους περνά κι αράδα όλους τους παίρνει
κι όπου φτάνει, τον κρένουνε κι όπου μπαίνει, του λένε:
- Καλώς τον αρχιτσέλιγκα, καλώς το μέγα βλάχο.
- Γεια και χαρά σας, μπιστικοί και εσείς οι ψυχογιοί μου.
- Με τη βοήθεια του Θεού και με τη δύναμή Του,
απόψε, γέρο-τσέλιγκα, τα ζα θε να χιλιάσεις,
τι ως το στερνό τ' αβάσκαγα κοιλιάρικα είναι όλα.
- Και φέτο, αν θέλει ο Ύψιστος, θα τα χιλιάσω, αλήθεια.
Μον' πες τε μου, μωρέ παιδιά, πώς πάει η γέννα απόψε;

- Ειν η χρονιά φέτο καλή, καιρούσικος ο γέννος.
 Και παρεκεί οι τσοπάνηδες σ' άλλα μαντριά του κρένουν:

-Αφέντη, ξεγεννήσαμε αρνιά εμείς και κατσικία,
 μα εδώ, τι θάμα που 'ναι αυτό, που δε ματάγινε άλλο,
 απόψε δεν προφταίνουμε αρνιά να ξεγεννάμε,
 μικρά να ξεγεννάμε αρνιά, μικρά και γιδομόσσια.
 Στον τσάρκο εκεί το μεσιανό, στον άλλον παραπέρα,
 στον άλλον, στον παράδιπλα, που τέλεψεν ο γέννος,
 οι μπιστικοί του δίνουνε τον πρώτο – πρώτο γνώρο.

-Τα συχαρίκια, τσέλιγκα, τα συχαρίκια, βλάχο,
 κάθε μπερνάκα έκανε δυο, τριπλάρια κάθε αρνάδα
 κι άλλες πρατίνες τέσσερα και πέντε έχουν γεννήσει
 κι άξαιμα απάνω στ' άξαιμα κι αυγάτα στην αυγάτα
 τα χίλιασες τα πρόβατα, τα χίλιασες τα γίδια,
 τα χίλιασες, τα μύριασες και πάλι περισσεύουν!

-Ευχαριστώ, μωρέ παιδιά, για το καλό χαμπέρι,
 να γίνουν χίλιοι οι δρόμοι σας και μύρια τα καλά σας.
 Ως την καλύβα τη στερνή κι άλλοι βοσκοί του λένε:

- Τα συχαρίκια, τσέλιγκα, τα χίλιασες τα ζα σου,
 τα χίλιασες, τα μύριασες και πάλι περισσεύουν!

- Ευχαριστώ, μωρέ παιδιά, για το καλό χαμπέρι,
 να γίνουν χίλιοι οι δρόμοι σας και μύρια τα καλά σας.

- Τάξε μας, γέρο-αφέντη μας, απόψε χάρισέ μας.
 - Σας τάζω από μια νιόγεννη τριπλάρια με τ' αρνιά της,
 το σερνικό για μάρκαλο, το θηλυκό για γέννο
 και τ' άλλο πέρα τη Λαμπρή θρεφτάρι για τη σουφλα.

Κι οι μπιστικοί απ' τον τσέλιγκα το χάρισμα όλοι παίρνουν,
 το χάρισμα όλοι χαίρονται και με χρυσά όλοι λόγια
 πρώτα του λεν' παινέματα κι ύστερα ευχές του λένε:

-Αφέντη, εσύ έχεις πρόβατα, αφέντη, εσύ έχεις γίδια,
 αφέντη, εσύ έχεις και σκυλιά, οπού δε διαμετριούνται,
 έχεις σαράντα κι άλογα, σαράντα πέντε μούλες,
 όπου πηγαίνουν κι έρχονται, που κουβαλάν και φέρνουν,
 που κουβαλάν τα γάλατα, που φέρνουν τα καρδάρια.
 Σπολλάτι, τσέλιγκα, τα ζα και πάλι να σου αξαίνουν,
 εφέτος χίλια τά 'καμες, του χρόνου δυο χιλιάδες
 κι από του χρόνου σιαμπρός να τα διπλομυριάσεις,
 διπλούς να πάρεις μπιστικούς, μαντρόσκυλα άλλα τόσα,
 διπλά τα βλαχοκόνακα και τα μαντριά να στήσεις,
 διπλές γκλίτσες και τρίδιπλα να φκιάσεις τα κουδούνια,
 όνομα να 'χεις στα χωριά, ξάκουσμα μες στις χώρες,
 να μελετιέσαι στ' Άγραφα, ν' ακούγεσαι στο Βάλτο
 και στο Βελούχι το ψηλό για σένα όλο να λένε.

Την τσάγκρα αρπά ο αρχιτσέλιγκας και ρίχνει στον αγέρα,
 που τράνεψε η καλύβα του, που αυγάτηνε το βιός του.

-Δε χίλιασά τα μια βολά, δε χίλιασά τα δύο,

μ' ετούτη τώρα τρεις βολές, απόψε τα χιλιάζω,
μέρα χαράζει για τα ζα, το χίλιασμα αν δε μάθει,
θα τ' αβασκάνει ο ντουινιάς, θα τα ματιάσει ο κόσμος
και θα στοιχειώσουν και το βιός της στάνης μου θα πάει,
για τούτο ας βγουν ντιλάληδες ταχιά να ντιλαλήσουν
πως χίλιασα τα πρόβατα, πως χίλιασα τα γίδια,
τα 'ξηνα με τα νια τ' αρνιά και τα νια κασιόκια!
Και τρέχουν οι διαλαλητές, σκούζουν τη στρούγκα στρούγκα.
-Απόψε ο γέρο-τσέλιγκας, ο Μπουμπουρής ο Νίκος,
τα χίλιασε τα πρόβατα, τα χίλιασε τα γίδια,
τα χίλιασε, τα μύριασε και πάλι περισεύουν,
τα 'ξηνε με τα νια τ' αρνιά και με τα νια κασιόκια!
Κι εκεί που λένε το καλό, που κράζουν το χαμπέρι,
ρίχνουν αρμούτια στη σειρά, τουφέκια στην αράδα
και σέρνει ο αγέρας τον αχό, τα λόγια ματαλεί.
-Απόψε ο γέρο-τσέλιγκας, ο Μπουμπουρής ο Νίκος,
-τα χίλιασε τα πρόβατα, τα χίλιασε τα γίδια,
τα χίλιασε, τα μύριασε και πάλι περισεύουν,
τα 'ξηνε τα νια τ' αρνιά και με τα νια κασιόκια!

Γιάννης Α. Σαντάρμης

Από το βιβλίο του Στ. Ζαχαράκη: Της ψυχής και του τόπου αντιλαλιές

Γλωσσάρι

Αβάσκαγο, το = αυτό που δεν επηρεάζεται δυσμενώς με το μάτι

Αβασκαίνω = επηρεάζω δυσμενώς με το μάτι, ματιάζω

Άξαιμα, το = μεγάλωμα, πολλαπλασιασμός

Αξαινω = αυξάνω, μεγαλώνω, πληθαίνω

Αρμούτι, το = τουφέκι

Αυγάτα, η = πλήθυνση, αύξηση, μεγάλωμα

Βάλτος, ο = επαρχία της Ακαρνανίας, που κατά την Τουρκοκρατία αποτελούσε ονομαστό αρματωλίκι

Βιός, ο = περιουσία, πλούτος

Γιδόμοσχι, το = το μικρό κατσίκι που είναι ο μόσχος της γίδας, όπως το μοσχάρι της αγέλαδας

Γνώρος, ο = γνωριμία, είδηση, αναγνώριση, σημάδι

Δέντρινη, η = αυτή που είναι φτιαγμένη από ξύλο βελανιδιάς, που λέγεται δέντρο

Καιρούσικος, ο = η ταυτόχρονη γέννηση των αρνιών και των κατσικιών στον καιρό τους

Καπρί, ο = αρσενικό αγριογούρουνο

Καρδάρι, το = μεγάλο μεταλλικό δοχείο, χωρητικότητας 25-30 οκάδων, με καμπυλωτή τη μια πλευρά του και την άλλη πλευρά κάθετη, ώστε να φορτώνεται σε ζώο απ' την πλευρά αυτή, στη δε θολωτή στέγη του σχηματίζεται λαιμός, ο οποίος κλείνει με χωνευτό αλυσοκρατούμενο καπάκι, χρησιμεύει το σκεύος αυτό για τη μεταφορά του γάλακτος.

Κατοχή, η = χειμαδιό, χαμηλός τόπος

Κατσούλα, η = κουκούλα μάλλινη

Κοπή, η = κοπάδι

Μάρκαλος, ο = ο οχεία των γιδοπροβάτων

Ματιάζω = επηρεάζω δυσμενώς με το μάτι, αβασκαίνω

Μαυροκούναβο, το = ωραίο ορεσίβιο τρωκτικό, έχει σώμα επίμηκες, κυλινδρικό και πολύ ελαστικό, η ουρά του είναι μακριά και θυσανωτή, το μαλακό του δέρμα καλύπτεται από πυκνές τρίχες, το χρώμα του είναι καστανόμαυρο μ' ένα άσπρο τρίγωνο στο λαιμό και με λευκή κοιλιά, είναι σαρκοφάγο, έχει αιμοβόρα ένστικτα, δεντροκούναβο, ικτίδα ή δεντρόβια.

Μιλιγκόνι, το = μικρό μυρμήγκι

Μούλα, η = θηλυκό μουλάρι

Μοσχοβόρι, το = ομίχλη με βοριά μαζί, ομιχλοβόρι

Μπερνάκα, η = θηλυκό αρνί ενός χρόνου

Μυριάζω = κάνω κάτι δέκα χιλιάδες μονάδες, δημιουργώ άμετρο πλήθος

Ντιλάλης, ο = αυτός που διαλαλεί με δυνατή φωνή, ο ιδιωτικός ή δημόσιος αγγελέας

Ντιλαλώ = διαλαλώ με δυνατή φωνή, είμαι ιδιωτικός ή δημόσιος αγγελέας

Ξάκουσμα, το = φήμη, όνομα

Παραγίος, ο = θετός γιός, ψυχογίος, βοηθός τεχνίτη

Πρατίνα, η = προβατίνα

Προβιά, η = δέρμα ακατέργαστο προβάτου

Ρονιά, η = σταγόνα, δάκρυ

Σάρικα, η = κάπα μακριά με φλόκους, υφασμένη με πρόβιο μαλλί, με μέση και δίπλες.

Σερνικό, το = αρσενικό, σερκό

Σέρνω (για ποτάμια) = φέρνω άφθονο και θολό νερό μ' ορμητική ροή, κατεβάζω, πλημμυρίζω

Σιαμπρός, επιρρ. = μελλοντικά

σπολλάτι, το = εύγε, ευχαριστώ

στοικειώνω = κατοικούμαι, κατά τη λαϊκή πρόληψη, από υπερφυσικό ον, συνήθως κακό.

Συχαρίκια, τα = ευχάριστη είδηση, αμοιβή που δίνεται για την καλή αγγελία

Ταχιά, επιρρ. = την επόμενη μέρα πολύ πρωί, αύριο

Τελεύω = φέρνω σε τέλος κάτι, τελειώνω, εξαντλούμαι

Τριπλάρι, το = τρίδυμο

Τσάγκρα, η = είδος κυνηγητικού τουφεκιού με μια μόνο και συνήθως μακριά κάννη.

Τσάρκος, ο = μικρή αχύρινη καλύβα, σκεπαστή, στρογγυλού σχήματος, κολλητή στο γιδομάντρι ή προβατομάντρι, που έχει πόρτα και άνοιγμα προς τα μέσα, στο μαντρί, δηλαδή επικοινωνεί με το μαντρί, χρησιμεύει δε για το σταύλισμα των κατσικιών και των αρνιών.

Τσουράπι, το = κάλτσα μάλλινη, πλεκτή ή υφαντή, λευκή ή πολύχρωμη, η οποία στο ελαστικό μέρος της κορυφής δένεται με προσαρτημένο νημάτινο κορδόνι (καλτσοδέτα), περικνημίδα, περιπόδι.

Χίλιασμα,* * το = η ολοκλήρωση σε κάτι από χίλιες μονάδες

ψυχογίος, ο = θετός γιός, υπηρέτης, δούλος

*Απ' την ανέκδοτη ποιητική συλλογή του Γιάννη Α. Σαντάρμη: «Γκλίτσα και Φλογέρα»

** Το ποιμενικό έθιμο του χιλιάσματος του κοπαδιού μου το είπε τα Χριστούγεννα του 1995 η εβδομηντάχρονη Ιουλία (Λούλα) Μάκα, σύζυγος Παναγιώτη, το γένος Νίκος Μπουμπουρή, απ' το Μάραθο (παλιά Μύρση) της Ευρυτανίας, που είναι το χωριό του καπετάνιου Κατσαντώνη, το οποίο αυτό έθιμο έζησε η ίδια για πολλά χρόνια και το είδε υλοποιημένο πολλές φορές, όσες φορές χίλιασε το κοπάδι του ο πατέρας της, Νίκος Μπουμπουρή: «Πολλοί τσοπαναράιοι των Αγράφων της Ευρυτανίας κατέβαιναν το χειμώνα με τα κοπάδια τους και ξεχειμώνιαζαν στο Βάλτο. Τα κοπάδια τότε, το 1900-1950, ήταν πολλά. Ο καθένας τσέλιγκας είχε κι ένα μεγαλοκόπαδο, συνηθισμένο ήταν να είχε δύο κοπάδια, τ' ένα από πρόβατα και τ' άλλο από γίδια κι εκείνα πάλι χωρισμένα σε γαλάρια, στέρφα, ζυγούρια, βετούλια κι αρνιά και κατσίκια. Άκουγες 500 πράματα εδώ, 600 εκεί, 800 αλλού! Ο καθένας μεγαλοβλάχος είχε δικούς του μπιστικούς, να του βοσκάνε τα κοπάδια, είχε και δικά του βοσκοτόπια στα χειμαδιά. Ανάμεσα στους τρανούς αυτούς τσελιγκάδες, ήταν κι ο πατέρας μου Νίκος Μπουμπουρή. Ήταν, πράγματι, αρχιτσέλιγκας, με τ' όνομα, είχε κοπάδι με 1000 κι απάνω πρόβατα, το δε έτος 1947 είχαμε 1400 ζωντανά! Εκτός απ' τη φαμελιά του, που την αποτελούσαμε 6 παιδιά, είχε πολλούς ρογιασμένους μπιστικούς, όπως το Θύμιο και τον Φώτη Ζιώγκα, τον Παύλο Σβερώνη, τον Κώστα Σακαρίκα, το Γιώργο Μπουρατζά – που ήταν Τούρκος και τον βάφτισε χριστιανό δίνοντάς του τ' όνομα Γιώργος – και άλλους. Όλα αυτά τα χρόνια, για τις ανάγκες των κοπαδιών μας είχαμε 40-45 άλογα, που τα βόσκαγε και τα φύλαγε ο Σταύρος Ζόρτσος. Ήταν τόσο μεγάλος τσέλιγκας ο γονιός μου, που ληστές ονομαστοί της περιοχής, οι Κουμπαίοι, αρπάξανε κάποτε τον αδελφό μου τον Παναγιώτη και για να τον λευτερώσουν τον ξαγόρασε ο πατέρας μου με πολλά χρήματα. Το καλοκαίρι, ο πατέρας μου ξεκαλοκαίριάζε με τα κοπάδια του στην Απιδιά του Μάραθου των Αγράφων της Ευρυτανίας και το χειμώνα έκανε κατά τον κάμπο και ξεχειμάζε στα Σαρδίνια

του Βάλτου, χωριό κοντά στην Αμφιλοχία, όπου τα πιο ονομαστά βοσκοτόπια ήταν της Βίγλας, της Γρούσπας, του Μαρανελιού κι άλλα. Όταν έφτανε ο καιρός του γέννου στ' αρκοκάντα, αρκετοί τσελιγκάδες χιλίαζαν τα ζωντανά τους! Ο πατέρας μου τα χίλιασε τρεις φορές! Στα χιλιαζόταν ένα κοπάδι, με χαρά οι τσοπάνηδες λέγανε τα συχαρίκια στον αφέντη τους τον τσέλιγκα για το χιλιάσμα στα πράματά του. Του εύχονταν, ακόμα, του χρόνου τέτοιοι καιρό, να διπλασιάσει το κοπάδι του. Τους ευχαριστούσε ο τσέλιγκας και τους έδινε ευχές και πολλές φορές, εκτός απ' τ' άλλα δώρα πού' στέλνε άλογα στην πόλη και τά' φερναν και τους τα μοίραζε, τους χάριζε από μια προβατίνα με τ' αρνί της ή μια γίδα με το μικρό της. Την άλλη μέρα, αν η χιλιάδα με το γέννο αποσωνόταν βράδυ, έστελνε ο βλάχος ανθρώπους να περιτρέξουν τα βλάχικα κονάκια και να φωνάξουν στα σοκάκια, αναγγέλλοντας στον κόσμο ότι αυτός φέτο χίλιασε το κοπάδι του! Σαν ξημέρωνε, θυμάμαι, στις καλύβες μας γύρνααν οι ντιλάηδες του πατέρα μου από στήνη σε στήνη και χουγιάζανε τρανά . τρανά

- Ο Μπουμπουρής ο Νίκος χίλιασε απόψε το κοπάδι του και του περίσπεσαν κόλας σα!

Τα ντιλάγααν στον κόσμο τα ζωντανά που χιλίαζαν και ας ήταν παραπάνω από 1000 κεφάλια, πριν το γέννο, για να μη στοιχειώσουν»

Σχετικά με το πιο πάνω έθιμο των ποιμένων της Ρούμελης, και ο λαογράφος Δημήτριος Λουκόπουλος γράφει: «Δεν αφήνει ο τσοπάνης να χιλιάσουν τα πράματα στο κοπάδι του. Σφάζει ένα, δύο, μην τύχει και πατήσουν στη χιλιάδα, και τότε χάνεται το βιό. Έτσι θέλουν να πούν. Στα παλιά τα χρόνια όμως τα 'φηναν και χιλίαζαν, αλλά τα ντιλάγααν. Έβναν και φώναζε ένας στη μέση στο χωριό, στο μεσοχώρι που λένε, κι έλεγε: Ο δεινάς τα χίλιασε! Έτσι έκοβαν τη βοή του κόσμου και το βιο δεν πάθαινε τίποτα». Ο ίδιος λαογράφος, για το αυτό θέμα, κατέγραψε την ακόλουθη πληροφορία από τη γριά Χιόνου απ' το Μπερίκο: «Άμα χιλιάζουν τα πράματα, τα ντιλαλάν, γιατί δεν κάνει. Ψοφάν, άμα δεν τα ντιλαλήσουν».

Ξενοφών Σιδερίδης και Οινούσιοι καραβοκύρηδες

Στην εφ. Απογευματινή της 18-3-2006, από άρθρο της Δ. Κονταράκη πληροφορούμαστε τη συμβολή του Μικροχωρίτη Ξενοφώντα Σιδερίδη στο ξεκίνημα της εφοπλιστικής δράσης γνωστών ως τις μέρες μας πλοιοκτητών, όπως: Λαιμού, Πατέρα, Χατζηπατέρα.

Πριν εκατό χρόνια, το 1905, οι αδελφοί Κωνσταντίνος και Αναστάσιος Δ. Πατέρας, ο Κωνσταντίνος Ι. Χατζηπατέρας, ο Γεωργιος. Κ. Πατέρας, ο Γεώργιος Π. Λαιμός, οι αδελφοί Χρήστος και Παναγιώτης Μ. Λαιμός, και οι αδελφοί Νικόλαος και Διαμαντής Ι. Πατέρας, όλοι από τις Οινούσσες, συνεταιρίζονται για να αγοράσουν το πρώτο τους πλοίο. Ήταν το «Marietta Ralli». Το δάνειο για το φορτηγό αυτό ατμόπλοιο τούς το παρείχε ο Ξενοφών Σιδερίδης. Το πλοίο έφερε την ελληνική σημαία ως ότου βυθίστηκε το 1918, στη διάρκεια ταξιδιού του στη Γλασκόβη. Ο θαλάσσιος δρόμος όμως, που το “Marietta Ralli” άνοιξε, διευρύνθηκε, πολλά ακόμα ατμόπλοια πέρασαν σε ελληνικά χέρια και μια ξεχωριστή σελίδα της ελληνικής ναυτοσύνης γράφτηκε.

Το Ναυτικό Μουσείο Οινουσσών κυκλοφόρησε ένα επετειακό λεύκωμα «Ατμόπλοια των Οινουσσών 1905-1940», στο οποίο καταγράφονται 108 ατμόπλοια, που αποκτήθηκαν από Οινούσιους με πολλά στοιχεία όπως: τόπο-χρόνο κατασκευής, ιδιοκτήτες, σχετικά έγγραφα, απώλειες πλοίων, πλούσιο φωτογραφικό υλικό, κ. ά.

Τρεις από τους εννέα Οινούσιους που αγόρασαν το “Marietta Ralli” και ο Ξενοφών Σιδερίδης (όρθιος αριστερά), που παρείχε το δάνειο για την αγορά του ατμόπλοιου. Από αριστερά, οι Κωνσταντίνος Ι. Χατζηπατέρας, Παναγιώτης Μ. Λαιμός και Κωνσταντίνος Δ. Πατέρας

Με αφορμή το παραπάνω δημοσίευμα, η εφημερίδα ο Φουρνάς του Συλλόγου των Απανταχού Φουρνιωτών Ευρυτανίας «Ο Λεπενιώτης», αφιερώνει μια ολόκληρη σελίδα στον Ξενοφώντα Σιδερίδη σε άρθρο του κ. Κων. Δ. Γαλλή. Ως γνωστόν, για τον διακεκριμένο Μικροχωρίτη βυζαντινολόγο Ξ. Σιδερίδη το περιοδικό μας έχει δημοσιεύσει, κατά καιρούς ενδιαφέροντα στοιχεία, τόσο για την επιστημονική, όσο και για την επιχειρηματική του δράση. Ας σημειωθεί ότι ο Ξενοφών Σιδερίδης, που υπήρξε Μεγάλος Ενεργέτης της Αδελφότητάς μας στην Κωνσταντινούπολη, είναι γραμμένος στα Μητρώα Αρρένων της Κοινότητας Μικρού Χωριού Ευρυτανίας, με έτος γεννήσεως 1851, όπως μπορεί κανείς να δει σε άλλη στήλη του παρόντος τεύχους.

Οι Ευρυτάνες της Διασποράς και η Συμβολή τους Δράση

Συνέχεια από το προηγούμενο

Του Μένιου Κουτσούκη

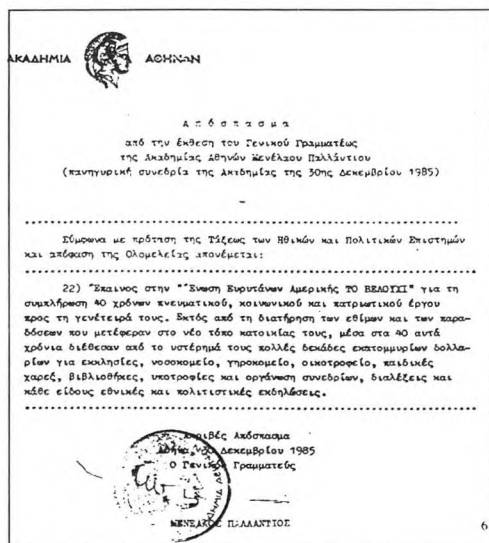
Η Ένωση Ευρυτάνων Αμερικής το «Βελούχι» (Η.Π.Α. 1945)

Στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, όπου οι Ευρυτάνες μετανάστευσαν μαζικά από τις αρχές του 20ού αιώνα, το 1945 ιδρύουν για πρώτη φορά την Ένωσή τους, διευρύνοντας και διαφοροποιώντας σημαντικά, σε σχέση με τους Ευρυτάνες της Κωνσταντινούπολης, τους καταστατικούς της στόχους. Οι σκοποί της Ένωσης φιλοδοξούν να είναι, σε γενικές γραμμές, όχι μόνο φιλανθρωπικοί αλλά εκπαιδευτικοί και εκπολιτιστικοί. Ειδικότερα, επιδιώκουν την ανάπτυξη καλύτερης επικοινωνίας, συνεργασίας, αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας των Ευρυτάνων Αμερικής, χωρίς όμως συντηρητική αντίληψη. Απηχούν έτσι σε σημαντικό βαθμό τις δυσκολίες εγκατάστασης και επαγγελματικής αποκατάστασης των νεοερχομένων, που δοκιμάζονται από την άγνοια της γλώσσας και την ανάγκη προσαρμογής τους στην αμερικανική κοινωνία. Κάτι τέτοιο όμως δεν αποτελούσε πρόβλημα στην ελληνοκρατούμενη και πολιτιστικά εγγύτερη Κωνσταντινούπολη του 19ου αιώνα.

Στους σκοπούς τους επισημαίνουν την υποβοήθηση στην εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας αλλά και πληρέστερη γνώση της ελληνικής, ιδίως για τα παιδιά των μεταναστών. Την εκτέλεση κοινωφελών έργων και την παροχή βοήθειας δεν την ενθαρρύνουν μόνον στην Ευρυτανία αλλά και μέσα στην Αμερική, όπου ζουν και εργάζονται οι ίδιοι και τα παιδιά τους. Ίσως η μεγάλη απόσταση από την πατρίδα, η εύκολη σχετικά σταδιοδρόμηση και αφομόωση από την αμερικανική κοινωνία απομακρύνουν τις προοπτικές παλιννόστησης, γεγονός, που κάνει τους Ευρυτάνες να ενθαρρύνουν την εκτέλεση κοινωφελών έργων και στην Αμερική. Οι πατρίδες είναι πλέον δύο και γι' αυτό χρειάζεται ισότιμη μεταχείριση! Στις παλαιότερες γενιές

των μεταναστών βαραίνει η Ευρυτανία, η Ελλάδα. Στους νεώτερους και μάλιστα σ' αυτούς που γεννήθηκαν εκεί βαραίνει περισσότερο η Αμερική. Γι' αυτό και ανάμεσα στους καταστατικούς στόχους της Ένωσης η κατανόηση της αμερικανικής σκέψης, του πολιτισμού και της ζωής γενικότερα είναι ιδιαίτερα σημαντική, έστω κι αν παράλληλα επιδιώκεται η διάδοση της ελληνικής σκέψης και κουλτούρας. Γι' αυτό συναφείς είναι και οι ευρύτεροι στόχοι «διπλωματικής» υφής, όπως η επιδίωξη ανταλλαγών διανοουμένων, σπουδαστών κ.ά. μεταξύ Ελλάδας και Αμερικής. Οι παραπάνω στόχοι μέσα από οργανωτικά σχήματα, που εύκολα μπορούν να λειτουργήσουν στην αμερικανική κοινωνία, υλοποιούνται γρήγορα και αποτελεσματικά.

Η δράση βέβαια της Ένωσης αυτής για την Ευρυτανία είναι ευρύτερα γνωστή, ώστε να περιττεύει εδώ, εκτενέστερη ανάλυση. Τα πάμπολλα κοινωφελή έργα της στην Ευρυτανία, όπως νοσοκομείο, γηροκομείο, υποτροφίες σπουδαστών κ.ά. εί-

Έναϊνος Ακαδημίας Αθηνών

να απέξ αποδείξεις της συνέχισης μιας φιλάνθρωπης πατριωτικής παράδοσης, που εγκαινίασαν πρώτοι οι Ευρυτάνες της Κωνσταντινούπολης, δύο σχεδόν αιώνες νωρίτερα. Δίκαια βραβεύτηκε το 1985 από την Ακαδημία Αθηνών και αξιώνεται έτσι να γιορτάσει τα 60 και πλέον χρόνια της.

Η Πανευρυτανική Ένωση (Αθήνα, 1955)

Δέκα χρόνια αργότερα, δηλαδή μετά τους Ευρυτάνες της Αμερικής, οι ξεντεμένοι στο εσωτερικό της χώρας Ευρυτάνες επιχειρούν μια φιλόδοξη τομή στην συλλογική τους οργάνωση. Ιδρύουν το 1955 την Πανευρυτανική Εταιρεία, που αποκαλείται πλέον επιστημονικό και εκπαιδευτικό σωματείο. Ο χαρακτηρισμός αυτός δικαιολογείται από τους σκοπούς της Εταιρείας, που είναι: α) *επιστημονικοί*, όπως η έρευνα και μελέτη της ιστορίας, λαογραφίας και οικονομίας της Ευρυτανίας, β) *εκπολιτιστικοί*, όπως η εκλαϊκευση της τέχνης και επιστήμης για την ηθική, πνευματική και εκπαιδευτική ανάπτυξη των κατοίκων αλλά και διατήρηση δεσμών μεταξύ των Ευρυτάνων και της γενέτειράς τους και γ) *αλληλοβοηθητικοί*, όπως οι προσπάθειες για την επίλυση γενικών ζητημάτων της Ευρυτανίας καθώς και η προαγωγή νομίμων και γενικών συμφερόντων των Ευρυτάνων. Το αλληλοβοηθητικό και εκπαιδευτικό έργο της Πανευρυτανικής είναι πανελλήνια γνωστό και

συνεχίζεται με αμείωτη δράση παρά το γεγονός, ότι δεκάδες εκπαιδευτικοί σύλλογοι έχουν αναπτύξει ανάλογη δράση για τον τόπο καταγωγής των μελών τους, αλλά και το κράτος πρόνοιας και οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης έχουν αναβαθμισθεί συγκριτικά με προηγούμενες εποχές. Όμοια και οι επιστημονικοί και άλλοι σκοποί της Πανευρυτανικής αποτελούν αντικείμενο νέων συλλογικών φορέων (πρωτοβάθμιων ή δευτεροβάθμιων), που εμπνέονται από παρόμοιους σκοπούς.

Επίλογος

Σκοπός μας εδώ ήταν μια σύντομη ιστορική αναδρομή στην συλλογική οργάνωση και δράση των Ευρυτάνων της διασποράς, μέσα από την αποσπασματική επισήμανση καταστατικών αξιών, που διεκήρυξαν και προώθησαν οι ιστορικότεροι από τους ευρυτανικούς συλλόγους. Η παιδεία, η ηθική και πολιτισμική ανύψωση, η κοινωνική και ατομική αλληλεγγύη και αλληλοβοήθεια είναι μερικές από τις παγκόσμιες αξίες, με τις οποίες οι Ευρυτάνες της διασποράς, σε μια πρωτοφανή έκφραση εθελοντισμού και υπέρβασης ατομικών και κοινωνικών αδυναμιών, στηρίζουν την γενέτειρά τους. Είναι αξίες, που δικαιώνουν ιστορικά στην συνείδηση των Ευρυτάνων την ίδρυση και λειτουργία των συλλόγων αυτών και σήμερα αποτελούν παρακαταθήκη για τους νεώτερους.

Δημοσιεύσεις στο περιοδικό μας

Τα Μικροχωρίτικα Γράμματα ευχαρίστως φιλοξενούν προσωπικές ιστορίες, σχόλια, ενθυμήσεις συμπατριωτών ή ανακοινώσεις – γνωστοποιήσεις τοπικών φορέων, αρκεί να αποστέλλονται έγκαιρα στη διεύθυνση του περιοδικού μας (μέχρι τέλος Οκτωβρίου για το τεύχος Δεκεμβρίου ή μέχρι τέλος Απριλίου για το τεύχος Ιουνίου).

**Από το Μητρώο Αρρένων
Κοινότητας Μικρού Χωριού (1818-1881)**

Όνοματεπώνυμο

Έτος Γεννήσεως

Σιδέρης Νικόλαος του Ιωάννη	1818
Γιούσμπασης Χαράλαμπος του Νικολάου	1824
Κακούρας Νικόλαος του Κωνσταντίνου	1828
Παναγιωτόπουλος Γεώργιος του Ιωάννου	1829
Κομματάς Βασίλειος του Ιωάννου	1829
Αλεξανδρόπουλος Κωνσταντίνος του Γεωργίου	1832
Μουχρίτσας Χαράλαμπος του Γεωργίου	1833
Βλάχος Γεώργιος του Νικολάου	1834
Πασπάλης Δημήτριος του Κωνσταντίνου	1834
Κωστόπουλος Ιωάννης του Δημητρίου	1836
Βλάχος Ιωάννης του Γεωργίου	1836
Ζορμπαλάς Κωνσταντίνος του Δημητρίου	1837
Φλέγγας Ιωάννης του Αναστασίου	1839
Παπαδής Χαράλαμπος του Ιωάννου	1842
Κατσαούνης Βασίλειος του Δημητρίου	1844
Κυρίτσης Κωνσταντίνος του Δημητρίου	1844
Γιαννακόπουλος Χρίστος του Γεωργίου	1844
Σιαφάκας Κωνσταντίνος του Γεωργίου	1846
Τζαβέλης Ιωάννης του Νικολάου	1846
Τσιούμας Κωνσταντίνος του Νικολάου	1846
Θάνος Δημήτριος του Γεωργίου	1846
Γεωργούλης Σταύρος του Νικολάου	1847
Παπαδής Ελευθέριος του Ιωάννου	1848
Ζορμπαλάς Χαράλαμπος του Δημητρίου	1848
Ζωγράφος Χριστόδουλος του Δημητρίου	1849
Ζαχαρόπουλος Αθανάσιος του Κωνσταντίνου	1849
Τραστέλης Δημήτριος του Γεωργίου	1849
Σιδεριδής Ξενοφών του Αθανασίου	1851
Πλάκας Νικόλαος του Κωνσταντίνου	1852
Μπάτσας Νικόλαος του Κωνσταντίνου	1852
Παπαδής Σταύρος του Ιωάννου	1852
Ανδρούσης Δημήτριος του Νικολάου	1853
Πολίτης Δημήτριος του Γεωργίου	1853
Σιδεριδής Βασίλειος του Αθανασίου	1853
Κομπορόζος Ιωάννης του Αθανασίου	1854

Χαμπερής Απόστολος του Γεωργίου	1854
Γιοβάνης Χρήστος του Δημητρίου	1854
Μπιλέτας Δημήτριος του Γεωργίου	1855
Πολύζος Διονύσιος του Ιωάννου	1855
Μπούσγας Νικόλαος του Ιωάννου	1855
Παπαευσταθίου Κωνσταντίνος του Αναστασίου	1855
Ξηντάρας Παντελής του Ιωάννου	1856
Κουμπούρας Νικόλαος του Ιωάννου	1856
Λιάπης Ιωάννης του Βασιλείου	1856
Ζαχαρόπουλος Αντώνιος του Δημητρίου	1856
Μίχος Χαράλαμπος του Γεωργίου	1856
Γιούσμπασης Ιωάννης του Χαραλάμπους	1857
Παπαδής Ανδρέας του Ιωάννου	1857
Κυρίτσης Αθανάσιος του Ιωάννου	1857
Ζαχαρόπουλος Κωνσταντίνος του Γεωργίου	1857
Δερματάς Νικόλαος του Ζαχαρίου	1858
Χονδρός Κωνσταντίνος του Δημητρίου	1858
Αθανασόπουλος Νικόλαος του Ιωάννου	1859
Παπαναστασίου Δημήτριος του Ιωάννου	1859
Ζαχαρόπουλος Δημήτριος του Ιωάννου	1859
Πλάκας Ελευθέριος του Κωνσταντίνου	1860
Σιδέρης Ιωάννης του Δημητρίου	1860
Καναβός Ελευθέριος του Ιωάννου	1860
Κυρίτσης Χαράλαμπος του Γεωργίου	1860
Τιρβάνης Γεώργιος του Δημητρίου	1861
Δερματάς Χαράλαμπος του Ζαχαρίου	1861
Παπαϊωάννης Παπαγεώργης Γεώργιος	1862
Σιδέρης Ιωάννης του Νικολάου	1863
Πολύζος Νικόλαος του Χαραλάμπους	1863
Μαστρογεωργόπουλος Σπυριδών του Χαραλάμπους	1863
Γιοβάνης Νικόλαος του Κωνσταντίνου	1864
Γοτσούνης Ιωάννης του Νικολάου	1864
Κόκοτος Ζαχαρίας του Βασιλείου	1864
Πλάκας Σταύρο του Βασιλείου	1864
Μπιλέτας Σπυριδών του Παπαγεώργη	1864
Ζαχαρόπουλος Ζαχαρίας του Γεωργίου	1864
Γιούσμπασης Δημήτριος του Χαραλάμπους	1864
Γιουρνάς Αριστείδης του Γεωργίου	1865
Βλαχάκης Βασίλειος του Ιωάννου	1865
Γιούσμπασης Νικόλαος του Χαραλάμπους	1865
Σταθόπουλος Βασίλειος του Ευθυμίου	1865

Συνεχίζεται στο επόμενο τεύχος

Νεανική Ανάμνηση

Του Δημήτρη Αλεξ. Τσιτούρη

Ν. Σμύρνη, 12 Οκτωβρίου 2004

Τώρα που βρίσκομαι στην έξοδο της ζωής, ζω περισσότερο με τις αναμνήσεις του παρελθόντος παρά με το ανύπαρκτο μέλλον.

Ακριβώς εξήντα χρόνια πριν, την άνοιξη του '45 ήμουν τελειόφοιτος του Γερμανικού Λυκείου της Πόλης. Για να γιορτάσουμε την αποφοίτησή μας, οι καθηγητές μας μάς πρότειναν μια εκδρομή στα Πριγκιπόνησα της Θάλασσας του Μαρμαρά. Ήταν τέλος του Μάη. Όλη η φύση ανθισμένη, τα χιλιάδες πεύκα της Χάλκης μύριζαν υπέροχα, χώρος για ψυχική ανάταση και στοχασμό.

Καθισμένοι γύρω από τους καθηγητές μας ψευτογιορτάζαμε τη λήξη του πολέμου, μόλις 20 μέρες μετά. Ένας καθηγητής ρώτησε ένα μαθητή: «Πως βλέπει το μέλλον του, καθώς και της ανθρωπότητας» Αυτός σαν Γερμανόπαιδο, που μεγάλωσε και γαλουχίστηκε με τις Ναζιστικές αξίες είπε: «Πιστεύω στην ένδοξη αναβίωση της πατρίδος μου, στο λαμπρό της μέλλον, στην ταπείνωση των εχθρών της και θα αφιερώσω όλη μου τη ζωή για αυτό το σκοπό».

Άλλοι είπαν ότι «Αυτός ήταν ο τελευταίος πόλεμος και ότι οι άνθρωποι θα ζήσουν ειρηνικά έχοντας λαμπρό μέλλον».

Εγώ, αδιάφορος θαύμαζα γύρω μου το ωραίο τοπίο, όταν κάποιος καθηγητής γυρνά απότομα προς εμένα και με ρωτά: «Εσύ που δεν μιλάς καθόλου τι ελπίζεις;» Απαθής απαντώ: «ΤΙΠΟΤΑ. Τα 18 χρόνια της ζωής μου μού δίδαξαν πολλά. Με τρόμαξε η ανθρώπινη αλαζονεία, το μίσος και η αιμοδιψία του. Όλοι σήμερα προσπαθούν να κάνουν απογραφή για το πόσο είναι οι νεκροί, οι τραυματίες, οι υλικές ζημιές, να τιμήσουν του ήρωες, αυτούς που σκότωσαν περισσότερους και έκαψαν ή γκρέμισαν κάθε επίτευγμα, που ο ίδιος ο άνθρωπος ονόμασε τέχνη, πρόοδο, πολιτισμό και το πέρασε επαινετικά στην ιστορία του. Κανείς δε μιλά για απογραφή των εκατοντάδων εκατομμυρίων θυμάτων, που ταπεινώθηκαν και σύρθηκαν στον ψυχικό θάνατο και σήμερα βρίσκονται χωρίς ελπίδα και άγνωστο μέλλον. Αυτό που επιθυμώ είναι να μην πιστεύω σε καμιά ανθρώπινη αξία, ιδεολογία, πολιτική, θρησκεία και ότι άλλο είναι πηγή μίσους. Να μπορέσω να ζήσω έως το τέλος της ζωής μου σαν ένας πνευματικός αλήτης».

Ορισμένα μάτια βούρκωσαν και μου χαμογέλασαν με πολύ συμπάθεια.

Τα χρόνια πέρασαν και εγώ πέρασα τις συμπληγάδες της ζωής μου, αλλά μπορώ να υπερηφανευθώ ότι στα περισσότερα απ' αυτά επέτυχα. Ο άνθρωπος συνεχίζει να πορεύεται τον δρόμο του πεπρωμένου του, εγώ πιστεύω ότι θα είναι η πλήρης καταστροφή του.

Ο πιο τρανός καϊμός

Την ώρα την υπέρτατη, που θε να σβει το φώς μου,
ένας θα είναι εμένα ο πιο τρανός καϊμός μου.
Δεν θα είναι οι κούφιοι λογισμοί, οι αδικιές του κόσμου.
Θα είναι πως δε δυνήθηκα μ' εσέ να ζήσω, πλάση
πράσινη, απάνου στα βουνά, στ' αγριόδεντρα, στα δάση.
Θα είναι πως δε σε χάρηκα, σκυφτός μεσ' στα βιβλία,
Ω φύση, ολάκερη ζωή κι ολάκερη σοφία!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Φύση, η πηγή της ζωής

Ρίγανη

Οι αρχαίοι Έλληνες, όπως ο Ιπποκράτης, ο πατέρας της Ιατρικής, γνώριζαν την θεραπευτική δύναμη της ρίγανης. Το ίδιο και οι Μωαμεθανοί γιατροί στον μεσαίωνα, οι οποίοι ανακάλυψαν εκατοντάδες χρήσεις γι' αυτή. Και σύγχρονοι γιατροί μελέτησαν εκτενώς τις ιδιότητες της ρίγανης και επιβεβαίωσαν τις θεραπευτικές της ιδιότητες.

Τι κάνει όμως τη ρίγανη ένα τόσο καλό θεραπευτικό μέσο;

Κοιτάξτε την χημική της σύνθεση: Η «απλή» ρίγανη είναι στην πραγματικότητα τόσο περίπλοκη. Αποτελείται από εκατοντάδες διαφορετικά συστατικά, μερικά από τα οποία οι επιστήμονες τα έχουν χαρακτηρίσει άγνωστα.

Ωστόσο, γνωρίζουν ότι η ρίγανη έχει αντιβακτηριδιακές και αντιμυκητιακές ιδιότητες. Είναι επίσης μια από τις πλουσιότερες πηγές ι-χνοστοιχείων της φύσης, περιέχοντας μαγνήσιο, φώσφορο, χαλκό, ψευδάργυρο, κάλιο και μαγνήσιο. Επιπλέον περιέχει 16 φορές το ασβέστιο του γάλα-

κτος. Εκτός αυτού περιέχει βιταμίνη 8, Βήτα καροτίνη, βιταμίνη Ο και Κ.

Αλλά το πιο εκπληκτικό γύρω από την ρίγανη είναι ο αριθμός των ασθενειών, που μπορεί να θεραπεύσει.

Οι γιατροί υποστηρίζουν, ότι η σωστή δόση μπορεί να βοηθήσει κατά της *Αθρίτιδας*, του *Ασθματος*, κατά των προβλημάτων του προ-

στάτη, των ευερέθιστων εντέρων, κατά των μολύνσεων, κατά των μολύνσεων της ουροδόχου κύστης, στα γδαρσίματα, κατά της θυλακίτιδας, κατά του έλκους, κατά των κρυωμάτων, της γρίπης, της διάρροιας, των πονοκεφάλων, των προβλημάτων των ούλων, κατά της κούρασης, κατά των εκζεμάτων, της ψωρίασης, της ιγμορίτιδας, κατά των μυκήτων των νυχιών, των κραμπών στα πόδια και πολλά, πολλά άλλα.

Από την εφ. Αϊγιοργίτικα Νέα, αρ. φ. 77

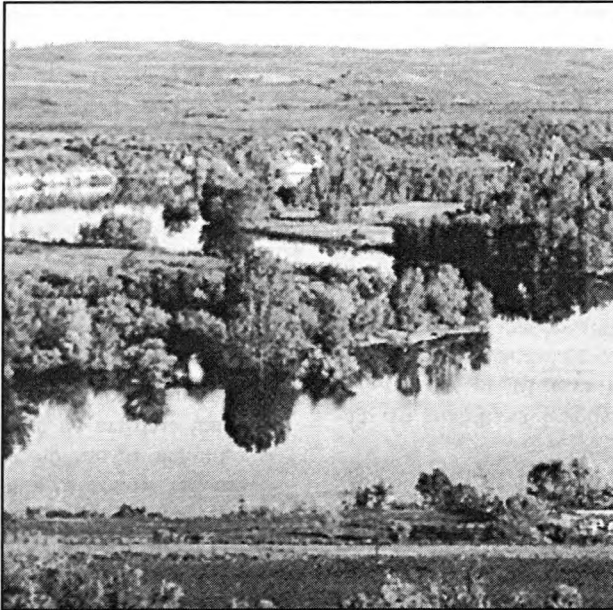
Περιβάλλον

Τον κώδωνα του κινδύνου κρούουν οι οικολόγοι για την εντατικοποίηση της γεωργίας που αναπτύσσεται σε βάρος υδροβιότοπων, παρά-

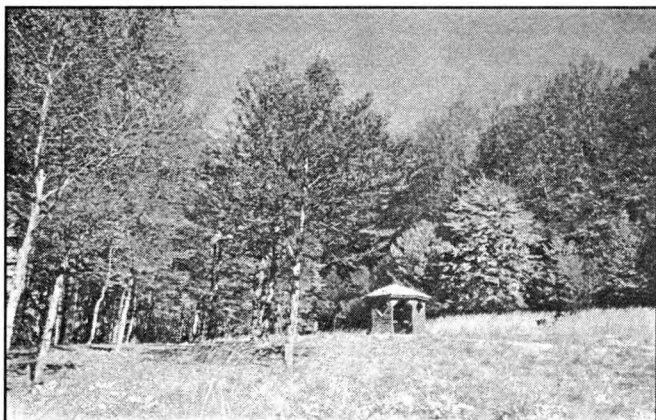
κτιων και θαλάσσιων περιοχών, δασικών εκτάσεων και γενικώς επηρεάζει αρνητικά ευαίσθητα οικοσυστήματα. Σύμφωνα με την Greenpeace μόνο το 13% των καλλιεργήσιμων εκτάσεων θεωρείται πλέον υγιές και επισημαίνεται ότι πρέπει σύντομα να ληφθούν μέτρα για την ανάπτυξη μιας βιώσιμης γεωργίας που θα

παράγει ασφαλή προϊόντα και θα εξασφαλίζει αξιοπρεπές εισόδημα για τους αγρότες. Τα στοιχεία που ανακοινώθηκαν για τις αρνητικές συνέπειες της εντατικής γεωργίας είναι ανησυχητικά.

- το 70% του καθαρού νερού του πλανήτη καταναλώνεται στη γεωργία (στην Ελλάδα, το αντίστοιχο ποσοστό ξεπερνά το 80%),

- το 25% των εκπομπών αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου οφείλεται στη γεωργία και το 15% των επιπτώσεων της υπερθέρμανσης του πλανήτη οφείλεται στη χρήση λιπασμάτων,
- 3 δισεκατομμύρια στρέμματα τροπικών δασών έχουν αποψιλωθεί τα τελευταία 20 χρόνια για να χρησιμοποιηθούν ως καλλιεργήσιμη γη ή βοσκοτόπια,
- το 25% των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα οφείλεται στην αποψίλωση των τροπικών δασών,
- η απελευθέρωση μεταλλαγμένων οργανικών υλικών προκαλεί γενετική επιμόλυνση και απειλεί τη βιοποικιλότητα και την ποικιλία των καλλιεργειών,
- στις Η.Π.Α περισσότερο από το 40% των παραγόμενων τροφίμων πετιέται στα σκουπίδια, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στην Ευρώπη εκτιμάται ότι ξεπερνάει το 20%,
- το 50% της παγκόσμιας αγοράς σπόρων ελέγχεται από 10 εταιρείες και το 84% της παγκόσμιας αγοράς φυτοφαρμάκων ελέγχεται επίσης από 10 εταιρείες,
- περίπου 12 δισεκατομμύρια στρέμματα γης έχουν υποστεί υποβάθμιση εξαιτίας των γεωργικών πρακτικών που εφαρμόζει η εντατική γεωργία,
- πολλά είδη έχουν εξαφανιστεί από τη συνεχώς αυξανόμενη χρήση εντομοκτόνων, ζιζανιοκτόνων και χημικών λιπασμάτων, ενώ ολόκληρα οικοσυστήματα απειλούνται καθημερινά από ευτροφισμό εξαιτίας της απορροής λιπασμάτων.

Ηλιακή ενέργεια

Η ηλιακή ενέργεια μπορεί να δώσει ουσιαστική λύση στο παγκόσμιο πρόβλημα της ενεργειακής ασφάλειας και των κλιματικών αλλαγών σύμφωνα με κοινή έκθεση της Greenpeace και του Ευρωπαϊκού Συνδέσμου Φωτοβολταϊκών. Η έκθεση δημοσιεύθηκε στα πλαίσια του 21ου Πανευρωπαϊκού Συνεδρίου για την ηλιακή ενέργεια και κύρια σημεία της είναι τα εξής:

- Δύο δισεκατομμύρια νοικοκυριά μπορούν να ηλεκτροδοτηθούν από την ηλιακή ε-

νέργεια έως το 2025 παγκοσμίως.

- Η ηλιακή ενέργεια μπορεί να καλύψει το 16% των παγκόσμιων ενεργειακών αναγκών έως το 2040.

- Χάρη στις επενδύσεις στο χώρο της ηλιακής

ενέργειας, είναι δυνατόν να δημιουργηθούν παγκοσμίως δύο εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας έως το 2040.

- Η αντίστοιχη μείωση στις παγκόσμιες εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα χάρη στην ηλιακή ενέργεια θα ανέρχεται σε 350 εκατομμύρια τόνους διοξειδίου του άνθρακα ετησίως, ποσότητα που εκλύεται από 140 ανθρακικούς σταθμούς κάθε χρόνο.
- Το 2006 θα επενδυθούν περισσότερο από ένα δισεκατομμύριο ευρώ στη βιομηχανία ηλιακής ενέργειας παγκοσμίως.
- Το 2005 η συνολική εγκατεστημένη ισχύς σε ηλιακή ενέργεια στον πλανήτη είχε ξεπεράσει τα 5.000 MW.
- Στην Ελλάδα η συνολική εγκατεστημένη ισχύς σε ηλιακή ενέργεια δεν ξεπερνά τα 5 MW, τη στιγμή που στη Γερμανία ξεπερνά τα 1200 MW παρά τη μικρή ηλιοφάνεια.

Σοφία Κούμπου-Κουτσούκη

Θρύλοι των βουνών της Ρούμελης

Ξεφυλλίζοντας ένα από τα παλιά τεύχη της Στερεοελλαδικής Εστίας (Ιανουάριος – Απρίλιος 1963), διαβάσαμε ένα άρθρο του Στάθη Δ. Καρρά, για τους θρύλους των βουνών της Ρούμελης, τις δοξασίες των χωρικών σχετικά με τις νεραΐδες αλλά και το τι θα έπρεπε να κάνει κανείς άμα συναντούσε κάποιες από αυτές. Με ύφος γλαφυρό ο Σ. Καρράς περιγράφει το θρύλο για το Νεραϊδόβουνο:

«Πρόκειται για βουνό που υψώνεται εκεί κατά τα νότια, ή καλύτερα κατά τα νοτιοανατολικά του Καρπενησιού, ανάμεσα στα χωριά Μυρίκη και Κρίκελο. Το καλοκαίρι, σαν δεν έχει καταχνιά, εκείνος που θα βρεθεί πρωί πρωί κατάκορφα, μπορεί να αγναντέψει, από κει ως κάτω, στη θάλασσα της Στυλίδας.

Αλλά θα ρωτήσετε, από πού η ονομασία του βουνού; Μα θέλει ρώτημα; Το όνομα μιλάει μόνο του, «Νεραϊδόβουνο»: Που σημαίνει βουνό, τριγυρισμένο από τις μυθικές μάγισσες, τις νεραΐδες! Παρακινήμενες άγνωστο από ποια αιτία, είχαν κάνει τούτο το βουνό ταχτικό τους διάβα και ορμητήριο. Κι' έτσι, κάθε βράδυ, μόλις άρχιζε να πέφτει το σούρουπο, οι νεραΐδες, λείι, άφηναν τα κρησφύγετά τους και αρχίζαν να περιφέρουν τη λυγερή σιλουέτα τους στα μονοπάτια και στις πλαγιές του στοιχειωμένου βουνού.

Αλίμονο τότε στο ξεμοναχιασμένο πλάσμα, που θα τύχαινε να συναπαντήσουνε στο δρόμο τους. Οι νεραΐδες και που το ατενίζανε μονάχα με τα παράξενα, μαγικά τους μάτια, το λιγότερο που θα μπορούσαν να του κάμουν, ήταν να του κλέμουν τη φωνή. «Το νου σου, γιέ μου, συμβουλευέανε συχνά οι γεροντότεροι, καθισμένοι τις ατέλειωτες νύκτες του χειμώνα στο παραγώνι. Τα μάτια σου τέσσερα σαν τα φέρε η δουλειά σου να νυκτοπερπατάς στο Νεραϊδόβουνο. Σίγουρα, οι νεραΐδες θα βρίσκονται εκεί και θα πνιγίζουν τις μακριές πλεξούδες τους στις πηγές και στις κρυόβρυσές του. Δεν έχει να κάνει που δεν τις βλέπεις εσύ. Αυτές, παιδί μου, είναι μάγισσες κι αερικά και ξεγελάνε τους διαβάτες. Το λοιπόν, το νου σου. Την ώρα που διαβαίνεις βράδυ μπρος από βρύση, χαμήλωνε τα μάτια και κούνησε φιλικά το κεφάλι, τάχατες σε χαιρετισμό. Την καλοπιάνεις έτσι τη νεραΐδα, γιέ μου. Και κείνη τότε, βλέποντάς πως είσαι φίλος, μπορεί και να μη σου κάνει κακό...

Αλλά γινόταν νάχει κανένας μπέσα με τα «ξωτικά»; Καλή και άγια, βέβαια ήταν η χαιρετούρα. Καλύτερα όμως ήτανε, φτάνοντας κανένας στο σπιτικό του, να κοιτάξει να «ξορκίσει» τι στοιχειό. Κι' αλήθεια, αυτό γινότανε. Φτάνοντας ο υποτιθέμενος «νεραϊδοχτυπημένος» στο σπιτικό του, πετούσε από πάνω του τα «μολεμένα» από το άγγιγμα της νεραΐδας σκουτιά και καλούσε το ταχύτερο τον «νεραϊδατάρη». Ήταν ο γιατρός της περιστάσεως, ο ειδικευμένος, θα λέγαμε, πάνω στις αρρώστιες, που προκαλούσε στους ανθρώπους το συναπάντημα με τις νεραΐδες.

Επακολουθούσε τότε στο σπίτι του νεραϊδοχτυπημένου ιεροτελεστία ολάκερη. Καψαλίζανε τις άκριες των μολεμένων σκουτιών στις φλόγες του τζακιού, απαγγέλιανε ξόρκια και δίνανε στο νεραϊδόπληκτο να πιεί αμίμητο νερό... Κι' έτσι ο μπαμπούλας της νεραΐδας δεμένος αναπόσπαστα με το στοιχειωμένο βουνό, δαιωνιζόταν από γενιά σε γενιά.»

Στο ίδιο άρθρο ο Σ. Καρράς διηγείται ιστορίες που άκουσε στα χωριά κοντά στο Νεραϊδόβουνο, με πρωταγωνιστές κατοίκους της περιοχής. Οι διηγήσεις αυτές κυκλοφορούσαν από στόμα σε στόμα, άλλες αληθινές και άλλες βγαλμένες από τη φαντασία των χωρικών. Με την ίδια μορφή ή και λίγο αλλαγμένες με διαφορετικούς πρωταγωνιστές κάθε φορά τις έχουμε συναντήσει κι' εμείς σε άλλα χωριά της περιοχής ή και ακόμα μακρύτερα. Ορίστε λοιπόν η ιστορία όπως την άκουσε ο συγγραφέας:

«Κάποτε, λείι, ένας αγαθός γέροντας, ο μπάρμπα Γιαννιός, είχε ένα χωράφι κατά το Νεραϊδόβουνο. Ήτανε καλοκαίρι και ο Μπάρμπα Γιαννιός μόλις είχε τελειώσει το θερισμό. Το δίκως άλλο, λοιπόν έπρεπε κάποιος να μείνει το βράδυ εκεί φυλάγοντας τη σοδειά. Αλλά ποιος; Ο καλός άνθρωπος δεν είχε βλέπεις, αρσενικούς στο σπίτι του για να αποτολμήσουμε τούτον τον ηρωισμό. Ποιόν νάστελνε; Τη γριά του ή τις κόρες του; Θέλοντας και μη, θάηρεπε να διανυκτερεύει εκεί ο ίδιος. Μια και δυο, ο γέροντας τακτοποίησε όσο μπορούσε καλύτερα το θερισμένο καρπό, άπλωσε σε μια γωνιά του χωραφιού την κάρπη του, έβαλε το ταγάρι του για προσκεφάλι, έκαμε το σταυρό του και πλάγιασε.

Αλλά κάποια στιγμή, κει που ο μπάρμπα- Γιαννιός, βρισκότανε μεταξύ ύπνου και ξύπνου, ένιωσε να σαλεύει πάνω στο κεφάλι του σκιά φοβερή. Μήπως και γελιόταν; Όχι! αλίμονο! Ήτανε πραγματικότητα. Το στοιχειό τον είχε ανακαλύψει και τώρα βρισκόταν εκεί, πάνω από το κεφάλι του, απαίσιο, απειλητικό. Ο μπαρμπα-Γιαννιός πάγωσε σύγκορμος. Κρύος ιδρώτας αισθάνθηκε να τον ψυχρολούζει. Κι' η δόλια η

καρδιά του πήγαινε να σπάσει η έρμη. Σαν από ένστικτο, δοκίμασε να κινήσει το χέρι του σε προσεική. Αλλά το χέρι του δεν εννοούσε να κινηθεί. Έλεγες και είχε παραλύσει. Τι θάκανε; Κάθε στιγμή που περνούσε άπρακτη ήταν σε βάρος του. Άλλη λύση δεν υπήρχε, παρα αυτή: Η φυγή. Συγκέντρωσε λοιπόν όσες δυνάμεις μπορούσε να διαθέσει, είπε από μέσα του «ελέσόν με ο Θεός», όπως τάκουσε να το λέει ο παπάς στην εκκλησιά και τινάχτηκε απάνω και μ' όλα τα χρονάκια του, ρίχτηκε στον κατήφορο που ξανοιγόταν μπροστά του.

Αλλά τι έκληξη! Λίγα μέτρα πιο κάτω τον καρτερούσε η λύση της ιλαροτραγωδίας. Ο μπάρμπα – Γιαννιός σκόνταψε πάνω σ' ένα καπίστρι. Τι είχε συμβεί; Απλούστατα: Κάποιο γαϊδουράκι είχε βρεθεί να περιφέρεται κει κοντά. Όταν, κάποια στιγμή καθώς περιφερόταν, επεσήμανε το ταγάρι του γέρου. Μέσα κει, βλέπεις, βρισκόταν λίγη μπομπότα και λίγο τυρί. Έτσι το τετράποδο, πλησιάζοντας δοκίμασε να λεπλατίσει το ταγάρι του γέρου. Αυτό ήταν όλο! Ο μπάρμπα – Γιαννιός ανέπνευσε βαθιά. Το αφιλότιμο το ζωντανό. Τι λαχτάρα ήταν αυτή που του είχε σκαρώσει έτσι στα καλά καθούμενα!"

Για την μεταφορά Σοφία Κούμπου-Κουτσούκη

Λαμπαδάρης: Ένας γνήσιος Ευρυτάνας ευφυολόγος

Στη διάρκεια των γιορτών του καλαμποκιού, που έγιναν τον Αύγουστο στο Ραπτόπουλο Ευρυτανίας, είχαμε τη χαρά να γνωρίσουμε τον κ. Ιερόθεο Λαμπαδάρη, διευθυντή του τοπικού Ταχυδρομείου. Προθυμοποιήθηκε να μας στείλει μερικά από τα αστεία της παρέας για να τα δημοσιεύσουμε στο περιοδικό μας, ώστε να τα απολαύσουν οι αναγνώστες μας. Τον ευχαριστούμε για τη συνεργασία του αυτή και τα παραθέτουμε:

Αναφορά Παναγράμματος Ενωμοτάρχη

Εν μιας και πανσελήνου νυκτός, απ' ούλους ου κόσμους κοιμούταν, εμού διαγρυπνούντος απ' κατ' μιας βαλιτιάς, πεζών και ρεμβάζων τε τα ζωίφια τσ' κάπας μ' (ψείρες), γλέπου αίφνης άνθρωπον διερχόμενον έμπροσθέν εμού σύρων εκ του κερατίου μίαν γίδα μαγκιόρα (παχιά), την περιαρπάζω ιεροκρυφώς εκ του λιτάρ (σχοινί), ούτως ώστε μη βελάξει αριμανίως, το δε ένουχο εδειρα ανηλεώς μέχρις ότου κράξει αμάν. Την δε γίδα παρέδωσα εις τα παιδιά του Σταθμού (χωροφύλακες), τα οποία τ' μαγερέψαν πρεπόντων. Αλλ' επειδή η γίδα ήταν μαγκιόρα αρρώτσαν τα πιδιά.

Δια τούτο:

Εξαιτούμαι την τιμωρία του ενόχου και την εξυγίανση των παιδιών δια καθάρσιου απ' όπου κλωτσάει η καρδιά τς προς τα έξω (μουρουνέλαιο).

Υποσημειούμενος
Μήτρος Μητσέλιος

Ορισμοί λέξεων

Γάμος = Ο πρώτος είναι λάθος από επιπολαιότητα, ο δεύτερος λάθος καθ' υποτροπή και ο τρίτος αυστηρή τιμωρία για τα δυο πρώτα λάθη.

Φιλόσοφος = Ένας άνθρωπος που σκέπτεται τι έπρεπε να γίνει ή τι να είχαν κάνει, αρκεί να μην το είχε κάνει αυτός

Μπεκρής = Ένας καλός πατριώτης που προσπα-

θεί να αυξήσει το δείκτη κατανάλωσης εγχωρίων προϊόντων.

Βαλς (χορός) = Απορώ γιατί το χορεύουν όρθιοι

Τσάμικο = Του πρώτου μαινομένου, του δεύτερου πάσχοντος, των δε λοιπών απλώς περιφερόντων.

Καρέκλα = Το εργαλείο του τεμπέλη

Μάγειρος = Ο μουσικοσυνθέτης της κατασάρας

Πυθαγόρειο θεώρημα

Το γνωστό θεώρημα για κάθε ορθογώνιο τρίγωνο ότι «το τετράγωνο της υποτεινούσης ισούται με το άθροισμα των τετραγώνων των δυο κάθετων αυτού πλευρών» σε τοπική διάλεκτο έχει ως εξής:

Το τεσσεράγκωνο της αποτιανής τεντώστρας πατίζει με τη σούμα των τεσσαραγκώνων των δυο άλλων παιδιών, που στέκονται σούζα και χτυπιούνται κατακούτελα.

Πήρα το στρατί, πήρα το μονοπάτι...

Γράφει η Φωτεινή Σκανδαλή
Καθηγήτρια Λυκείου

ΠΑΡΟΣ

«Πάρος μηλιά μυριστική, μήλο του παραδείσου», είναι τα λόγια που μου έρχονται στο νου όταν θέλω να περιγράψω αυτό το Κυκλαδίτικο πανέμορφο νησί. Έτσι την ύμνησε ο λαός, έτσι μένει στο μυαλό μου. Πανέμορφη, φιλόξενη, αρχοντική, απλώνεται η Πάρος μέσα στο Αιγαίο. Είναι το τρίτο σε έκταση νησί των Κυκλάδων, στα νότια του συγκροτήματος Μυκόνου – Δήλου, δυτικά της Νάξου και ανατολικά της Σίφνου.

Σε αντίθεση με τις άλλες Κυκλάδες που έχουν σχεδόν πάντα απόκρημνες και αφιλόξενες ακτές, η Πάρος έχει μεγάλους και μικρούς κόλπους, ήρεμες και πανέμορφες ακτές με πεντακάθαρα κρυστάλλινα νερά.

Η εκτεταμένη και πλούσια καλλιεργήσιμη γη και οι κλιματικές συνθήκες ευνοούν την ανάπτυξη της αμπελουργίας. Περίφημα από την αρχαιότητα ήταν και τα σύκα της Πάρου. Με νοσταλγία τα θυμάται ο ποιητής Αρχίλοχος : «έα Πάρον και σύκα κείνα και θαλάσσιον βίον». Αλλά το πιο σπουδαίο και ξακουστό σε όλο τον κόσμο προϊόν του νησιού είναι το περίφημο λευκόκοκκο παριανό μάρμαρο, ο λυχνίτης, το οποίο χρησιμοποιήθηκε σε ό-

λο τον τότε γνωστό αρχαϊκό κόσμο για την οικοδόμηση ναών, δημόσιων κτιρίων, αλλά κυρίως για την κατασκευή αγαλμάτων.

Πρώτοι κάτοικοι του νησιού σύμφωνα με την παράδοση ήταν οι Κρήτες με τον Αλκαίο. Υπήρχε στενή σχέση με την Μινωϊκή Κρήτη. Στην Πάρο βρισκόταν ο Μίνως, θυσιάζοντας στις Χάριτες, όταν έμα-

θε για τον φόνο του γιού του Ανδρόγεω στην Αθήνα και όπως λέει η παράδοση δεν σταμάτησε την θυσία, αλλά αφαίρεσε μόνο από το κεφάλι του το εορταστικό στεφάνι και πέταξε τον αυλό. Γι αυτό και οι Πάριοι συνήθιζαν να θυσιάζουν αργότερα στις Χάριτες χωρίς στεφάνι και αυλό.

Στις αρχές της πρώτης χιλιετίας, ομάδα Αρκάδων με αρχηγό τον Πάρο, γιό του Παρρασίου, αποίκισε το νησί. Λίγο αργότερα κατέφθασαν οι Ίωνες και τότε ξεκίνησε μια εποχή πλούτου και ακμής. Η Πάρος είχε κύρος και οι κάτοικοί της θεωρούνταν δίκαιοι, γι αυτό και πολλές πόλεις τους καλούσαν ως διαιτητές (καταρτιστήρες) στις διαμάχες τους με γείτονες.

Στην πρώτη εκστρατεία των Περώων, την Πάρο κυβερνούσαν οι αριστοκρατικοί. Ήταν πολύ φυσικό λοιπόν που η Πάρος μύδισε. Μετά την μάχη του Μαραθώνα όμως και την νίκη των ελλήνων, οι Αθηναίοι με τον Μιλτιάδη αποφάσισαν να τιμωρήσουν το νησί. Η εκστρατεία απέτυχε, και ο Μιλτιάδης μετά από πολιορκία 25 ημερών επέστρεψε στην Αθήνα άπρακτος. Τα επόμενα χρόνια, η Πάρος ακολούθησε την Αθηναϊκή συμμαχία και αργότερα τέθηκε υπό σπαρτιατική κατοχή.

Με την άλωση της Κωνσταντινούπολης, το νησί πέρασε στην κυριαρχία των Φράγκων. Στα πρώτα κιόλας χρόνια ο Μάρκος Σανούδος, ανιψιός του δόγη της Βενετίας, χτίζει το κάστρο της Παροικιάς.

Το 1537, ο Χαϊρεντίν Μπαρμπαρόσσα υποδούλωσε την Πάρο, και η παρουσία των πειρατών που χρησιμοποιούσαν το νησί ως ορμητήριο προκάλεσε πολλά δεινά στο νησί. Δύο αιώνες αργότερα, με τους Ρωσοτουρ-

κικούς πολέμους του 1770, η Νάουσα έγινε έδρα του ρωσικού στόλου του Ορλώφ.

Από τους γεωμετρικούς χρόνους το νησί αρχίζει να διακρίνεται ανάμεσα στα άλλα νησιά των Κυκλάδων και παρατηρείται ανάπτυξη του εμπορίου, αλλά και πνευματική άνθηση.

Το μνημείο που σφραγίζει την χριστιανική περίοδο της Πάρου και της χαρίζει ειδικό ενδιαφέρον στην ιστορία της παλαιοχριστιανική αρχιτεκτονική, είναι η εκκλησία της Παναγίας της Καταπολιανής (από το τοπωνύμιο Κατάπολα) ή Εκατονταπυλιανής (λόγια παραλλαγή του ονόματος συνδεδεμένη με θρύλους για εκατό πύλες). Η Καταπολιανή είναι ένα από τα σημαντικότερα σωζόμενα σήμερα παλαιοχριστιανικά μνημεία της Ελλάδας. Η εκκλησία που αναστηλώθηκε στην αρχική του μορφή του σταυρικού ναού με τρούλο, χτίστηκε τον 6^ο αιώνα από τον αρχιτέκτονα Ιγνάτιο, ο οποίος σύμφωνα με την παράδοση είχε συνεργαστεί με τους αρχιτέκτονες της Αγίας Σοφίας.

νόος ηγεμόνας της Μολδοβλαχίας Νικόλαος Μαυρογένης το 1777.

Πλούσια σε ιστορία είναι η Πάρος. Οπου και να στρέψει κανείς το βλέμμα του, θα αντικρίσει τα ίχνη του παρελθόντος. Ένα παρελθόν βαρύ, που αφήνει τα ίχνη του στο παρόν.

Το όμορφο αυτό κυκλαδίτικο νησί, δεν έχει μόνο ιστορία. Έχει πανέμορφους οικισμούς, τη Νάουσα, την Αλυκή, τις Λεύκες. Έχει ξεχωριστή φυσική ομορφιά. Μια καταγάλανη θάλασσα, τον κυκλαδίτικο αέρα, ένα μαγευτικό ηλιοβασίλεμα από την Παροικιά με θέα το Αιγαίο.

Σ έζησα, σε χάρηκα φέτος το καλοκαίρι νησί μου. Εύχομαι να ξανταμώσουμε πάλι.

ΚΙΟΤΟ

Εκεί στην μακρινή χώρα του Ανατέλλοντος Ηλίου, στην Ιαπωνία, στην χώρα των Σαμουράι και των Σογκούν, υπάρχει μία πανέμορφη πόλη, το Κιότο.

Βρίσκεται στο κέντρο της Ιαπωνίας, στο νησί Χονσού. Το Κιότο ήταν η παλιά πρωτεύουσα της Ιαπωνίας, από το 749 μέχρι και το 1868, όταν πρωτεύουσα της Ιαπωνίας έγινε το Τόκυο.

Το Κιότο καταστράφηκε και ανοικοδομήθηκε πολλές φορές, αλλά κατόρθωσε και διατήρησε ανέπαφη στους αιώνες την αρχική του πολεοδομική μορφή. Το Κιότο είναι άλλωστε η μοναδική ιαπωνική μεγαλούπολη που έμεινε ανέπαφη κατά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Σήμερα είναι καλλιτεχνικό και πολιτιστικό κέντρο και έδρα του αυτοκρατορικού πανεπιστημίου. Είναι επίσης και μεγάλο κέντρο τουρισμού και προσκυνήματος, κυρίως εξαιτίας των πολυάριθμων βουδιστικών ναών του, που είναι στολισμένοι με θρησκευτικές ζωγραφιστές παραστάσεις και περιβάλλονται από υπέροχους κήπους.

Το Κιότο είναι επίσης γνωστό για την καλλιτεχνική του παραγωγή και την χειροτεχνία, και ειδικά για τις πορσελάνες, τα μεταξωτά και τα κεντήματα.

Πάνω απ' όλα όμως είναι μία πανέμορφη, μαγευτική, ήσυχη πόλη της Ιαπωνίας που αφήνει υπέροχες, αξέχαστες αναμνήσεις σε κάθε επισκέπτη.

Ιστορικές Μνήμες & Προσωπικές Αναμνήσεις

Συνέχεια από το προηγούμενο

Εκείνος που αντέδρασε ό-πως μάθαμε μετά ήταν ο Δη-μήτριος Κούκιος που πήρε το πολυβόλο και με τη βοήθεια ί-ου λόχου έδωξαν τους Ιτα-λούς. Πέρασε σχεδόν ώρα α-πό την επίθεση τους, η οποία έκανε μεγάλη ζημιά στη διμοι-ρία μας, οι μισοί σχεδόν σκο-τώθηκαν ή τραυματίστηκαν. Μεταξύ των σκοτωμένων και ο φίλος και πατριώτης Ράπτης, του οποίου καθώς έμαθα μετά του κόπηκε όλο το ψαχνό μέ-ρος από το μπράτσο του και έ-παθε ακατάσχετη αιμορραγία. Δηλαδή αν του δένανε το τραύμα έγκαιρα ο άνθρωπος θα γλύτωνε. Ό-ταν τόμαθα σκέφτηκα τα τελευταία του λόγια μαζί μου: «Εσύ Μήτσο μπορεί να γλυτώσεις, αλλά εμείς τί θ' απογίνουμε;».

Αυτά έπαθε η διμοιρία που σ' όλες τις προη-γούμενες μάχες δεν μάτωσε μύτη και τα πλή-ρωσε όλα την αποφράδα αυτή μέρα στις 15 Νοέμβρη. Αυτό ήταν το τέλος της θητείας μας στο 36ο Σύνταγμα. Μετά απ' αυτό όσοι έμειναν επέστρεψαν στο λόχο, αφού Ξαναδημιουργή-θηκε πάλι ο δευτερος του 1ου τάγματος του 42ου Συντάγματος υπό την διοίκηση του μόνι-μου ανθυπολοχαγού, πλέον, Σπυρόπουλου Δη-μήτριου.

Αλλά ας επανέλθουμε σε μένα και μετά τον τραυματισμό μου. Όπως είπαμε και παραπάνω περιμέναμε τα μεταγωγικά να μας πάνε. Αλλά πού να ρθούν τα μεταγωγικά. Ποιόν να πάρουν και ποιόν ν' αφήσουν αν έρχονταν; Αποφασίσα-με λοιπόν, εγώ και ο άλλος φαντάρος, να ξεκι-νήσουμε με τα πόδια για τα μετόπισθεν, για το ιατρείο του τάγματος. Είναι απίθανο και απί-στευτο να καταλάβει κανείς πώς διανύσαμε αυ-τή την απόσταση, που δεν ήταν απάνω από 1 ώρα και κάναμε 7 ώρες όλη νύχτα, Πέφτοντας, σβαρνώνοντας, σ' ένα δύσβατο μονοπάτι. Ευ-τυχώς ήταν Ξαστεριά και με φεγγάρι και δεν κυλήσαμε σε καμμιά σάρα. Ο άλλος στρατιώτης βογγομόναγε από τον πόνο που είχε στο πλευ-

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΣΠ. ΔΕΡΜΑΤΑ

Ιστορικές Μνήμες & Προσωπικές Αναμνήσεις

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1998

ρό σε όλο αυτό το διάστημα.

Εγώ στηριζόμουν στο όπλο. Φρόντιζα να μην πατάω πολύ το πονεμένο πόδι, αλλά όταν το πάταγα καλά βέλαζα από τον πόνο. Κάποια ώρα και ύστερα α-πό τα πολλά και ρωτώντας τους φαντάρους, όσους βρίσκαμε στο δρόμο μας, φθάσαμε στο ιατρείο του τάγματος, στο οποίο υπηρετούσε γιατρός λοχαγός στο βαθμό. Αυτός ήταν ο γνω-στός μου από τη Λαμία, που συ-ναντούσα πολλές φορές στο σπίτι του Παπαγιάννη Άλκη και μου τον είχε συστήσει ο Άλκης. Ο γιατρός λοιπόν αυτός λεγότα-

νε Πολίτης. Φυσικό ήταν αφού με γνώριζε να ενδιαφερθεί και για την κατάσταση μου. Αφού εξέτασε το τραύμα στο πόδι μου το οποίο είχε γίνει νταούλι από το πρήξιμο, αποφάνθηκε ότι ναι μεν είναι σοβαρό το τραύμα γιατί είναι βα-θύ, αλλά το ευτύχημα είναι ότι δεν έσπασε κόκ-καλο ή σημαντικά νεύρα να αφήσει αναπηρία. Μου είπε ακόμα: «Καθώς βλέπεις κ. Δέρματα, δείχνοντας μου τους πολλούς τραυματίες που ήταν άλλοι σε φορεία και άλλοι ξεπλωμένοι σε κουβέρτες κατάχαμα (μεταξύ αυτών και δύο ι-ταλοί) ναι έχεις το δικαίωμα να πας στο νοσοκο-μείο και εγώ την υποχρέωση να σε στείλω για το τραύμα σου το δικαιολογεί αυτό. Σου υπό-σχομαι όμως ότι μπορώ και να σε κάνω καλά κρατώντας σε εδώ κοντά στα μεταγωγικά και νάρχεσαι να σου αλλάζω την πληγή. Σ' αφήνω στη διάθεση σου ν' αποφασίσεις μόνος σου». Αν δεν γνωριζόμασταν η απόφαση μου θα ήταν ασφαλώς να πάω στο νοσοκομείο, αλλά αυτός με χτύπησε εκεί που έπρεπε, στο φιλότιμο. Δεν θέλησα να υποτιμήσω και την υπόσχεση του ότι θα με κάνει καλά και αφού έβλεπα και τους άλ-λους τραυματίες, ότι πολλοί ήταν σε χειρότερα χάλια από εμένα, πήρα την απόφαση και του είπα ότι μένω. Και έμεινα.

Πήγα λοιπόν στα μεταγωγικά που ήταν και αυτά στο ύπαιθρο, εκείνη τη μέρα κοντά στο χωριό Σπαριά. Καλύπτονταν από ένα δασάκι που είχε και μεγάλα δέντρα, αλλά και Ντούσκα

Χαμοκλείδα. Σε μία ρογκατσίδα πέταξα το αντίσκηνο και ξάπλωσα. Το τραύμα μετά την περιποίηση του γιατρού, το καθάρισμα, την αντισψία που του έκανε και το δέσιμο, μετριάσθηκε ο πόνος.

Μια και η μέρα ήταν φθινοπωρινή μεν, αλλά ήταν ηλιόλουστη με πήρε ο ύπνος και κοιμήθηκα όλη τη μέρα αφού ήπια το πρωινό τσάι με λίγο κονιάκ. Ξύπνησα για το βραδινό συσσίτιο και αφού έφυγε ο ήλιος. Την περιποίηση μου ανέλαβε ένας πατριώτης από το Καρπενήσι, Κεχρμπάρης Γεώργιος. Αυτός μούφερνε το συσσίτιο και ότι άλλο είχα ανάγκη. Ήταν σα νοσοκόμοι μου, γίναμε καλοί φίλοι. Ήταν μοιραίο να ξανασυναντηθούμε αργότερα όπως θα δούμε παρακάτω στο αντάρτικο.

Πέρασαν 15 μέρες περίπου από τον τραυματισμό μου. Αυτές τις μέρες τα τμήματά μας μάχονταν καθημερινά. Από την πίεση που έκαναν οι δικοί μας και άλλα τμήματα δεξιά και αριστερά από το επίμαχο ύψωμα που μας καθήλωσε και έκανε τόση ζημιά στη διμοιρία μας, αυτό καταλήφθηκε. Οι Ιταλοί υποχώρησαν από την κοιλάδα του Καλπακίου και οι μάχες συνεχίζονταν στα υψώματα μεταξύ Δερβενακίου και Κκακαβιάς.

Τα μεταγωγικά μπορούσαν να κοιμούνται και στα εγκαταλελειμμένα σπίτια στα γύρω χωριά. Εγώ αυτό το διάστημα όντας ελεύθερος ιατρού, αλλά πατώντας κάπως το πόδι μου, αν και πολύ πρησμένο ακόμα και με πόναγε η πληγή, περπατάγα στηριζόμενος σε μπαστούνι. Είχα αφήσει το γυλιό μου στα μεταγωγικά εκτός από το όπλο και το κράνος και τις κουβέρτες. Περπατούσα όσο μπορούσα και όπου ήθελα με το μπαστούνι, μια και δεν είχα προσκλητήρια κ.λ.π. και το συσσίτιο μου το έπαιρνε ο Κεχρμπάρης, όπου ήθελα και όπου με βόλευε κοιμόμουν. Αξέχαστο μου μένει ένα βράδυ που βρήκα μία αχυρώνα γεμάτη άχυρο και τον ύπνο που έκανα μέσα σ' αυτό. Την αίγλη και τη ζεστασιά που αισθάνθηκα τρυπώνοντας ανάμεσα του και συγκρίνοντας τα με την καθημερινή δοκιμασία του ύπνου, που είμασταν αναγκασμένοι να πέφτουμε όπου λάχει τυλιγμένοι στα αντίσκηνα, κατάχαμα στη λάσπη και στα ρογκατσίδα. Σκεπτόμουν καμιά φορά την τύχη μου και πόσες φορές γλύτωσα την ημέρα του τραυματισμού μου. Δεν χτυπήθηκα όταν η διμοιρία μας έκανε λούφα και έγινε στόχος και σκοτώθηκε ο λοχίας και ο στρατιώτης. Επίσης όταν το βλήμα χτύπησε και σκότωσε τον προμηθευτή, που αν έσκα-

γε αυτό θα σκοτωνόμασταν και οι πέντε όλοι του στοιχείου μου δεν θάμενε κανείς. Αν δεν έπεφτα όταν σηκώθηκα όρθιος για να ξεφύγω αυτό το βλήμα που χτύπησε στο κεφάλι χωρίς να σκάσει, θα μ' εύρισκε η άλλη βόμβα που έσκασε δίπλα μου και με τραυμάτισε. Αν ήμουν όρθιος εκείνη τη στιγμή θα μ' έκοβε στη μέση. Και αν ακόμα δεν τραυματιζόμουν όπως τραυματίσθηκα και έφυγα από την πρώτη γραμμή και έμεινα εκείτο βράδυ ο αιφνιδιασμός των Ιταλών που διέλυσε την ομάδα μου θα είχα και εγώ την τύχη τους.

Η μοίρα με προφύλαξε απ' όλους τους κινδύνους. Προορίζοντάς με φαίνεται να υποστώ όλα αυτά τα βάσανα της υπόλοιπης ζωής μου.

Το λόχο μας τον ανέλαβε μετά την ανασυγκρότησή του ο νέος διοικητής ο μόνιμος ανθυπολοχαγός Σπυρόπουλος Δημήτριος. Ένα μάλαμα παιδί. Είπαμε ως τραυματίες είχα το ελεύθερο να κυκλοφορώ όπου θέλω. Ο Σπυρόπουλος είχε πάρει ορντινάτσα του τον χωριανό μου Πάνο Γιουρνά, για τον οποίο παρέλειψα να πω ότι είμασταν στον ίδιο λόχο και ότι μέναμε μαζί όταν στήναμε σκηνή και όντας και φίλος μου από τα μικράτα μας, που αναφέρθηκα και στην αρχή της διήγησης μου όταν παίζαμε στο χωριό και στήναμε το μανάβικο με τα ξένα σταφύλια στις λογγόβες. Συναναστροφόμενος τον Πάνο κατά το διάστημα του τραυματισμού μου έβλεπα και τον λοχαγό. Γνωριστήκαμε καλά. Στον πόλεμο δεν υπάρχει πολλές φορές η διάκριση του βαθμού. Στη γνωριμία μου λοιπόν με το Σπυρόπουλο υπήρχε κάποια οικειότητα και κουβεντιάσαμε για πολλά θέματα. Ήταν πολύ προοδευτικός άνθρωπος, αλλά και γενναίος στις μάχες που λάμβανε μέρος, στα υψώματα μεταξύ Δερβενακίου και Κκακαβιάς. Καθώς μάθαινα από στρατιώτες ακόμα και από μεταγωγικούς, πήγαινε μπροστά προτρέποντας και εμπυχώνοντας τους οπλίτες του. Στις σπάνιες ώρες της ανάπαυσης του και στις συναντήσεις μας μου εκμυστηρεύθηκε ακόμα και την οικογενειακή του κατάσταση. Ήταν από φτωχή οικογένεια, οι γονείς του με χίλια βάσανα και στερήσεις τον σπούδασαν. Είχαν πεθάνει πρόωρα και είχε μόνο μία αδελφή, στην οποία ήταν και προστάτης ώπου ν' αποκατασταθεί.

Προχωρώντας και αλλάζοντας θέσεις αλλάζαμε και μες ακολουθώντας τους. Υπήρχαν και άλλοι ασθενείς. Πολλοί με πληγές και μερικοί για διάφορες άλλες αιτίες ασθενείας.

Το τραύμα μου, αν και κόντευε 20ήμερο,

εξακολουθούσε να είναι πρησμένο. Έθρεψε η πληγή και δεν πήγαινα πλέον στο γιατρό γι' αλλαγή. Μου είχε δώσει όμως άλλο ένα 10ήμερο ελεύθερος υπηρεσίας για την πλήρη ανάρρωσή μου. Συστεγαζόμασταν οι ασθενείς, αλλά και πολλοί κοπανατζήδες που το σκάγανε από το μέτωπο. Εν μέρει δικαιολογημένοι από την πολλή ταλαιπωρία. Με τις συνεχείς μάχες που δίνανε μες τη βροχή που έπεφτε ασταμάτητα, τη λάσπη, την κούραση, έμειναν πάρα πολλοί πίσω. Στο σπιτάκι λοιπόν αυτό βρήκαμε μαζί με τους ασθενείς και μερικούς που ήταν από διάφορους λόχους. Ψάχνανε παντού για πλιάτσικα. Εκτός από αυτά που παρατούσαν οι Ιταλοί στο φευγικό τους βρίσκαν και καταφύγια που είχαν οι χωριάτες, που είχαν εγκαταλείψει τα σπίτια τους για να γλυτώσουν τον πόλεμο.

Σ' ένα από αυτά τα καταφύγια μια παρέα από αυτούς, εκτός από τ' άλλα που βρήκαν, βρήκαν και έναν γαζοτενέκι γεμάτο με γίδην λιωμένο βούτυρο. Είμασταν στο δωμάτιο περί τα 10 άτομα. Ανάψαμε μια φωτιά στο τζάκι με πουρναρίσια ξύλα. Είχαν βρει πριν μια αποθήκη ιταλική γεμάτη τρόφιμα, κονσέρβες, μακαρόνια, ρύζι και πολλά άλλα. Αλλά ποιος τα κοίταζε αυτά; Πυρώναμε τις ωραίες τετράγυνες γαλέτες, τις βουτυρώναμε βουτώντας μέσα στον τενεκέ με το βούτυρο, γινόταν παπάρια που μοσχοβόλαγε. Και με την ζεστασιά που έγινε στο δωμάτιο από την πολλή φωτιά, τρώγοντας και πίνοντας, γιατί κοντά στ' άλλα είχαν οικονομίσει και μια ταμιτζάνα με ρακί και φυσική συνέπεια να το βάλουμε και στο τραγούδι, ξεχνώντας τον πόλεμο, τις μάχες, τα αίματα, τα πτώματα και τον χαμό αγαπημένων συναδέλφων και φίλων.

Την απανθρωπιά τους τη δείχνανε ορισμένοι φαντάροι στους εχθρούς στρατιώτες. Ξέχναγαν ότι ήταν και αυτοί σαν και μας, λαός που τον υποχρέωσαν να σκοτώνει και να σκοτωθεί. Ένα τέτοιο αποτρόπαιο πτώμα Ιταλού ήταν πιο κάτω από το σπίτι που ευοχούμασταν, κοντά στο δημόσιο δρόμο. Ο στρατιώτης χτυπήθηκε στο πρόσωπο. Τον είχε βρει το χτύπημα ανάμεσα στο στόμα και τα μάτια. Του έφυγε όλη η μύτη και ότι υπήρχε κάτω από αυτήν στο πρόσωπο. Του έμειναν μόνο ορθάνοιχτα μάτια χωρίς κάτω βλέφαρα. Ακόμα λίγο από το επάνω χείλος, τραβηγμένο προς τα επάνω σχηματίζοντας ένα μακάβριο

χαμόγελο. Τον τοποθέτησαν φαίνεται όταν ήταν ζεστός. Αφού τον στέργισαν καλά με πέτρες, τον βάλανε, λοιπόν, να κάθεται με το ένα πόδι απάνω στο άλλο. Ένα πακέτο τσιγάρα στο χέρι και ένα τσιγάρο στο στόμα. Αυτό ήταν θέαμα για όλο το στρατό, που περνούσε από εκεί. Και κανένας δεν είχε την ανθρωπιά να παραμερίσει τον πρώην αυτόν άνθρωπο από εκεί.

Δεν ξέρει κανείς τι ήταν αυτός. Πλούσιος, οικογενειάρχης, εργένης, τις ιδέες του, τα όνειρά του, που καταλήξανε στη μακάβρια αυτή χλευαστική στάση του.

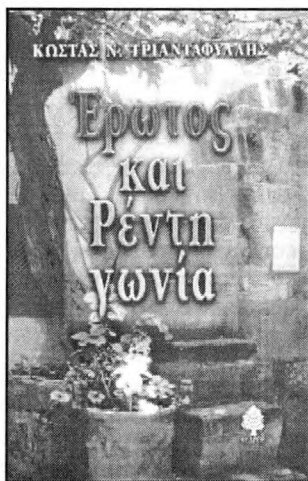
Όπως είπαμε και παραπάνω τα τμήματά μας από τη γρήγορη αυτή προέλαση είχαν κουρασθεί. Πολλοί στρατιώτες απηύδυσαν, παραμέριζαν, κάνανε λούφα. Τρύπωναν όπου βρίσκαν καμιά σπηλιά, κανένα δέντρο να προφυλαχθούν από τη βροχή και το κρύο που άρχιζε να γίνεται τσουχτερό. Ξεξέδωσε, λοιπόν, διαταγή ο λοχαγός μας, Επιπυρόπουλος, όλοι να μαζευτούμε και να προχωρήσουμε μπροστά, ακόμη και οι ασθενείς. Εμένα ίσως δεν με αφορούσε αυτό, αλλά αποφάσισα, παρ' όλο ότι ήμουν κουτσός και ελεύθερος ιατρού, να προχωρήσω. Ξεκίνησα καμιά ώρα πριν φέξει, φορτωμένος με τα υπάρχοντά μου. Περπάτησα κάμποσο στο δημόσιο δρόμο, όταν άρχισε να χαράζει λίγο, μόλις έφεγγε λίγο. Από το αντίθετο μέρος του δρόμου έρχεται μια τρίκυκλη μοτοσικλέτα. Μόλις με πλησίασε, ήρθαν κοντά μου, με σταμάτησαν. Βλέποντάς με να περπατώ μόνος και κουτσαίνοντας, με ρώτησε ένας, ο γεροντότερος από αυτούς, ποιος είμαι και γιατί περπατούσα μόνος και πού πάω έτσι μπροστά και κουτσαίνοντας. Του είπα ότι είμαι τραυματίας και κατόπιν διαταγής του λοχαγού μας πάω προς το μέτωπο. Ο γηραιός γύρισε προς τους άλλους δυο και τους είπε: «Βλέπετε, πώς να μη νικάμε ύστερα;» Και αποτεινόμενος σε μένα μου είπε: «Με ξέρεις εμένα ποιος είμαι;» Του απάντησα: «Δεν σας γνωρίζω». Εκείνος μου είπε: «Είμαι ο Κωστάκης». Μόλις είπε Κωστάκης η συγκίνησή μου ήταν αφάνταστη. Έκλαιγα που βρισκόμουν μπροστά σ' αυτό το μυθικό ήρωα, που γλύτωσε κι εμάς και άλλους με την ευστοχία του, που ήταν ο θρύλος της 8^{ης} Μεραρχίας. Αφού μου είπε «Μπράβο παιδί μου» και μου ευχήθηκε καλή τύχη, φύγανε.

Συνεχίζεται

Έρωτος και Ρέντη γωνία

του Κώστα Τριανταφύλλη

Συνέχεια από το προηγούμενο

“Όχι, όχι, ό,τι γίνει, σήμερα. Από σήμερα σταματάς. Δεν αντέχω άλλο, τ’ ακούς; Μην πεις το παραμικρό, τ’ ακούς; Τώρα! Τώρα φεύγουμε!” και με πιο ζωηρή φωνή συνέχισε:

“Δε με κατάλαβες ποτέ, έχω γίνει

ψυχικό ράκος. Για να σου πω και τ’ άλλο εγώ, δε μένω άλλο στον Άγιο Λευτέρη. Όλοι ξέρουν πως είμαι ο γιος της πουτάνας. Δεν μπορώ να κοιτάξω κανέναν στα μάτια. Κανένας δε με κάνει παρέα. Άλλοι με λυπούνται, άλλοι μου χαμογελάνε ειρωνικά. Γιατί να ‘σαι εσύ η μάνα μου; Γιατί να ‘σαι πόρνη; Γιατί οι άλλες γυναίκες δεν είναι; Γιατί η αδερφή σου δουλεύει στο εργοστάσιο και ζει; Γιατί, γιατί, γιατί;”

“Δηλαδή Λάζαρε, δε μ’ αγαπάς; Δηλαδή εγώ δεν έχω κανένα στον κόσμο; Δηλαδή, εγώ νομίζεις ότι είμαι πουτάνα; Μην πεις τίποτα. Να ξέρεις πάντως ότι εγώ δεν είμαι τέτοια γυναίκα.”

“Αυτά είπε και ξέσπασε σε κλάματα. Ο Λάζαρος σηκώθηκε, την αγκάλιασε, τον αγκάλιασε κι εκείνη.

“Θα φύγουμε τώρα;”

“Μα, πού θα πάμε;”

“Πάντως όχι στον Άγιο Λευτέρη. Μάζεψε τα πράγματά σου, το κλειδί το ‘χω εγώ, θα το παραδώσω εγώ.”

“Από την ώρα που άκουσα πως ο νεαρός ήταν γιος της γυναίκας, ξεράθηκα.

“Τι να σου λέω τώρα, το λυπήθηκα πολύ

αυτό το παιδί. Δε σου κρύβω πως έκλαψα κι εγώ. Μπήκα κι εγώ στο πετσί του, κατάλαβα το πρόβλημά του. Υποσχέθηκα στον εαυτό μου να τους βοηθήσω. Μάνα και γιος βηματίζουν προς το σαλονάκι. Μόλις με αντικρίζουν, τα ‘χασαν:

“Τι θες εσύ εδώ;” με ρωτάει με άγριο ύφος ο Λάζαρος.

“Δεν είχες φύγει εσύ;” με ρωτάει ταυτόχρονα η μάνα του.

“Μα πώς να ‘χα φύγει, αφού η πόρτα ήταν κλειδωμένη;” της αποκρίνομαι.

“Ο Λάζαρος έσκυψε το κεφάλι, να μη με βλέπει. Κατάλαβα τι σκεφτότανε. Δεν ήθελε να βλέπει κάποιον της ηλικίας μου να είναι πελάτης της μάνας του. Μα εγώ όμως δεν ήμουν, ή, καλύτερα, δεν πρόλαβα να γίνω. Μου σηκώθηκαν οι τρίχες όρθιες, ποτέ δε θα ‘θελα να είμαι στη θέση του.

“Ακούστε”, τους λέω, “θα σας δώσω εγώ σπíti να μείνετε και θα σας βρω και δουλειά. Μη φοβάστε”.

“Κοιταχτήκανε χωρίς να μιλάνε. Πήρα θάρρος, τους είπα να καθίσουνε κάτω, κάθισα κι εγώ.

“Θα πω στον πατέρα μου να σας βάλει να μένετε στο σπíti του παππού στο Χατζηκυριάκειο, που είναι κενό, δε θα σας πάρει ενοίκιο. Θα βρούμε και δουλειά, τόσο κόσμο γνωρίζει ο πατέρας μου.”

“Εντάξει”, είπε η γυναίκα’ ο Λάζαρος δε μίλησε κι απέφευγε να κοιτάει προς το μέρος μου.

“Θα ‘θελα να φάμε μαζί απόψε”, μου λέει η γυναίκα, “φαίνεσαι καλό παιδί. Δεν ξέρω τ’ όνομά σου όμως”.

“Δημήτρη με λένε.”

“Κι εμένα Σοφία.”

“Βρεθήκαμε για λίγο σ’ ένα μαγέρικο στη Φίλωνος. Ο Λάζαρος ήταν συνέχεια σκεφτικός, συνέχισε να μη με κοιτάει στα μάτια. Δώσαμε ραντεβού και συναντηθήκαμε το άλλο απόγευμα στο ίδιο σημείο. Τα πράγ-

ματα εξελίχθηκαν όπως τα είχα σχεδιάσει. Ο πατέρας μου παράχωρησε το σπίτι του παππού σε μια φτωχή οικογένεια... Τηλεφώνησε στο Δήμαρχο του Πειραιά και βρήκε δουλειά στην κυρα-Σοφία. Ποτέ βέβαια δεν είπα σε κανέναν πως η κυρα-Σοφία, που αργότερα ερχότανε στο σπίτι μας, διατηρούσε κάποτε οίκο ανοχής.

“Εμένα τότε ένα πράγμα μ’ ενδιέφερε να κάνω: το Λάζαρο να νιώσει άνετα, να με κοιτάει στα μάτια. Ήθελα να τον απαλλάξω από τα συμπλέγματα κατωτερότητας που τον είχαν κατακουράσει. Ήταν ένα υπέροχο παιδί, που όμως η απόρριψη του επαγγέλματος της μάνας του από την κοινωνία, του δημιούργησε αγιάτρευτα ψυχικά τραύματα. Συναντιόμαστε σχεδόν κάθε μέρα. Δουλέψαμε για ένα φεγγάρι σ’ ένα κρεοπωλείο’ χωρίσαμε, όταν πήγαμε στο στρατό. Μετά ξαναμίξαμε, κάναμε δουλειές μαζί, όμως ακόμα κάποιες φορές, όταν αναφέρει τ’ όνομα της μάνας του, της κυρα-Σοφίας, δε με κοιτάει στα μάτια.”

- Αυτή η ιστορία με την κυρα-Σοφία δεν έχει αρχή και τέλος, όπως βέβαια μ’ όλες αυτές τις γυναίκες. Κατά καιρούς, μου είπε τόσα πράγματα η ίδια για τη ζωή της, που χρειάζομαι μερόνυχτα να σου τα μολογώ. Τώρα, ήθελα να σου πω δυο πράγματα για την καταγωγή μου και πώς γνωρίστηκα με το φίλο μου το Λάζαρο. Την ιστορία που θέλω να σου διηγηθώ δεν την άρχισα ακόμα. Αν σε κούρασα, φύγε, και τα λέμε την άλλη Κυριακή, αν θες να την ακούσεις.

Με είχαν συνεπάρει όλα όσα ο κυρ Δημήτρης μού έλεγε και δεν είχα αντίρρηση να τον ακούω για πολλή ώρα, όμως έπρεπε να γυρίσω στο σπίτι:

- Ναι, καλά θα ήταν να συναντιόμαστε την άλλη Κυριακή, ό,τι ώρα θέλετε, μ’ αρέσει να σας ακούω να μιλάτε. Έπειτα, πρέπει κι εσείς να κοιμηθείτε, ξυπνάτε πιο νωρίς από εμένα το πρωί.

Κοίταξε το ρολόι του και κουνώντας το κεφάλι του έδειξε ότι συμφωνεί μαζί μου.

Την επόμενη Κυριακή προς το μεσημέ-

ρι να με πάλι στο Χολαργό για ν’ ακούσω ακόμα μια ιστορία. Αυτό βέβαια μου συμβαίνει πρώτη φορά, δηλαδή να επισκεφθώ πελάτη μόνο και μόνο για να μου διηγηθεί κάποια ιστορία. Σίγουρα δεν μπορούσα να κάνω διαφορετικά. Ήταν σοβαρός άνθρωπος, μα επίσης σοβαρό ήταν και το ποσό της προμήθειας που θα κέρδιζα απ’ όλα όσα μου έδωσε εντολή να του ασφαλίσω. Έπειτα, δεν μπορώ να κρύψω και την περιέργεια που είχα ν’ ακούσω τι, τέλος πάντων, ήταν αυτά που θα μου εξομολογείτο.

Αρχίσαμε πάλι μ’ έναν καφέ, ξαναπήγαμε στα δωμάτια με τα πουλιά, κατεβήκαμε στο Σύνταγμα για φαγητό, για να καταλήξουμε στο ίδιο δωμάτιο που την περασμένη Κυριακή μου διηγήθηκε όσα πιο πάνω έχω γράψει. Πάνω στο γραφείο του υπήρχαν δύο πακέτα τσιγάρα και μια μεγάλη κούπα με καφέ που την είχε φτιάξει από το πρωί.

- Σε παιδεύω, ε;

- Όχι, όχι, γιατί το λέτε αυτό;

- Ξέρεις, δε σου ‘πα κουβέντα απ’ την ώρα που συναντηθήκαμε...

- Πώς δε μου είπατε! Τόσα πράγματα που κουβεντιάσαμε;

Χαμογέλασε.

- Έχεις δίκιο, αλλά εγώ εννοώ για το άλλο...

- Ποιο άλλο;

- Δεν έχω κέφι σήμερα, αλλά θα σου πω κάποια πράγματα.

Δεν του απάντησα. Σταμάτησε κι εκείνος να μιλάει, περίπου για ένα λεπτό. Κάποτε άρχισε:

«Ήμουν είκοσι έξι χρονώ, γνωρίστηκα με μια κοπέλα, τη λέγανε Βάγια. Καλό κορίτσι κι από καλή οικογένεια, την ερωτεύτηκα και με ερωτεύτηκε. Αποφασίσαμε να παντρευτούμε.

»“Τι; Να παντρευτείς; Έξω από το σπίτι”: Αυτή ήταν η γνώμη της μεγάλης μου αδερφής, αυτή, μωρέ, που είχε και μουστάκι.»

Χαμογελάσαμε και οι δύο.

- Ποττό! ο Θεός να σε φυλάει από γυναίκα με γένια και από άνδρα σπανό.

— Ναι, έτσι πρέπει να είναι, του απαντάω.

«Καλύτερα να πέθαινες όταν σε είχα μικρό κι αρρώστησες, π' ανάθεμα σε», μου είπε η μάνα μου.

»Ο πατέρας μου στην αρχή δεν πήρε θέση, όπως κι ο μεγάλος αδερφός μου. Μετά όμως αυτοί λογικευτήκανε:

» «Αφήστε το παιδί να παντρευτεί τη γυναίκα που του αρέσει, δεν είναι σωστά αυτά τα πράγματα που λέτε».

» Τίποτα αυτές:

» «Δεν είναι στα καλά του το παιδί, να φέρουμε το δεσπότη να το διαβάσει και να μας πει τη γνώμη του», λέει ένα απόγευμα η αδερφή μου.

» Συμφωνήσαμε όλοι, γιατί ο δεσπότης που ήταν οικογενειακός φίλος, είχε την εκτίμηση όλωνών μας. Μετά τα διαβάσματα και τα λιβανίσματα του δεσπότη, έπεσαν όλοι απάνω του:

» «Ο Δημητράκης θέλει παντρεία, άγιε. Ακούσατε ποτέ να παντρεύεται πρώτα ο μικρότερος;»

» Ο δεσπότης ήρθε σε δύσκολη θέση:

» «Ε, ναι, δεν είναι πρόπον. Δε θα έχει καλό άκουσμα η οικογένεια».

» Έλεγε, έλεγε κάποια μία ώρα. Για να σταματήσω το δεσπότη και για να πάρει τέλος η ιστορία, σκύβω στο αυτί του και του λέω: «Η νύφη είναι γκαστρωμένη, πες μου τι να κάμω». Ξεράθηκε ο άνθρωπος, τσιμουδιά δεν έβγαζε, ιδρώνε και ιδρώνε, όλοι τον κοιτούσαν και προσπαθούσανε να μαντέψουνε τι του 'πα, γιατί έμεινε άφωνος.

» «Ναι, έχεις δίκιο. Δεν μπορεί να γίνει αλλιώς. Δεν το θέλει ούτε ο Θεός ούτε ο Διάβολος.»

» «Τι; Τι; Τι συμβαίνει», ρωτούσαν όλοι.

» Ο δεσπότης σηκώθηκε, φόρεσε το καλυμμαύχι του κι ετοιμαζότανε να φύγει:

» «Αφήστε το παιδί να στεφανωθεί, η νύφη περιμένει παιδί. Ε, δεν είναι δα και κανένα έγκλημα, τα 'χουν αυτά σήμερα οι νέοι».

» «Καλύτερα να μας βάρανε αστραπή, παιδάκι μου, παρά το κακό που μας βρήκε», μου 'πε η μάνα μου κι έφυγε από

το δωμάτιο με τις δυο αδερφές μου.

» «Μην κάνετε έτσι, να του δώσετε την ευχή σας», φώναξε ο δεσπότης, «αν ήτανε το δικό σας κορίτσι, τι θα λέγατε;»

» Ο δεσπότης ξανακάθισε, ζήτησε να δειπνήσει μαζί μας. Απώτερος σκοπός του ήταν να βοηθήσει την οικογένειά μας, να μην ταρακουνηθεί από το δικό μου, κάτω την τότε αντίληψη, σφάλμα. Ο πατέρας, που ήταν ο πιο ψύχραιμος της παρέας, δέχτηκε μ' ανακούφιση την πρόταση του δεσπότη και ειδοποίησε τις γυναίκες να ετοιμάσουν φαγητό. Μείναμε για πολλή ώρα οι τρεις μας, δηλαδή ο δεσπότης, ο πατέρας μου κι εγώ, και κουβεντιάσαμε πολλά πράγματα.

» «Αν σου πρότεινα, Δημητράκη, να γίνεις παπάς, τι θα έλεγες;» με ρωτάει κάποια στιγμή ο δεσπότης.

» «Αα! τι είναι αυτό που είπες δέσποτα, αυτός είναι διάβολος, θέλεις να μην ξαναπάω σ' εκκλησία», του λέει η μεγάλη μου αδερφή. «Πα πα πα! Άκου παπάς, τότε είναι που θα πάμε μια ώρα αρχύτερα στο διάβολο.»

» «Σαν να 'χεις δίκιο», αποκρίνεται ο δεσπότης, «φοβάμαι κι εγώ μην αρχίσει και γκαστρώνει τις γυναίκες της ενορίας».

» Γέλασαν όλοι. Μου φάνηκε πως έσπασε ο πάγος, μα τίποτα. Κάθε μέρα γκρίνια, κατάρεις, κατάρεις.

» Έγινε ο γάμος κι ήρθε μονάχα ο πατέρας μου μέσα απ' το σπίτι, η μάνα μου κι οι αδερφές μου έφυγαν μια εβδομάδα νωρίτερα για το Λονδίνο, πήγανε, τάχα, να επισκεφθούν τον αδερφό μου που εργαζόταν εκεί στο γραφείο της εταιρείας του πατέρα. Από εκεί μου έστειλαν ένα τηλεγράφημα γεμάτο χολή και κατάρεις.

» Ο πατέρας μου ήταν ανώτερος άνθρωπος, πάντοτε έβλεπε τα πράγματα ρεαλιστικά:

» «Μια γυναίκα του πέφτει, ας την πάρει όποτε θέλει... Καθένας με την τύχη του... Θα εμποδίσω εγώ το παιδί να παντρευτεί;...»

Συνεχίζεται

Εφημερίδες

- *Αίγιωργίτικα Νέα*. Εφημερίδα του Αγ. Γεωργίου Τυμφρηστού
- *Τα Μεγάλα Βραγγιανά*. Εφημερίδα του Συλλόγου Βραγγιανωτών Αγράφων
- *Δελτίο Επικοινωνίας*. Έκδοση Ιστορικού Λαογραφικού Μουσειακού Κέντρου Ευρυτανίας «ο Εύρυτος».
- *Το Ζαγόρι μας*. Μηνιαία έκδοση Ιστορικής και Λαογραφικής Εταιρείας Ζαγορίου
- *Δυτική Φραγκίστα Ευρυτανίας*. Εφημερίδα του Συλλόγου Δυτικοφραγκιστάνων
- *Δομιανίτικα Νέα*. Έκδοση του Συλλόγου Δομιανιτών Ευρυτανίας
- *Εν Γρανίτση*. Έκδοση της Αδελφότητας Γρανιτσιωτών Ευρυτανίας
- *Ευρυτανική Εστία*. Έκδοση της Ομοσπονδίας Ευρυτανικών Συλλόγων
- *Ευρυτανικά Νέα*. Εβδομαδιαία εφημερίδα με τρέχοντα ευρυτανικά θέματα
- *Ευρυτανικοί Αντίλαλοι*. Έκδοση του Συλλόγου Ευρυτάνων Φθιώτιδας
- *Ευρυτανικός Παίμνος*. Εβδομαδιαία εφημερίδα Επισκοπής Φραγκίστας
- *Ο Εύρυτος*. Ενημερωτικό δελτίο του Φιλοπρόδου Συλλόγου Δομνίστας
- *Θερμιώτικη Ηχώ*. Εφημερίδα του Συλλόγου των Απανταχού Θερμιών Τριχωνίδας
- *Ο Καστανιώτης*. Έκδοση του Συλλόγου Καστανιωτών «Ο Άγιος Δημήτριος»

- *Κορυσχάδες*. Δελτίο επικοινωνίας του Συλλόγου των Απανταχού Κορυσχαδιωτών
- *Λεπιανίτικα Νέα*. Εφημερίδα του Συλλόγου Λεπιανιτών Ευρυτανίας
- *Ρουμελιώτικη Εστία*. Έκδοση του Πνευματικού Κέντρου Ρουμελιωτών
- *Τα Νέα της Ρούμελης*. Μηνιαία έκδοση
- *Ο Φουρνάς*. Έκδοση του Συλλόγου Απανταχού Φουρνιωτών «ο Λεπενιώτης»
- *Συγκρελιώτικα Νέα*. Έκδοση του Συλλόγου Συγκρελιωτών «Η Αγία Παρασκευή»
- *Χρυσιώτικα Νέα*. Ενημερωτικό Δελτίο του Συλλόγου Χρυσιωτών «Η Παναγία».

Περιοδικά

- *Απεραντιακά*. Έκδοση του Συλλόγου Απεραντιών «οι Άγιοι Ανάργυροι»
- *Έκφραση των Ασπροπυργιωτών*. Έκδοση του Συλλόγου Ασπροπυργιωτών «Ο Άγιος Γεώργιος».
- *Ευρυτανικά Χρονικά*. Περιοδικό της Πανευρυτανικής Ένωσης
- *Το Μοναστηράκι*. Έκδοση του Συλλόγου Μοναστηρακιωτών Αγράφων
- *Πνευματική Ζωή*. Λογοτεχνικό περιοδικό υπό τη διεύθυνση του Ευρυτάνα λογοτέχνη Μιχάλη Σταφυλά.
- *Η Φωνή του Μεγάλου Χωριού*. Έκδοση του Συνδέσμου Μεγαλοχωριτών «Η Αγία Παρασκευή».
- *Χωριάτικοι Αντίλαλοι*. Έκδοση του Συλλόγου Ευρυτάνων «Η Καλλιακούδα».

Επιστολές προς την Αδελφότητα

Προς
Την Ερίτιμον Κυρίαν Πρόεδρον
και τα Αξιότιμα Μέλη του Δ.Σ.
της Αδελφότητας Μικροχωριτών «Η Μεταμόρφωση του Σωτήρος»

Αξιότιμοι και λίαν αγαπητοί μας,

Ελάβομεν το φιλοφρόνως αποσταλέν δι' εμπλουτισμόν της Βιβλιοθήκης του Συνδέσμου «Ευγένιος ο Αιτωλός» βιβλίον της Εριτίμου Κυρίας Αιμιλίας Παπαδημητρίου-Κουτσούκη «Το Μικρό Χωριό Ευρυτανίας: Περιήγηση στο χώρο και το χρόνο». Δια την τιμητικὴν δι' ημάς αποστολήν του ευχαριστούμεν θερμῶς.

Διεξήλθομεν το περιεχόμενόν του και απεκομίσαμεν πλούσια στοιχεία, αφορώντα εις την παρουσίαν και προσφοράν προσώπων παλαιότερων και συγχρόνων. Εις το έργον παρουσιάζεται κατά τρόπον επαγωγόν και γλαφυρόν η δημιουργική πορεία των κατοίκων του, η με καταπλήσσοσαν ευψυχίαν αντιμετώπισις δυσχερειών, η αναδημιουργία, η σημερινή κατάστασις και η μετά συγκινητικῆς στοργῆς αφοσίωσις των Μικροχωριτών εις την γενέθλιον γην.

Συγχαίρομεν εγκαρδίως την συγγραφέα του έργου Ερίτιμον και λίαν αγαπητήν Κυρίαν Αιμιλίαν Παπαδημητρίου-Κουτσούκη δια το εξαίρετον πόνημα, την εγνωσμένην αγάπην προς τον τόπον και τους ανθρώπους της και την γενικωτέραν πολύτιμον προσφοράν της. Συγχαίρομεν και την ευεργετικῶς δρώσαν Αδελφότητα, η οποία εγκάρπως συνεχίζει λαμπρόν έργον ευκλεών προκατόχων.

Ευχόμενοι εις την Αδελφότητα πλουσίαν δραστηριότητα και εις την συγγραφέα γόνιμον συνέχισιν της πνευματικῆς και πολιτιστικῆς δράσεως και προσφοράς, διατελούμεν μετά πλείστης πάντοτε τιμῆς και αγάπης.

Ο Πρόεδρος
Παναγιώτης Κων. Βλάχος

Ο Γραμματεὺς
Βασίλειος Γ. Μαντέκας

*****

ΟΠΑΠ, Αθήνα 11/9/2006

Προς: Αδελφότητα Μικροχωριτών
«Η Μεταμόρφωση του Σωτήρος»

Είμαστε στην ευχάριστη θέση να σας ενημερώσουμε ότι το Διοικητικό Συμβούλιο της ΟΠΑΠ Α.Ε. με την υπ. Αρ. 36/31/8/06 απόφασή του ενέκρινε την οικονομική ενίσχυση ποσού δύο χιλιάδων ευρώ.

Σας στέλνουμε συνημμένη κατάσταση με τα δικαιολογητικά τα οποία απαιτείται να υποβληθούν και μπορείτε να επικοινωνήσετε με το Τμήμα Αποδόσεων της Εταιρείας μας ... προκειμένου να ενημερωθείτε για τις περαιτέρω απαιτούμενες ενέργειες.

Η Γενική Διευθύντρια
Προώθησης Πωλήσεων
Ευαγγελία Λάμπρου

Βιβλιοπαρουσιάσεις

Στη στήλη αυτή παρουσιάζονται συνοπτικά βιβλία ή έντυπα που αποστέλλονται στην Αδελφότητα και αφορούν κυρίως Ευρυτάνες, την Ευρυτανία ή γενικότερα τη Ρούμελη

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ
Φύλλα λόγου, τέχνης και πολιτιστικής καλλιέργειας.
ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΜΕΛΗ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ • ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΜΙΧΑΛΗΣ ΣΤΑΦΥΛΑΣ

Ο Δίνονται στο στόχαστρο των αμερικανικών μυστικών Υπηρεσιών (κατηγορίες για... κατασκοπία)!

Το συγκλονιστικό Ημερολόγιο ενός παιδιού από τη Σερβία κατά τους βομβαρδισμούς των «απελευθερωτών».

Χριστίο - Ναγκασάκι: Ο πυρηνικός όλεθρος.
Μήνες Εθνικής Αντίστασης.

Τάσος Αβασογιάννης, Αλέξανδρος Εβελώας, Διον. Σολωμός (αγνωστές πληροφορίες):
Ρεγγίνα Καπτανάκη.

Μελέτες - Πεζογραφία - Παρουσιάσεις
Δημοσίων - Ιστορικά Λογοτεχνίας - Ανθολογία Ποίησης.

169

Χρόνος Ίδρυσης: 1936. Περίοδος Γ': Χρόνος 18ος Ιούλιος - Αυγούστος 2006

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ, Φύλλα λόγου, τέχνης και πολιτιστικής καλλιέργειας. Διμηνιαίο περιοδικό. Διευθυντής: Μιχάλης Σταφυλάς. **70 χρόνια λογοτεχνικής παρουσίας και προσφοράς (1936-2006)**

Εβδομήντα χρόνια ζωής συμπλήρωσε το παραπάνω λογοτε-

χνικό περιοδικό, που εδώ και πολλές δεκαετίες τόσο δημιουργικά διευθύνει ο διακεκριμένος Ευρυτάνας λογοτέχνης Μιχάλης Σταφυλάς, πλαισιωμένος από ένα εκλεκτό επιτελείο πνευματικών ανθρώπων.

Χάρη στην απaráμιλλη γραφίδα του διευθυντή της, η *Πνευματική Ζωή* παίρνει θέσεις ασκώνας εύστοχη κριτική πάνω σε καίρια ζητήματα του τόπου, με στόχο τη βελτίωση των πραγμάτων, όχι μόνο λογοτεχνικών αλλά ευρύτερα πνευματικών, κοινωνικών, πολιτικών. Και δεν αρκείται μόνο στις επισημάνσεις αλλά κυρίως προάγει την λογοτεχνία με τα κείμενα που δημοσιεύει, με δεκάδες σειρές αφιερωμάτων σε πνευματικές μορφές ελλήνων συγγραφέων, με συλλεκτικά αφιερώματα στην παγκόσμια λογοτεχνία κ.ά. Παράλληλα, σε ετήσια βάση, εκδίδει την *Ανθολογία Ποίησης*, καθώς και τη *Διαρκή Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας*.

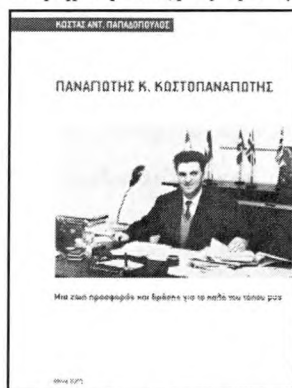
Ολόψυχη ευχή μας είναι να τα εκατοστήσει το περιοδικό, ο διευθυντής του και οι συνεργάτες του.

Κώστα Α. Παπαδόπουλου: *Παναγιώτης Κωστοπαναγιώτης*, Αθήνα 2005

Το βιβλίο του Κ.Α. Παπαδόπουλου για τη

ζωή και το έργο, του ως πρόεδρου της Πανευρυτανικής Ένωσης, Παναγιώτη Κωστοπαναγιώτη, προλογίζει ο γνωστός Ευρυτάνας λογοτέχνης – συγγραφέας Μιχάλης Σταφυλάς.

Το βιβλίο περιγράφει τη ζωή και το έργο του Π. Κ. που δεν ήταν παρά «*μια ζωή προσφοράς και δράσης για το καλό του τόπου μας*», όπως πολύ χαρακτηριστικά δηλώνεται στον υπότιτλο του βιβλίου. Καλογραμμένο, εμπειριστατωμένο, τεκμηριωμένο γράφτηκε όχι για να προβάλλει

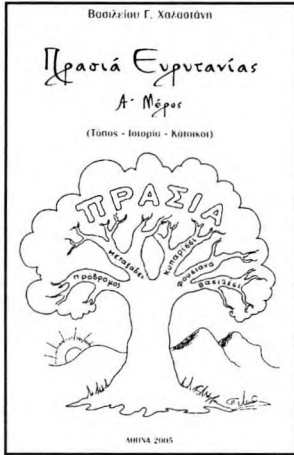
τον Παναγιώτη Κωστοπαναγιώτη αλλά, όπως πολύ σωστά μας λέει ο κ. Μιχάλης Σταφυλάς στον πρόλογό του: «*Είναι σελίδες της ευρυτανικής ιστορίας, που δεν μπορούν να χαθούν με τη ροή του χρόνου. Και είναι ακόμα υπο-*

δειγματικά σημεία δράσης και ενεργειών όσων αύριο θα πάρουν στα χέρια τους την τύχη της «Πανευρυτανικής Ένωσης». Χρειάζεται κατανάλωση χρόνου και κόπων. Χρειάζεται δημιουργικό πάθος και μεράκι για να νάναι η συνέχεια αντάξια των προηγούμενων επιτεύξεων».

Βασιλείου Γ. Χαλαστάνη: *Πρασιά Ευρυτανίας* (Α΄ Μέρος), Αθήνα 2005

Το βιβλίο του Β. Χαλαστάνη, προϊόν επιστημονικής έρευνας και πολλής δουλειάς, αναλύει όλες τις πτυχές της ζωής του χωριού του στα 6 κεφάλαια που περιέχει, όπως: Όρια της Κοινότητας, Τοπωνύμια και κάτοικοι, Ιστορία του τόπου, Ασχολίες, Κοινωνική και θρησκευτική ζωή.

Πολύ σωστά ο συγγραφέας μας εξηγεί στον πρόλογό του ότι: «*Το βιβλίο αυτό για το χωριό μας είναι καρπός προσπάθειας πολλών χρόνων. Μεγάλο το χωριό μας σε έκταση, έχει πολλά τοπωνύμια με πολ-*

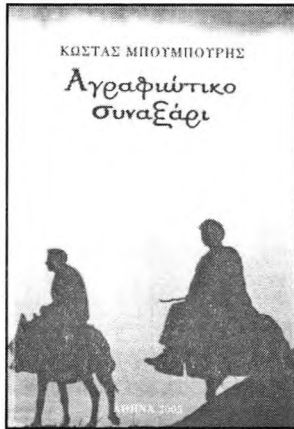

λους οι οποίοι εξήσαν σ' αυτό σε διάφορες εποχές, γι' αυτό και ένα βιβλίο για το συγκεκριμένο χωριό επόμενο είναι να περιέχει τεράστιο πλήθος πληροφοριών και γνώσεων. Τις πληροφορίες αυτές δεν είναι καθόλου εύκολο να τις συλλέξει κάποιος, γιατί πρέπει να διαθέτει άφθονο χρόνο, οικονομικά μέσα και κυρίως υπομονή

και επιμέλεια. Η συγκέντρωση επομένως των στοιχείων, ο διαχωρισμός τους, η ένταξή τους στις ανάλογες ενότητες και η παρουσίασή του είναι πολύ δύσκολη δουλειά...

Κώστα Μπουμπουρή: *Αγραφιώτικο Συναξάρι*, Αθήνα 2005

Ο πρόλογος του Νέστορα Μάτσα μας δίνει τις πιο κατάλληλες λέξεις για την περιγραφή του πολύ επιμελημένου από κάθε άποψη βιβλίο του Κ. Μπουμπουρή: «Αναπόληση ή αναφορά σ' έναν κόσμο που χάθηκε και επιβιώνει πια μόνο σα μνήμη; Σχέδιο παραδοσιακού αφηγηματος ή σκόρπιες αναμνήσεις χαμένων χρόνων και χαμένων ανθρώπων; Περιπλανιέμαι στις αφηγηματικές σελίδες του «Αγραφιώτικο συναξαρίου» και ανασταίνω την πνευματική ενωδιά της μεγάλης νεοελληνικής παράδοσης των «ηθογράφων» συγγραφέων που μας κληρονόμησαν αριστουργηματικά σα γραφή κείμενα και εξαιρετές ψυχογραφίες... Ο Κώστας Μπουμπουρής χρησιμοποιεί μια ρωμαλέα δημοτική γλώσσα που την εμπλουτίζει με δικές του λέξεις και με δική του προσέγγιση. Η δύναμη της γλώσσας

θυμίζει κάποτε, κάποτε τον μεγάλο Μυριβήλη, που έδινε στις λέξεις βαθύτερο ήχο. Ευχαριστώ τον συγγραφέα που με ξαναγύρισε με τα κείμενά του στις πηγές της παράδοσης... που με ξαναγύρισε, θα πρόσθετα, τότε ... σι' Άγραφα».

Φώτη Κ. Πανογιώργου: *Αντίλαλοι της Ευρυτανίας*, Αθήνα 2005.

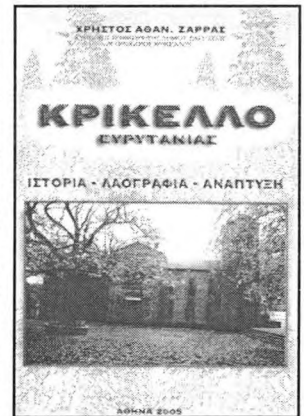

Το βιβλίο του Φ. Πανογιώργου είναι μια κατάθεση ψυχής. Περιλαμβάνει ενθυμώσεις από τη ζωή του, ποιήματα, δημοσιευμένα κείμενά του και άλλα, γραμμένα όπως μας λείει ο ίδιος: «με πάθος, πόθο, αγάπη και ειλικρίνεια». Γιατί, συνεχίζει: «Τώρα

περνάω τις ώρες μου γράφοντας αναμνήσεις από την ζωή μου... όμως για να τα αναλύσω όλα, θα έπρεπε να είχα τον ουρανό χαρτί και τη θάλασσα μελάνι».

Χρήστου Αθ. Ζάρρα: *Κρικέλλο Ευρυτανίας*, Αθήνα 2005.

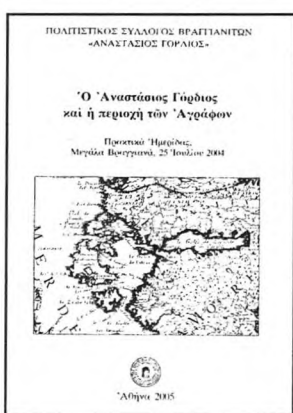
Πρόκειται για τη 2^η έκδοση της ιστορίας του Κρικέλλου, από τον ίδιο συγγραφέα, παλαιόμαχο δάσκαλο, αναγνωμένη και βελτιωμένη γιατί όπως γράφει ο ίδιος στον πρόλογό του: «...Αγαπώ τον τόπο και τους χωριανούς μου, γι' αυτό και ξαναγράφω βελτιωμένο το βιβλίο για το χωριό μου. Θέλω να συμβάλλω περισσότερο στην προκοπή του, λαμβάνοντας υπ' όψιν τις συνθήκες που σήμερα επικρατούν. Γράφω και πάλι την ιστορία του πλουτισμένη με νεότερα στοιχεία, περιγράφω τη σημερινή εικόνα του και προτείνω ό,τι νομίζω χρήσιμο για το μέλλον του...».

Πολιτιστικού Συλλόγου Βραγγιαντιών «Αναστάσιος Γόρδιος», επιμ.: Κων. Σπ. Τσιώλης: **Ο Αναστάσιος Γόρδιος και η περιοχή των Αγράφων**, Αθήνα 2005

Το βιβλίο αυτό περιέχει τα πρακτικά της ομώνυμης ημερίδας, που έγινε στα Μεγάλα Βραγγιανά στις 25 Ιουλίου 2004. Εκτός από τον πολύ περιεκτικό πρόλογο του Συλλόγου Βραγγιαντιών, περιλαμβάνει πέντε πολύ αξιόλογες εισηγήσεις με θέματα: 1) Νίκης Παπατριανταφύλλου: *Παλιές και νέες παροιμίες στις επιστολές του Ευγενίου Γιαννούλη*, 2)

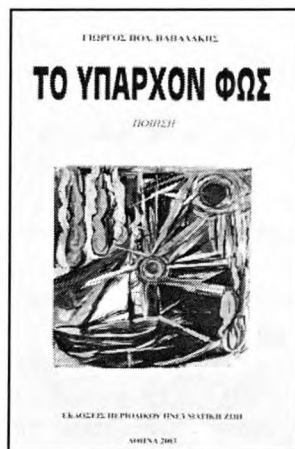
Δημήτρη Ζ. Σοφριανού: *Ο Αναστάσιος Γόρδιος και οι σχέσεις του με τη Μονή Δουσίκου - Αγίου Βησσαρίωνος*, 3) Χαρίτωνος Καρανάσιου: *Η συμβολή του Αν. Γορδίου στην κοινωνική και πνευματική ζωή της περιοχής των Αγράφων βάσει*

των επιστολών του, 4) Διονυσίου Ι. Μουσουρά: *Σχέσεις Αγράφων και Ζακύνθου στα χρόνια του Ευγ. Γιαννούλη και Αν. Γορδίου*, 5) Ιωάννη Σ. Βιταλιώτη: *Οι τοιχογραφίες του νάρθηκα του Αγίου Ιωάννη Θεολόγου στα Μεγάλα Βραγγιανά*.

Οι εισηγήσεις αυτές για τον άξιο διάδοχο του Ευγένιου του Αιτωλού προσθέτουν πολλά, όχι μόνο για την παιδεία και γραμματεία στη διάρκεια της τουρκοκρατίας, αλλά και για την ιστορία της Ευρυτανίας.

Γιώργου Πολ. Παπαδάκη: **Το Υπάρχον Φως**, ποίηση, Αθήνα 2003.

Με τον τίτλο «Το υπάρχον φως» ήλθε στα χέρια μας μια από τις πρόσφατες ποιητικές συλλογές του καθηγητή Πληροφορικής Γιώργου Παπαδάκη. Ο πολυτάλαντος συγγραφέας έλκει την καταγωγή του από την Ευρυτανία, ως εγγονός του αείμνηστου δασκαλου-συγγραφέα Κ. Κωτσοκάλη. Με τη συλλογή του αυτή επιδιώκει να ρίξει φως στα μονοπάτια της ψυχής και των συναισθη-

ματών μας. Όπως γράφει ο Μιχάλης Σταφυλάς, διευθυντής του περιοδικού Πνευματική Ζωή: «Κάθε ποίημα αυτής της συλλογής είναι κι ένα ταξίδι στο άγνωστο κοντινό, στο υπερβατικό και μοναδικό μονοπάτι ενός κόσμου, όπου κυ-

ριαρχεί το φως, αλλού θαμπό, αλλού πώτερο φωτερό, παντού όμως απέριττο και υγιές».

Δημήτρη Ι. Γκορόγια: **Τατάρνα - Ταταρνιώτες και Λαογραφικά Στοιχεία**, Αγρίνιο 2006

Ο Δημήτρης Γκορόγιας στο βιβλίο αυτό για την Τατάρνα και τους Ταταρνιώτες επιχειρεί να διασώσει ό,τι πολύτιμο ιστορικό και λαογραφικό στοιχείο βρήκε για το χωριό του Τριπόταμος, δηλ. την ιστορική Τατάρνα, που έδωσε το όνομά της ομώνυμο θρυλικό μοναστήρι της Παναγίας.

Καταγράφει δημογραφικά στοιχεία για πάνω από 250 οικογένειες, τα έθιμά τους στη θρησκευτική και ποιμενική ζωή, τραγούδια, παροιμίες, ένα πλούσιο λεξιλόγιο και πολλές σπάνιες φωτογραφίες. Στον πρόλογο του θα μας γράψει χαρακτηριστικά: «*Οι εικόνες που χαρακτήθηκαν στο νου στην παιδική ηλικία κι αργότερα στην εφηβική δεν είναι δυνατόν να λησμονηθούν. Ό,τι κι αν κάνεις, όπου κι αν βρεθείς σ' αυτές γυρίζει ο νους σου. Κι ήταν υπέροχες στιγμές εκείνες, που ζήσαμε στο μοναδικό, για μας, εκείνο φυσικό περιβάλλον του χωριού».*

Κοινωνικά

Η στήλη αυτή συμπληρώνεται εφ' όσον γίνει σχετική γνωστοποίηση των ιδίων ή των οικογενειών τους προς την διεύθυνση του περιοδικού μας.

Νέες φοιτήτριες

- Η **Λένα**, κόρη του Πάνου και της Βαγγελιώς Ζαχαροπούλου πέτυχε στο Τμήμα Αγγλικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών.

- Η **Κατερίνα**, κόρη του Πάνου και της Ελένης Χριστοδουλιά πέτυχε στο Τμήμα Επιχειρησιακού Σχεδιασμού Υπολογιστικών Συστημάτων του Τ.Ε.Ι. Πατρών.

- Η **Άρια**, κόρη του Γιάννη και της Πόλης Αρώνη, σπουδάζει στην ελβετική σχολή Alpine, μια από τις πιο γνωστές Σχολές Σεφ.

- Η **Ειρήνη Ρούπου**, εγγονή του Γιώργου και της Ανδρομάχης Βενέτη- Κατσιγιάννη πέτυχε στο Τμήμα Γενετικής Βιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Συγχαίρουμε εγκάρδια τις νέες φοιτήτριες του χωριού μας, τους ευχόμαστε καλή επιτυχία στις σπουδές τους και εις ανώτερα.

Βαφτίσια

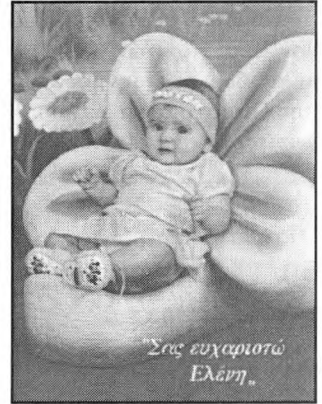
- Από την Αμερική ήλθαν ο Κώστας και η Ισμήνη Μπάρα, καθώς και τα παιδιά τους Πατρίκος και Ρίτα Λούης για να βαφτίσουν το δεύτερο αγοράκι τους. Η βάφτιση έγινε στην Ιερά Μο-

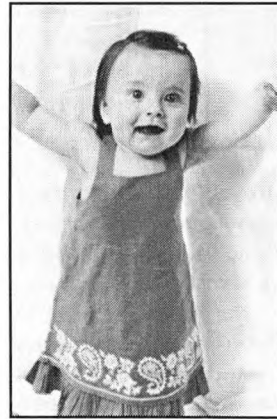
νή Προυσού στις 2 Αυγούστου 2006 και στο νεοφώτιστο έδωσαν το όνομα: *Χρίστιαν Βαλλεντίνο*.

Ευχόμαστε στα νεοφώτιστα νάναι πάντα γερά και τυχερά

- Οι Θανάσης και Λουκία Λιαροκάπη, που ζουν στο Αγρίνιο, βάφτισαν το πρώτο κοριτσάκι τους στην Αγία Σωτήρα του χωριού μας στις 17 Σεπτεμβρίου 2006. Και το όνομα αυτής: *Ελένη*.

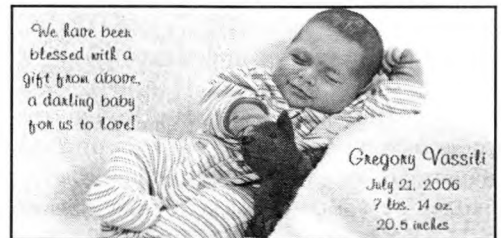

- Στον Άγιο Δημήτριο Λουμπαρδιάρη (Ακρόπολη Αθηνών) βάφτισαν το κοριτσάκι τους ο Δημήτρης και η Μάλωρη Μπακατσιά, παιδιά του Γιώργου και η Βίκης Μπακατσιά, που ζουν στην Αμερική. Η βάφτιση έγινε στις 15 Οκτωβρίου 2006 και η μικρή ονομάστηκε:

κε: *Ίρις-Εμμανουέλα*.

- *Γρηγόρης - Βασίλης* ονομάστηκε και το πρώτο δισέγγονο της Ροδάνθης Κυρίτση στην Αμερική.

Είναι το πρώτο παιδάκι της Ευαγγελίας Τσώμου και του Παύλου Αναγνωστάκου.

Γάμοι

- Η Αθηνά, κόρη του Λουκά και της Μαρίας Μίχου παντρεύτηκε, στις 22 Ιουλίου 2006 στην Αγία Σωτήρα του χωριού μας, με τον Θανάση Νικολάου Συγγούνα.

☩ ☩ ☩

- Εν μέσω Αρχιερατικής Λειτουργίας, χοροστατούντος του Μητροπολίτη Φθιώτιδας κ.κ. Νικολάου έγιναν στη Μητρόπολη της Λαμίας οι γάμοι

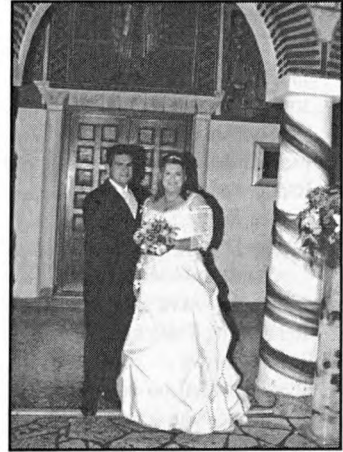

του Νίκου Παντελή Λιάπη και της Κωνσταντίνας Παραγαγιού, στις 28 Μαΐου 2006.

- Στη Θεσσαλονίκη παντρεύτηκε ο Παύλος Πετρόπουλος με την Σοφία Τολίκα στις 11 Νοεμβρίου 2006. Ο Παύλος είναι γιος του Πέτρου και της Λίτσας Πετροπούλου και εγγονός του Χαράλαμπου και της Ευγενίας Μαστρογεωργοπούλου.

☩ ☩ ☩

- Η Ελένη κόρη του Νικολάου και της Βασιλικής Νασιοπούλου παντρεύτηκε με τον Θεόδωρο Σωτηρίου Παππά, στην Αγία Κυριακή του χωριού μας στις 15 Ιουλίου 2006.

☩ ☩ ☩

Ευχόμαστε σε όλα τα εντυχή νέα ζευγάρια βίον ανθόσπαρτον

Συνδρομές που έχουν εισπραχθεί από 16/5/2006-25/11/2006

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Αδελφότητας Μικροχωριτών ευχαριστεί όλους όσους εξοφλούν τις συνδρομές τους ή με χρηματικές δωρεές στηρίζουν το έργο της. Η συμβολή αυτή αποτελεί την κινητήρια δύναμη της Αδελφότητας, η οποία μπορεί και λειτουργεί χάρη στην οικονομική ενίσχυση των μελών της και την εθελοντική στράτευση των μελών του Δ.Σ. της.

Όνοματεπώνυμο	Συνδρομή Αδελφότητας	Περιοδικό	Ευρώ
Αθανασιάδης Λάκης	2006	2006	\$ 50
Δημητρίου-Ζορμπαλά Πόπη	2006	2006	20
Τσιροπούλου Μαριάνθη	2005-2006	2005-2006	30
Φλέγκας Δημήτριος	2006	2006	10
Τσίρου Φρόσω	2006	2006	10
Τσινιάς Κώστας	2006	2006	20
Τάσιος Σπύρος	2006	2006	20
Κουφαλιώτης Μένιος	2006	2006	20
Κατσιγιάννη Άννα	2006	2006	20
Κομπορόζος Τηλέμαχος	2006	2006	20
Πανώρη Κατίνα	2006	2006	20
Παπακωνσταντίνου Φωτεινή	2006	2006	20
Φλετούρης Αθανάσιος	2006	2006	10
Σταθόπουλος Δημήτριος	2006	2006	20
Νταφύλης Νίκος	2004-2006	2004-2006	120
Γαλανούδη Μαριάνθη	2006	2006	20
Αϊβαλιώτη Ελισάβετ	2006	2006	20
Καρανίκας Δημήτριος	2006	2006	20
Καλιανέζος Γιώργος	2006	2006	20
Δερματά-Κωνσταντάρα Μαρίνα	2003-2007	2003-2007	100
Δερματά Γιάννη, Σούλα	2003-2007	2003-2007	100
Τσινιάς Χρίστος	2006	2006	20
Κάρας Τζίμης-Δέσποινα	2006	2006	50
Σκορδά Μαρία	2006	2006	20
Παπαπαναγιώτου Ελένη	2006	2006	20
Δημητρόπουλος Αθανάσιος	2006	2006	20
Γκότση Κική	2006	2006	20
Μπαϊρακτάρη Σίσσυ	2006	2006	20
Τσαρού Σία	2006	2006	30
Μπακογιάννης Γιάννης	2006	2006	50
Πολύζου Φανίτσα	2003-2007	2003-2007	100
Ζαχαροπούλου Τασία	2006	2006	20
Καλτσή-Σιακαλλή Αναστασία	2005-2006	2005-2006	30
Λαίνη Ευδοκούλα και Γιάννης	2005-2006	2005-2006	\$100
Γιολδάση Μαγδαληνή	2006	2006	20
Τσώμου Βασίλης Βούλα	2006-2007	2006-2007	\$100
Κατσιγιάννη Ανδρομάχη	2006	2006	20
Γρούμπα -Τάσιου Ευθυμία	2005-2007	2005-2007	50
Γρούμπα - Μαντζανά Δέσποινα	2006	2006	20
Αρώνη Μαριάνθη	2006	2006	20

Όνοματεπώνυμο ..... Συνδρομή Αδελφότητας ..... Περιοδικό ..... Ευρώ

Μαστρογεωργόπουλος Χαρ. Σπύρος	2006	2006	20
Δημητρακοπούλου Σωτηρία	2006	2006	20
Λιαροκάπη Ελένη	2006	2006	20
Ανδρεοπούλου Ευαγγελία	2006	2006	20
Παπαθανασίου Αθανάσιος	2005-2006	2005-2006	40
Κρεζία Μίνα	2006	2006	20
Κατραμάδος Ιωάννης	2005-2006	2005-2006	40
Λιαροκάπης Αθανάσιος	2006	2006	20
Πλάκας Χρήστος	2006	2006	20
Πλάκας Χ. Αθανάσιος	2006	2006	20
Πλάκας Χ. Ευάγγελος	2006	2006	20
Φωτίου Καλλιόπη	2006	2006	20
Γαλανούδης Αθανάσιος	2006	2006	20
Κομπορόζου Λούλα	2006	2006	20
Κομπορόζος Αθανάσιος	2006	2006	20
Φατούρος Ελευθέριος	2006	2006	20
Κυρίτσης Σπύρος	2005-2006	2005-2006	40
Λιάπης Ιωάννης	2006	2006	20
Σκρεπετός Παναγιώτης	2006	2006	20
Κουκουβάου Ηλίας	2006	2006	20
Μουχρίτσας Μιχάλης	2006	2006	20
Βονόρτα Μαργαρίτα	2006	2006	20
Κοντός Ιωάννης	.....	2006	10
Ζωγράφος Παναγιώτης	2006	2006	70
Μυτιλήδης Κωνσταντίνος	.....	2006	10
Δερματά Σωτ. Σούλα	2006	2006	20
Ντελή Βασιλική	2006	2006	10
Μπακατσιάς Γεώργιος	2006	2006	20
Κεχρμπάρης Σπύρος	2006	2006	10
Μίχος Λουκάς	.....	2006	10
Φουσέκης Δημήτριος	.....	2006	10
Ζήσιμος Βασίλης	.....	2006	40
Πανάρα Άννα	2006	2006	20
Κακούρα Μαρία	2006	2006	50
Τσουκανά Παρασκευή	2006	2006	50
Λιάπης Παντελής	2004-2006	2004-2006	20
Μακρή Αντωνοπούλου Μαριάνθη	.....	2003-2006	50
Νάκα-Κοτρώνη Άννα	2006	2006	20
Κουτσούκη-Κούμπου Σοφία	2006	2006	20
Μούτσελου Παναγιώτα	2007	2007	20
Κεράνης Δ. Νίκος	2007	2007	20
Μπάρλας Κώστας και Ισμήνη	.....	2007	50
Φαλίδας Γεώργιος	.....	2007	10
Κάλλης Γρηγόρης και Λαμπρινή	.....	2006	\$ 50
Κάλλης Παναγιώτης και Γλυκερία	.....	2006	\$ 50
Θάνου Αρ. Ιωάννα	2008	2008	20
Θάνος Κ. Αριστοτέλης-Εμμανουήλ	2007-2008	2007-2008	50

Κεράνη Π. Όλγα, στη μνήμη Γεωργίου Μπαμπανικολού	30
Κακούρα Μαρία, για τους σκοπούς της Αδελφότητας	35
Μακρή-Αντωνοπούλου Μαριάνθη, στη μνήμη μητρός της Βασιλικής Αντωνοπούλου	20
Οικογένεια Νίκου και Μάρως Καστρόπουλου, στη μνήμη Βασιλή Χατζόπουλου	50
Κουτσούκη-Κούμπου Σοφία για τους σκοπούς της Αδελφότητας	30
Κουτσούκης Κλεομένης και Αιμιλία, στη μνήμη Βασιλή Χατζόπουλου	50
Κουτσούκης Κλεομένης και Αιμιλία, στη μνήμη Δημητρίου Κρίκου	50
Μούτσελου Παναγιώτα, στη μνήμη προσφιλών της	30
Κάρας Τζίμης και Δέσποινα, στη μνήμη πατρός Γεωργίου Κάρας (Καρόπουλου)	150
Κάρας Τζίμης και Δέσποινα, στη μνήμη μητρός τους Κωνσταντίας Δερματά-Κάρας	150
Κάρας Τζίμης και Δέσποινα, στη μνήμη της θείας τους Ροδάνθης Κυρίτση	100
Κάρας Τζίμης και Δέσποινα, στη μνήμη Βασιλείου Χατζοπούλου	100
Κεράνης Θανάσης και Χρυσούλα, στη μνήμη Δημητρίου Κρίκου	80
Κεράνης Γιάννης και Μήνα, στη μνήμη Τάσου Γκούμα	50
Κεράνης Θανάσης και Χρυσούλα, στη μνήμη Τάσου Γκούμα	100
Κεράνης Δημήτρης και Ρένα, στη μνήμη Τάσου Γκούμα	50
Κομπορόζος Τηλέμαχος, στη μνήμη της συζύγου του Πλουμής	200
Κομπορόζος Τηλέμαχος, στη μνήμη Δημητρίου Κρίκου	50
Κεράνης Δ. Νίκος, στη μνήμη του αγαπημένου φίλου, συναδέλφου και συνεργάτη Αναστασίου Γκούμα ...	100
Κεράνη Π. Όλγα, στη μνήμη Δημητρίου Κρίκου	30
Κεράνη Π. Όλγα, στη μνήμη Αναστασίου Γκούμα	20
Γκικόπουλος Δημήτριος, στη μνήμη Δημητρίου Κρίκου	40
Κουγιουμτζή Χρύσα, στη μνήμη Δημητρίου Κρίκου	60
Μαρίνου Κατερίνα, στη μνήμη Δημητρίου Κρίκου	40

Συνδρομές Εξωτερικού

Ευχαριστούμε τους Μικροχωρίτες του εξωτερικού για την εξόφληση των συνδρομών του περιοδικού, που τους αποστέλλεται. Υπενθυμίζουμε ότι οι συνδρομές από το εξωτερικό θα πρέπει να στέλνονται με επιταγή στο όνομα:

Adelfotita Mikrohoriton "H Metamorfofi tou Sofiros"

Η επιταγή θα πρέπει να είναι Τραπεζική (cashier's cheque or remittance), διότι προσωπικές επιταγές (personal cheques) δεν γίνονται δεκτές από τις Ελληνικές τράπεζες.

Λίγα λόγια γι' αυτούς που έφυγαν

Η μνημόνευση προσφιλών προσώπων στη στήλη αυτή γίνεται με φροντίδα των οικειών τους, αν το επιθυμούν, που θα πρέπει να στέλνουν στην διεύθυνση του περιοδικού μας ένα έτοιμο κείμενο ή τα απαραίτητα βιογραφικά στοιχεία και μια φωτογραφία.

Βασίλης Χατζόπουλος

Γεννημένος και μεγαλωμένος στο κέντρο της Θεσσαλονίκης, αγάπησε πολύ και παντρεύτηκε την Κούλα Μαστρογεωργοπούλου – γόνου Μικροχωρίτικης οικογένειας – και απέκτησαν μαζί τις δύο κόρες τους, τη Ζιζή και την Αντιγόνη. Η οικογένειά του ήταν ο πυρήνας της ζωής του και για 63 χρόνια αγωνιζόταν, δημιουργούσε, καμάρωνε και ονειρευόταν μόνο γι αυτήν.

Το 1970 επισκέπτεται και γνωρίζει για πρώτη φορά το Μικρό Χωριό μαζί με τη γυναίκα του, σα νέος γαμπρός. Από τότε, έγινε για αυτόν το λατρεμένο μέρος που τον ξεκούραζε και του έδινε χαρά. Μαζί με το μέρος αγάπησε πολύ και τους ανθρώπους του. Μιλούσε πάντα για τους Μικροχωρίτες με ξεχωριστή εκτίμηση και με διάθεση να διατηρήσει, έστω και εξ' αποστάσεως, τη ζεστή σχέση που δημιούργησε μαζί τους.

Στις 9 του Ιουνίου, γεμάτος οικογενειακή ευτυχία και χαρά, αποφασίζει να επισκεφτεί το αγαπημένο του Χωριό μαζί με όλη την οικογένειά του και να το γνωρίσει στα δύο του μικρά εγγόνια, την Ιωάννα και τον Μάριο – Κωνσταντίνο. Η καρδιά του γέμισε με τη μοναδική χαρά, τόσο που σταμάτησε να χτυπά. Έτσι ξαφνικά... Μέσα στο Χάνι, πάνω στο τραπέζι της χαράς, αγκαλιά με τη μικρή του εγγονή. Ίσως, δεν είναι τυχαίο που το τέλος ήρθε στον τόπο αυτό και, αν κάτι μπορεί τώρα να μας παρηγορήσει, είναι η μεγάλη τελευταία ευτυχία του...

Βασίλη μας, μπαμπά μας, παππού μας,

σ' αγαπάμε

Ασπασία Βενέτη (1902-2006)

Η Ασπασία Βενέτη, το γένος Γεωργίου και Ελισάβετ Γεωργοπούλου, παντρεύτηκε τον Θωμά Βενέτη από το Σιγκρέλο Ευρυτανίας το 1930 και απέκτησαν 4 παιδιά. Έζησαν μαζί φτωχικά αλλά πολύ αγαπημένα. Καλός οικογενειάρχης ο Θωμάς, αφού πολέμησε για την πατρίδα ηρωικά στον πόλεμο του '40, σκοτώθηκε στο Άνω Λάμποβο της Αλβανίας. Μετά από αυτό άρχισε ο δύσκολος αγώνας της Ασπασίας για την επιβίωση της δικής της και των παιδιών της. Δυστυχώς τα δυο κοριτσάκια της πέθαναν και έμειναν στη ζωή τα άλλα δυο, ο Παναγιώτης και η Ανδρομάχη. Αν και είχαν περάσει τόσα χρόνια από τότε που έχασε τα παιδιά της, δεν έπαψε στιγμή να τα σκέφτεται και να τα καληνυχτίζει.

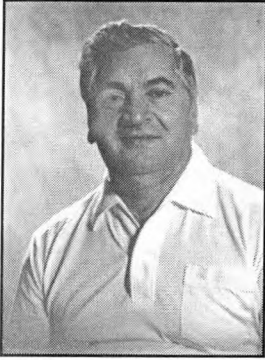
Ο αγώνας στην Κατοχή για επιβίωση ήταν πολύ δύσκολος. Δεν είχε βοήθεια από κανένα. Δούλευε σαν άντρας και μεγάλωσε τα δυο παιδιά της φτωχικά αλλά τίμια. Όταν παντρεύτηκαν τα παιδιά της, πήγε και έμεινε με την κόρη της στην Αθήνα. Το καλοκαίρι πήγαινε στο Καρμηνίσι στο γιο της. Τα τελευταία οχτώ χρόνια ήταν στο κρεβάτι, μετά από μια εγχείριση που έκανε στο πόδι της. Έζησε ως τα βαθιά της γεράματα περιτριγυρισμένη από τα παιδιά της, τα εγγόνια και τα δισέγγονα της. Ήταν ένας άνθρωπος άκακος, απονήρευτος με αγνά αισθήματα για όλο τον κόσμο και θα λείψει πολύ από την οικογένειά της. Αλλά παρηγοριά μας είναι το σμίξιμό της πάλι με τον αγαπημένο της σύζυγο και τα δυο κοριτσάκια της στο τελευταίο της ταξίδι.

Ο Θεός ας αναπαύσει την ψυχή της.
Τα παιδιά και εγγόνια της

Πάνος Κ. Ζαχαρόπουλος

Ο Πάνος Ζαχαρόπουλος άφησε την τελευταία του πνοή στο Greenville, S.C. της Αμερικής στις 16 Μαΐου 2006. Ήταν ο μικρότερος από τα πέντε παιδιά του Κωνσταντίνου και της Δέσποινας Ζαχαρόπουλου. Γεννήθηκε στο χωριό

και μετά τον πόλεμο έφυγε για την Αμερική. Εκεί, όπως οι περισσότεροι συγχωριανοί, ασχολήθηκε με δουλειές εστιατορίου και γρήγορα απόκτησε το δικό του μαγαζί, το γνωστό Clock Drive In # 1.

Αγαπούσε πολύ το bowling, στο οποίο διέθετε τον περισσότερο από τον ελεύθερο χρόνο του. Έπαιζε μπόουλινγκ επαγγελματικά, συμμετείχε σε αγώνες, στους οποίους κέρδιζε αρκετά μετάλλια.

Καλόκαρδος, ευδιάθετος και φιλόξενος με νοσταλγία για το χωριό και πολύ αγάπη για όλους τους συμπατριώτες ο αγαπητός Πάνος διάλεξε να μην παντρευτεί. Ζούσε όμως κοντά στην οικογένεια του αδελφού του Πλούταρχου και ιδίως στη νύφη του Μαρία (Μπακογιάννη), η οποία του συμπαραστάθηκε στο δύσκολο τελευταίο καιρό της ζωής του, που αντιμετώπιζε σοβαρό πρόβλημα υγείας.

Στην τελευταία του κατοικία, εκτός από τη Μαρία με τις κόρες και τους γαμπρούς της, τον συνόδευσαν όλοι οι Μικροχωρίτες του Greenville και πολλοί Αμερικανοί φίλοι του.

Ας είναι αιώνια η μνήμη του.

Ροδάνθη Κυρίτση

Γόνος της οικογένειας των Δερματαίων, μιας από τις παλαιότερες οικογένειες του χωριού και αδελφή του αείμνηστου γιατρού Γιάννη Δερματά, η Ροδάνθη Κυρίτση πέθανε στην Νέα Υόρκη, όπου ζούσε μαζί με την οικογένεια της μοναχοκόρης της Βούλας Τσώμου. Ως την τελευταία της πνοή όμως, ο νους και η ψυχή της ήταν στο αγαπημένο της χωριό και απέραντη η νοσταλγία της γι' αυτό.

Ο πατέρας της, Δημήτριος, που είχε καζαντίσει στην Πόλη, όταν εγκαταστάθηκε στη Θεσσαλονίκη πήρε τη Ροδάνθη κοντά του και την έγραψε στο σχολείο. Εκεί διδάχθηκε μεταξύ άλλων μαθήματα μοντέρνου χορού και μουσικής (πίانو). Όταν γύρισε στο χωριό προκάλεσε την προσοχή του Γιώργου Κυρίτση, γόνου επίσης της παλιάς οικογένειας των Κυριτσαίων, που έδωσε αγωνιστές στην επανάσταση του 1821, και παντρεύτηκαν. Μαζί απόκτησαν την κόρη τους Βούλα.

Η οικογένειά της δοκιμάστηκε στην Κατοχή αφού οι Ιταλοί εκτέλεσαν τον πεθερό της Νικόλαο Κυρίτση, παλαίμαχο πρόεδρο του χωριού. Αργότερα οι Γερμανοί έκαψαν το

σπίτι τους, στο οποίο λειτούργησε το Τυπογραφείο της Αντίστασης. Μετά τον πόλεμο μετανάστευσαν στη Αμερική, όπου όλη η οικογένεια επιδόθηκε σε δουλειές εστιατορίου. Στη δεκαετία του '60 ξαναγύρισαν στη Θεσσαλονίκη, ό-

που έμειναν για αρκετά χρόνια.

Το 1973 έχασε τον άντρα της. Μετά απ' αυτό τα παιδιά της την πήραν μαζί τους στην Αμερική. Όλη η οικογένεια όμως επισκεπτόταν συχνά το χωριό, μέχρι να έλθουν οι δυσκολίες των γηρατειών.

Η Ροδάνθη είχε δυο εγγόνια που την υπεραγαπούσαν και πρόφτασε να καμαρώσει το γάμο της εγγονής της Ευαγγελίας με ένα αξιαγάπητο ελληνικής καταγωγής νέο. Έφυγε όμως λίγες μέρες πριν να ευτυχίσει να κρατήσει στην αγκαλιά της το πρώτο της δισέγγονο.

Ας είναι ελαφρύ το χόμα της αμερικανικής γης που τη σκεπάζει.

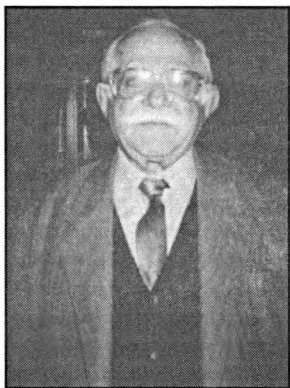
Γιάννης Τσινιάς (1920-2006)

Στις 27 Ιουνίου έφυγε για το τελευταίο του ταξίδι ο αγαπημένος μας πατέρας και παππούς. Γεννήθηκε στον Αγαλιανό Αιτωλο-

καρνανίας και το 1941 παντρεύτηκε στο Μικρό Χωριό την Βασιλική Τσινιά, το γένος Παπαδη. Στα μέσα της δεκαετίας του '50 εγκαταστάθηκε μόνιμα στην Αθήνα. Δύσκολα χρόνια, πέτρινα. Τίμιος, εργατικός και φιλότιμος δούλεψε μαζί με τη γυναίκα του σκληρά και κάτω από άσχημες συνθήκες για την οικογένειά του. Πάνω από 30 χρόνια συνεχούς εργασίας, χωρίς αργίες και διακοπές, χωρίς γιορτές και σχόλες και τα κατάφερε.

Αρχές της δεκαετίας του '80, συνταξιούχος πια, επιστρέφει στο Μικρό Χωριό. Απ' τους πρώτους πήγαινε την Άνοιξη και απ' τους τελευταίους έφευγε μόλις άρχιζε ο Χειμώνας. Το 1997 χάνει την αγαπημένη του γυναίκα. Άνθρωπος της παρέας, μερακλής, γλεντζές, χορευταράς και χωρατατζής άφησε στο πέρασμα του χρόνου και την δική του σκιά να περιφέρεται και να γίνεται ένα με την σκιά του πλάτανου της πλατείας.

Δυστυχώς δεν πρόλαβε να δει και αυτό το καλοκαίρι για τελευταία φορά το αγαπημένο του χωριό, που το αγάπησε σα να ήταν η πραγματική του πατρίδα. Έφυγε όμως αφήνοντας πίσω του 5 παιδιά, που ενωμένα του

συμπαραστάθηκαν στις χαρές και τις λύπες, στα δύσκολα και τα δύσκολα της ζωής, 3 αγαπημένα ένοιας γαμπρούς, που ποτέ δεν ξεχώρισε απ' τα παιδιά του, την πολυαγαπημένη του νύφη, καθημερινά πιστό

φύλακα άγγελό του, κυρίως τα τελευταία δύσκολα χρόνια της ζωής του, 8 εγγόνια, 7 δισέγγονα, συγγενείς και φίλους, που όλοι αυτοί θα εύχονται και θα προσεύχονται να είναι ελαφρύ το χώμα που τον σκέπασε.

Μαρία Πλάκα

Είναι κάποιοι άνθρωποι, ίσως οι περισσότεροι, που ζουν αθόρυβα για τον κοινωνικό τους περίγυρο και συνηθίζουμε να τους αποκαλούμε "της διπλανής πόρτας". Άνθρωποι α-

πλοί, διακριτικοί, νοικοκύρηδες. Άνθρωποι ήσυχου και ήρεμοι που κοιτάνε το τι γίνεται μέσα στο σπίτι τους και όχι έξω από αυτό. Άνθρωποι που μπορεί να μην σου γεμίζουν το μάτι αλλά αντέχουν στα δύσκολα και στην πορεία της ζωής γίνονται οι ήρωες της καθημερινότητας.

Ένας από αυτούς τους ανθρώπους ήταν και η Μαρία Πλάκα, το γένος Πολύζου. Γεννήθηκε το 1908 στο Μικρό Χωριό όπου και μεγάλωσε και το 1927 παντρεύτηκε τον Θανάση Πλάκα με τον οποίο απέκτησε τρία παιδιά, την Ρούλα, την Καλλιόπη και τον Χρήστο. Το 1947 έφυγε για τη Θεσσαλονίκη όπου και έζησε το υπόλοιπο της ζωής της.

Την γιαγιά Μαρία, την θυμάμαι πάντα να στέκεται στον πολύχρωμο κήπο της μονοκατοικίας της με τα μαύρα, πένθος για τον παππού που "έφυγε" το 1978. Παραμύθι δεν μου είπε ποτέ αλλά μου έλεγε ιστορίες της ζωής της που έμειναν βαθιά χαραγμένες μέσα μου, σαν μαθήματα. Και κάθε φορά που την σκέφτομαι στο μυαλό μου έρχεται μια εικόνα δυνατή σαν και αυτές που οι των νεώτερων γενιών ακόμα πιστεύουμε ότι είναι για να τις διαβάζουμε στα βιβλία και να τις βλέπουμε στις ταινίες: μέσα στην παγωνιά της παραμονής των Χριστουγέννων του 1942, μονάχη και κυνηγημένη την ώρα που οι Ιταλοί έκαιγαν και λεηλατούσαν το Μικρό Χωριό, να ψάχνει μια φωλιά μέσα στο χιονισμένο δάσος για να δώσει ζωή στο τρίτο της παιδί, τον Χρήστο.

Την θυμάμαι ακόμα να μου λέει, με καμάρι που κρατούσε μονάχη της το νοικοκυριό ως τα βαθιά γεράματα, πως «οι πολλοί θέλουν πολλά και ο μοναχός απ' όλα» και μετά να προσφέρει ένα κέρασμα και να κάθεται στη γωνιά της δίπλα στο παράθυρο για να μετρήσει άλλη μια φορά πόσα χρόνια κύλησαν από τότε που έχασε τον Θανάση της και από τότε που πήγε για τελευταία φορά στο Μικρό

Χωριό. Και μετά θα αφιέρωνε ένα δάκρυ και για τα δυο...

Την γιαγιά Μαρία τη θυμάμαι για πολλά ακόμα. Τα κρατώ για μένα. Μέσα μου. Ως δώρο και ως παρακαταθήκη, σαν την ευχή της που μας άφησε. Έφυγε ήρεμα και ήσυχα, όπως έζησε, στις 12 Ιουλίου του 2006 σε ηλικία 98 χρόνων. Έφυγε, όπως η ίδια συνήθιζε να λέει, γεμάτη και ευτυχισμένη που μας αφήνει όλους πίσω 3 παιδιά, 6 εγγόνια και 8 δισέγγονα. Και εμείς έτσι θα την θυμόμαστε και θα τις ανάβουμε το καντήλακι. Γεράτοι και ευτυχισμένοι, από όσα μας έμαθε, από όσα μας έδωσε, από όσα μας άφησε.

Ένα από τα εγγόνια της

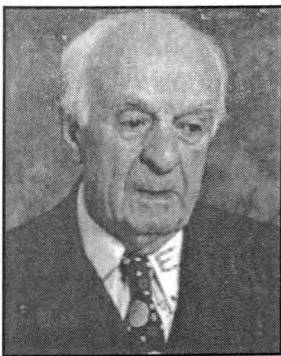
Γιάννης Γιολδάσης

Με το πέρας του καλοκαιριού έκλεισε και ο κύκλος της ζωής του Γιάννη Γιολδάση. Καταγόταν από τη γνωστή οικογένεια των Γιολδασαίων, που έπαιξαν ρόλο στην Επανάσταση του 1821. Ένωθε περήφανος που έφερε αυτό το ιστορικό όνομα και πάντοτε έδειχνε ενδιαφέρον για τα ιστορικά της Ευρυτανίας.

Μαζί με τη γυναίκα του, Μαγδαληνή Φλώρου και τη μοναχοκόρη τους ζούσε στο χωριό. Ευτύχησε να δει την κόρη του παντρεμένη με ένα εξαιρετο παλικάρι και να απολαύσει και το πρώτο τους εγγόνι.

Ας είναι ελαφρύ το χώμα που τον σκεπάζει.

Γεώργιος Γρούμπας

ποία απέκτησαν δυο κόρες την Ευθυμία και τη Δέσποινα.

Με το πέρας του καλοκαιριού έφυγε από τη ζωή και ο Γιώργος Γρούμπας. Γεννήθηκε το 1917 στο Δερμάτι. Το 1944 παντρεύτηκε εκεί την Αικατερίνη, κόρη του Στέφανου Καρδαρά, με την ο-

Μετά τον πόλεμο μετακόμισαν στη Θεσσαλονίκη, όπου εργαζόταν σε κατάσταση τυριών και αλλαντικών της γνωστής φέρμας Τσοχατζόπουλου. Σε ηλικία 47 χρόνων ένα πέσιμο από σκάλα στο μαγαζί, όπου εργαζόταν, του προξένησε αποκόλληση ματιών με αποτέλεσμα να χάσει την όρασή του.

Ζούσε τον περισσότερο καιρό στο Νέο Δερμάτι μαζί με τη γυναίκα του και εκκλησιάζονταν τακτικότερα στην Αγία Κυριακή. Περίμενε με ενδιαφέρον τα *Μικροχωρίτικα Γράμματα*, που του τα διάβαζε η γυναίκα του. Όταν την έχασε, πριν τέσσερα χρόνια, πήγε κοντά στις κόρες του, που μαζί με τους γαμπρούς του και τα 4 εγγόνια, τον περιέβαλαν με όλη την αγάπη και τη φροντίδα τους.

Ας είναι αιώνια η μνήμη του.

Βασιλική Νικολοπούλου

Στις 3 Οκτωβρίου 2006 έφυγε από κοντά μας σε ηλικία 102 ετών η πολυαγαπημένη μας μητέρα και γιαγιά. Γεννήθηκε στο Μεγάλο Χωριό. Το 1926 παντρεύτηκε το Μιχάλη Νικολόπουλο από το Μικρό Χωριό και απέ-

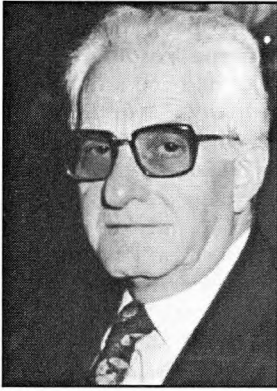
κτησαν δύο παιδιά, το Γιάννη και την Καλλιόπη. Χάρηκε δυο εγγόνια από το Γιάννη, δυο από την Καλλιόπη και εννέα δισέγγονα.

Φεύγοντας από το χωριό μετά τον πόλεμο, έζησε με τον άντρα της κοντά στην κόρη της στον Πειραιά. Συμπαραστάθηκε στην κόρη της όταν έχασε τον άντρα της 45 χρόνων και μεγάλωσε μαζί της τα παιδιά. Έζησαν όλα τα χρόνια μαζί και η Καλλιόπη τη φρόντισε ως την τελευταία της πνοή.

Τα παιδιά, τα εγγόνια και τα δισέγγονα της θα τη θυμούνται πάντα με πολύ αγάπη. Ας είναι ελαφρύ το χώμα που τη σκεπάζει. Αιωνία της η μνήμη.

Τάσος Γκούμας

Η 11^η Νοεμβρίου 2006 υπήρξε η πιο δύσκολη συναισθηματικά ημέρα της ζωής μου. Έφυγε ο Τάσος Γκούμας, ο πατέρας μου, ο Άνθρωπος με τη μεγάλη καρδιά.

Ο Τάσος Γκούμας γεννήθηκε στο Μουζάκι Καρδίτσας και ήταν ένα από τα πέντε παιδιά του Νίκου και της Μαρίνας Γκούμα. Τελείωσε το εξατάξιο γυμνάσιο στα Τρίκαλα και από τότε εγκαταστάθηκε στην Αθήνα.

Με τη μεσολάβηση του αδελφού του Θρασύβουλου, που γνώριζε το Γιώργο Κεράνη, δούλεψε δέκα χρόνια στην Καπινοβιομηχανία ΚΕΡΑΝΗΣ στον Πειραιά. Μετά την Κατοχή συνεργάστηκε σε επιχείρηση με τον αδελφικό του φίλο Νίκο Δ. Κεράνη και τον Ξενοφώντα Ζορμπαλά.

Το κάλοκαίρι του 1952 τον προσκάλεσε ο

φίλος του Νίκος Δ. Κεράνης στο Μικρό Χωριό για να περάσουν μερικές ημέρες μαζί και εκεί γνωρίστηκε με τη Φρόσω Κεράνη, μοναχοκόρη του Γιάννη Αθαν. Κεράνη και της Βασιλικής Κεράνη. Από τότε υπήρξαν αχώριστοι μέχρι και την τελευταία στιγμή της ζωής του πατέρα μου. Υπήρξαν υπόδειγμα αγάπης ζευγαριού, άξιοι προς μίμηση από τους νεότερους. Ο Τάσος μετά το γάμο του με τη Φρόσω, είχε δική του επιχείρηση – βιοτεχνία ετοιμών ενδυμάτων - στην Αθήνα. Μοιράστηκε με τη γυναίκα του και τις χαρές και τις λύπες, αλλά, τίποτε δεν κλόνησε την ανιδιοτελή αγάπη που έτρεφε ο ένας για τον άλλον. Από το γάμο τους απέκτησαν μια κόρη, τη Μαρίνα, που τους χάρισε έναν αξιαγάπητο εγγονό, τον Αλέξη. Ο Τάσος Γκούμας λάτρευε την οικογένειά του και προσπαθούσε να της προσφέρει το καλύτερο. Η μεγαλύτερη αδυναμία του, όμως, ήταν ο εγγονός του, ο Αλέξης, τον οποίο αποκαλούσε «γιό του».

«Καλό Ταξίδι, μπαμπά και όπου και αν βρισκεσαι, να περνάς καλά».

Για την οικογένειά σου, που σε λάτρευε και την λάτρεψες, θα είσαι πάντα μια Μεγάλη Απόλεια.

Η παρουσία Σου μας ήταν Απαραίτητη.

Μαρίνα Γκούμα

Δημήτριος Κρίκος

Έφυγε στις 18 Οκτωβρίου 2006 σε ηλικία 79 χρονών. Η κηδεία του έγινε την Παρασκευή 20 Οκτωβρίου στο Νεκροταφείο του Βύρωνα της Αθήνας. Στην κηδεία του, που παραβρέθηκε πολύς κόσμος, μίλησαν εκ μέρους της Αδελφότητας Μικροχωριτών η κ. Αιμ. Κουτσούκη, εκ μέρους των αντιστασιακών οργανώσεων ο κ. Νίκος Βότσης και ο γιος του Σπύρος, που κατασυγκίνησε όλους τους παρευρισκόμενους:

«Πριν από πολλά χρόνια, ένα αυγουσιτιάτικο μεσημέρι στο χωριό και ενώ εμείς παίζαμε στον πλάτανο, ένα αυτοκίνητο με τον πατέρα μας στη θέση του συνοδηγού που πήγαινε για να ξεφορτώσει στην Πνευματική Γωνιά σταματάει κι ένας Μικροχωρίτης που έπινε τον καφέ του στην πλατεία του λέει: «Πού τρέχεις ρε Μήτσο...» «Για τα κοινά βρε, για τα κοινά!» του φωνάζει εκείνος...

Αυτό δεν έκανε άλλωστε σε όλη του τη ζωή; Και μέχρι

πριν από λίγο καιρό, που δεν τον βοηθούσαν πια τα πόδια του, για τα κοινά νοιαζόταν πάνω απ' όλα...

Έχασε τους γονείς του μέσα στη λαίλαπα του πολέμου και πήγε σαν βοηθός στο τυπογραφείο του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ που εγκαταστάθηκε στο Μικρό Χωριό και τύπωνε πλήθος αντιστασιακών εφημερίδων και εκδόσεων όπως η «Ρούμελη», ο «Οδηγητής» και η «Φωνή του Φεραίου». Στις δύσκολες εκείνες εποχές θα σχετιστεί με μεγάλες

προσωπικότητες του ελληνικού Τύπου όπως ο **Αλέξης Καρρέρ**, ο **Βάσος Γεωργίου** και ο φωτογράφος της Αντίστασης, **Σπύρος Μελετζής**, δημιουργώντας φιλίες που θα κρατήσουν για όλη του τη ζωή.

Θα ακολουθήσει τις μετακινήσεις του τυπογραφείου σε διάφορες περιοχές της Στερεάς ακόμα και μετά την απελευθέρωση από τους Γερμανούς και το διωγμό από το παρακράτος του εμφυλίου.

Κι όταν μια μέρα πήγαινε στο τυπογραφείο και είδε κάποιες περίεργες κινήσεις κι απέναντι σ' ένα καφενείο να κάθεται κάποιος και να κοιτάζει ερευνητικά, ο πατέρας μας – ενώ θα μπορούσε να προσποιηθεί ότι ήταν απλώς ένας περαστικός - δεν δειλίασε και μπήκε στο τυπογραφείο. Αυτή ήταν και η αρχή ενός μόνο από τα πολλά μαρτύρια που θα υπέμενε στη ζωή του: Θα ακολουθήσει η σύλληψη του, οι βασανισμοί στην Ασφάλεια, οι δίκες, η εξορία και τα χρόνια των απάνθρωπων βασανιστηρίων στη Μακρόνησο... Έτσι θα περάσουν κάμποσα χρόνια, αλλά αυτός δεν λύγισε...

Μετά την αποφυλάκιση του και ενώ πια είχε μάθει πολύ καλά τη δουλειά, έρχεται στην Αθήνα και προσπαθεί να φτιάξει τη ζωή του. Από συνέταιρος σε τυπογραφείο και συνεργάτης στα μεγάλα τυπογραφεία της εποχής, ξεκινά μια πορεία που θα τον οδηγήσει στις μεγάλες εφημερίδες των δεκαετιών του '50 και του '60 όπως η «**Πατρίς**», η «**Δημοκρατική Αλλαγή**», η «**Ελευθερία**», η «**Αυγή**», η «**Ναυτεμπορική**», ο «**Ανένδοτος**», η «**Ημέρα**» και πολλές άλλες. Έχει πια καθιερωθεί στο χώρο του ημερήσιου Τύπου και είναι περιζήτητος γιατί είναι σεμνός και δουλενταράς. Έτσι βρίσκεται στο καλύτερο «μαγαζί» της εποχής, την «**Καθημερινή**» της **Ελένης Βλάχου** – όπου ο σύζυγος της, ο ναύαρχος **Λούνδρας** που επέπτευε την εφημερίδα, έμπαινε στο τυπογραφείο και έλεγε «να τον προσέχετε τον Κρίκο»!

Δυστυχώς όμως το 1967, με τη Χούντα, η «**Καθημερινή**» θα κλείσει και τότε θα περάσει αμέσως στο άλλο μεγάλο συγκρότημα του Τύπου – όπου τον γνώριζαν πολύ καλά από προηγούμενες συνεργασίες - τον **Δημοσιογραφικό Οργανισμό Λαμπράκη** και θα γίνει τεχνικός Τύπου στην κορυφαία εφημερίδα, στα «**Νέα**», επί 15 χρόνια, μέχρι που βγήκε στη σύνταξη λόγω της νέας τεχνολογίας.

Έχει ήδη παντρευτεί από το 1969 τη μαμά μας, **Κατερίνα**, το γένος **Βασιλοπούλου**, από το Μεγάλο Χωριό, και έχουν κάνει τους δυο γιους τους. Όμως το 1978 εκείνη θα φύγει ξαφνικά από τη ζωή κι αυτός θα μείνει με δυο μικρά παιδιά...

Ούτε τότε λύγισε όμως...

Μάς μεγάλωσε μόνος του και έκανε τους γύρω του να απορούν με το κουράγιο του...

Έτσι και όλα αυτά τα χρόνια, δεν έπαψε ποτέ να δραστηριοποιείται στα κοινά, μέσα από φορείς, σωματεία και συλλόγους. Από την **Ε.Τ.Η.Π.Τ.Α.**, την **Ένωση Τεχνικών Ημερησίου και Περιοδικού Τύπου Αθηνών**, τους συλλόγους των αντιστασιακών, μέχρι την **Αδελφότητα Μικροχωριτών** στην οποία διοχέτευσε το πάθος του για τη γενέτειρα του, δεν έλειψε ποτέ από την πρώτη γραμμή των αγώνων.

Ακόμα και τα τελευταία χρόνια, όταν γινόταν διαδήλωση στην Αθήνα και τα παιδιά του ήταν σπίτι, αυτός ήταν πάντα εκεί, στις πορείες. Όταν γίνονταν φασαρίες κι εμείς τον ψάχναμε αλλά δεν τον βρίσκαμε παρά μόνο αργά το βράδυ, αυτός απαντούσε εντελώς ήρεμα, γιατί είχε κάνει το καθήκον του...

Τι να τον φοβίσει άλλωστε; Το 1973, μαζί με τη μάνα μας κι εμένα στα χέρια – που ήμουν μόλις τριών ετών – είχε βρεθεί σ' ένα πεζοδρόμιο απέναντι από το Πολυτεχνείο κι όταν έπεσαν τα δακρυγόνα κι άρχισαν τα μάτια μας να κλαίνε, μάς πήρε κι έφυγε...

Έτσι έδωσε το μήνυμα στα παιδιά του για το τι πρέπει να κάνουν στη ζωή τους... Γι' αυτό και κλαίνε τα μάτια μας σήμερα μπαμπά, είναι από τα δακρυγόνα εκείνης της νύχτας στην

Πατησίων, δεν είναι από τη λύπη...

Εσύ ήσουν αγωνιστής, δεν σου άρεσαν ποτέ τα δακρύβρεχτα και τα μελό... Γι' αυτό και μας είχες εμφορήσει αυτά τα ιδανικά – πάντα μας έλεγες «πρώτα απ' όλα το καθήκον» - και μας ώθησες να μπούμε κι εμείς στο χώρο του Τύπου, γιατί πίστευες πάντα στο ρόλο που διαδραματίζει στη Δημοκρατία... Γι' αυτό και καμάρωνες ιδιαίτερα με τον μικρό σου γιο, τον **Κωστάκη**, που ήταν μωρό όταν χάσαμε τη μαμά, τον μεγάλωσες μόνος σου και κάνει τώρα τη δουλειά σου... Όπως καμάρωνες για τη νύφη σου την **Κατερίνα**, που τη λάτρευες, και καμάρωνες για την εγγονή σου την **Λενιώ** και περίμενες πως και πως τα νέα μέλη της οικογένειας Κρίκου...

Γι' αυτό και σήμερα δεν κλαίμε μπαμπά - δεν θα μας το επέτρεπες άλλωστε - γιατί πρέπει να σταθούμε στο ύψος των περιστάσεων και να συνεχίσουμε τους αγώνες σου, σε κάθε στάδιο της ζωής. Τα δάκρυα σίγουρα δεν ταιριάζουν στους ήρωες, γιατί οι ήρωες της ζωής, όπως εσύ, είναι αθάνατοι...»

Σπύρος Κρίκος

*****

«Ακριβέ μας φίλε Δημήτρη,
αγωνιστή της Εθνικής μας Αντίστασης,

Ο «**Σύνδεσμος Φίλων του Μουσείου της ΕΠΟΝ**» παρευρίσκεται σήμερα εδώ, με βαθιά οδύνη, για να σε αποχαιρετήσει και να σου εκφράσει την απεριόριστη εκτίμηση, τιμή και θαυμασμό για τη μεγάλη σου προσφορά στην εποποιία της Εθνικής Αντίστασης. Μαζί με το στεφάνι ως ελάχιστο φόρο τιμής, καταθέτουμε σήμερα και την υπόσχεση μας, τη δέσμευση μας, να συνεχίσουμε να αγωνιζόμαστε για τη δικαίωση των οραμάτων σου, των οραμάτων της Εθνικής μας Αντίστασης. Ευχή όλων μας, οι αγώνες και οι θυσίες της γενιάς της Κατοχής 1941 – 1944 για την απελευθέρωση της πατρίδας μας και την κοινωνική δικαιοσύνη, να διδάσκονται στα σχολειά μας και να αποτελέσουν παράδειγμα και σήμερα και στο μέλλον για τις νεότερες γενιές.

Αγαπητέ μας συναγωνιστή Δημήτρη:

Όσοι σε γνωρίσαμε από κοντά θαυμάσαμε την καλοσύνη σου, την καρτεριά, την απαρύμλλη δύναμη του χαρακτήρα σου, την αλληλεγγύη για τους συνανθρώπους σου, θαυμάσαμε την ανθρωπιά σου. Προσωπικά, γνωριστήκαμε στα πέτρινα χρόνια στη Μακρόνησο, μοιραστήκαμε τα τρία τετραγωνικά μέτρα του ατομικού αντίσκονου και στρώσαμε στο χόμα τα λίγα φρύγανα του νησιού για στρώμα. Μοιραστήκαμε το κύπελο με το νερό για να αντέξουμε τη δίψα...

Αντλούσες όμως δύναμη από την πίστη σου, αισιόδοξος, χαμογελαστός, αγαπητός από όλους τους συγκαταούμενους μας, «υπομονή» ψιθύριζες, «μπόρα είναι και θα περάσει»...

Κρατήσαμε τη φιλία μας κι έξω, στην κοινωνία, και όταν χτύπησε την οικογένεια σου το αναπάντεχο αστροπελέκι, ο θάνατος της συντρόφου σου, της μάνας των μικρών παιδιών σου, άντλησες πάλι δύναμη από την υπεράνθρωπη αντοχή σου, δε λύγισες, στάθηκες όρθιος, πατέρας και μάνα, και μεγάλωσες τα δυο παιδιά σας με αφοσίωση και αξιοπρέπεια.

Εκφράζουμε απ' την καρδιά μας τα θερμά μας συλληπητήρια στην οικογένεια σου και να είναι υπήρφανοι για το γονιό τους, τον αγωνιστή, τον άνθρωπο, τον οικογενειάρχη.

Πάντα θα σε θυμόμαστε!»

Νίκος Βότσης

Πρόεδρος Συνδέσμου Φίλων του Μουσείου της ΕΠΟΝ

Αγαπημέne μας Δημήτρη,

Όταν, πριν λίγα χρόνια, δέχτηκες το πρώτο πλήγμα στην υγεία σου, νιώσαμε όλοι την απουσία σου από τους κόλπους της Αδελφότητάς μας. Σήμερα, όλοι εμείς, η Μικροχωριτική οικογένεια, νιώθουμε την θλίψη και τον πόνο γιατί μας φεύγεις για πάντα. Σε στερείται η κοινwνία του Μικρού Χωριού, γιατί εσύ έζησες μαζί της τον πόνο της, τα προβλήματα, την ιστορία της!

Ένωσες γρήγορα την ορφάνια και μπήκες πολύ μικρός στον αγώνα της βιοπάλης. Από 15χρονος έφηβος έζησες την Εθνική Αντίσταση και εργάσθηκες γι' αυτήν, ως νεολαίος - επονίτης, στο Τυπογραφείο της Εθνικής Αντίστασης, που λειτούργησε για αρκετό καιρό στο Μικρό Χωριό. Κι' όταν έπρεπε να φύγει απ' το χωριό, το ακολούθησες όπου κι αν πήγε, ως το χάραμα της λευτεριάς. Τη δράση σου αυτή, δυστυχώς, την πλήρωσες με εξορίες και ποικίλες διώξεις. Όμως εσύ δεν λύγισες. Συνέχισες τον αγώνα της ζωής ως τυπογράφος σε εφημερίδες και τυπογραφεία της Αθήνας.

Κάποτε, η τύχη σου χαμογέλασε δίνοντάς σου ως σύντροφο την Κατερίνα Βασιλοπούλου από το Μεγάλο Χωριό, με την οποία απέκτησες τα δύο θαυμάσια αγόρια σου. Η μοίρα όμως ζήλεψε τα λίγα χρόνια ευτυχίας σου και αναπάντεχα σου στέρησε την αγαπημένη σου γυναίκα. Τότε, ίσιωσες και πάλι τα λυγισμένα από τον πόνο γόνατα και στάθηκες ορθός για να συνεχίσεις μόνος, με αυταπάρηση και αγάπη, την ανατροφή των δυο ανήλικων παιδιών σου.

Δύσκολα χρόνια. Όμως η συντροφιά των παιδιών σου γέμιζε με χαρά τις ατέλειωτες ώρες δουλειάς. Τα καμάρωσες άντρες, επαγγελματικά τακτοποιημένους, χάρηκες το γάμο του γιου σου Σπύρου με την υπέροχη Κατερίνα και γέλασες με τις πρώτες λεξούλες της αγαπημένης σου εγγονούλας Ελένης-Μαρίας.

Η Αδελφότητα Μικροχωριτών σου οφείλει πολλά. Για χρόνια, ως μέλος της, χωρίς να σκέπτεσαι χρόνο, απόσταση ή έξοδα έτρεχες, πάντα ακούρατος και πρόθυμος, να βοηθήσεις σε ότι χρειαζόταν, πέρα από την μεγάλη φροντίδα της έκδοσης του περιοδικού μας. Γι' αυτό και θα μάς μείνεις αλησμόνητος.

Αγαπητέ Δημήτρη, Ακούραστε μαχητή της ζωής,

Είμαστε σήμερα όλοι εδώ, τα παιδιά σου, συγγενείς, φίλοι, μέλη του Δ.Σ. της Αδελφότητας Μικροχωριτών, συμπατριώτες, για να σε συνοδεύσουμε στο τελευταίο σου ταξίδι.

Ας είναι καλός ο δρόμος σου. Θα σε θυμόμαστε πάντα!

Αιμιλία Κουτσούκη

Πρόεδρος Αδελφότητας Μικροχωριτών

*****

Για τον Δημήτριο Κρίκο

Έφυγε ένας άνθρωπος, ένας χωριανός, φίλος και συναγωνιστής, ο Δημήτρης Κρίκος. Επονίτης του χωριού, τυπογράφος της οργάνωσης ΕΑΜ, συνελήφθη στις 15 Δεκεμβρίου 1947 στο τυπογραφείο του Χρήστου Χασάπη της αριστερής εφημερίδας «Κοκκινιά», προφυλακίστηκε αλλά δεν έκανε δήλωση.

Τον Δεκέμβρη του 1948 μεταφέρθηκε στη Μακρόνησο και μετά τη δίκη το 1949 βασανίστηκε πολύ και λυντσαρίστηκε από φαντάρους. Εκεί ανταμωθήκαμε στη θάλασσα στην παραλία πλένοντας τα πιάτα της σκηνής....

Με τα μέτρα επιείκειας αθωώθηκε και ήρθε στην Αθήνα. Ξανταμωθήκαμε όταν πήγα το κορίτσι μου, τη Λένη, βαριά άρρωστο στο νοσοκομείο Άγιος Σάββας που είναι κοντά

στο σπίτι του. Όταν το έμαθε αυτό, ήρθε μαζί με τη γυναίκα του την Κατερίνα και από τότε γίνανε οι καθημερινοί σύντροφοι μας. Τόσο συμπαθήσανε η μία την άλλη, που η Κατερίνα ήταν η μόνη γυναίκα που η Λένη αναζητούσε να της κάνει παρέα... Ο πατέρας της Κατερίνας και παππούς των παιδιών της ερχόταν καμιά φορά μαζί της και δεν μπορούσε να κρύψει τη χαρά και την ευτυχία που αισθανόταν βλέποντας τους, ίσως και κάποια αμηχανία και ντροπή για το δικό μας δράμα...

Η κακιά μοίρα, η συμφορά του θανάτου, ύστερα από ένα διάστημα χρόνου χτύπησε αυτή τη χαρούμενη οικογένεια, παίρνοντας αυτή την ευγενική και πονετική γυναίκα που έκλαιγε περισσότερο από εμάς για το χαμό της Λένης. Ο παππούς, όταν πήγα στην κηδεία, ρίχτηκε στην αγκαλιά μου κλαίγοντας, λέγοντας μου «τώρα είμαι σαν κι εσένα, δεν σου χρωστάω τίποτα»...

Έφυγε η Κατερίνα αφήνοντας τον Κρίκο μόνο με δυο παιδιά, όπως ακριβώς ήμασταν και εμείς, εγώ και ο αδερφός μου ο Νίκος, που χάσαμε τη μάνα, εγώ έξι και ο αδερφός μου ενάμισι χρονών...

Προτρέπαμε – ξέρω το δράμα και το αισθανόμουν – τον πατέρα τους να παντρευτεί και να αντικαταστήσει τη μάνα. Αυτός δεν δεχόταν κουβέντα για αυτό και απορούσαμε πώς είναι δυνατό να καταφέρει αυτός ο άνθρωπος να συνηθίσει αυτά τα παιδιά να τρώνε. Σχεδόν καθημερινά, όταν ήταν στο χωριό, έρχονταν στο σπίτι και φρόντιζε η Σταυρούλα η γυναίκα μου να κάνει να φάνε κάτι αλλά αυτά δυστροπούσαν...

Και όμως ο πατέρας τους τα κατάφερε, τα ανέπτυξε, τα μόρφωσε και τα έκανε παιδιά με χαρακτήρα. Και τι ζητάει ο γονιός από τα παιδιά; Λίγη αγάπη και λίγο σεβασμό, αυτά πολύ από αυτά είχαν και έφυγε ευτυχής.

Ας αναπαυθεί στο χώμα της Αττικής και εγώ ελπίζω σύντομα να σε ανταμώσω...

Εμείς την κόλαση την περάσαμε στη Μακρόνησο και μια άλλη Μακρόνησο ως πολίτες περάσαμε και περνάμε έξω από τα σύρματα και τα βασανιστήρια... Αλλά και έξω κατ' εντολή ξένου παράγοντα, της «καμαρίλας», των φασιστών. Από αυτούς στα πέτρινα χρόνια έγιναν ο εμφύλιος, οι δολοφονίες τα στρατοδικεία, οι εκτελέσεις, η δικτατορία, η τρομοκρατία στις εκλογές.

Ας ελπίσουμε για τους νέους καλύτερες μέρες χωρίς φασισμό!

Δημήτρης Σπ. Δερματάς

Κομμώσεις

Ανδρικές – Γυναικείες – Παιδικές

“ΚΙΚΗ”

Κική Φούκα-Σκοτίδα
Καραϊσκάκη 4, Καρπενήσι
Τηλ. 22370 25666

Ζυθόγλυπτα

Χειροποίητες πρωτότυπες
δημιουργίες
σπάνιας ομορφιάς

Έκθεση – Διάθεση:
Νέο Μικρό Χωριό “Το Τζάκι”
Τηλ. 22370 41318

Ταβέρνα – Εστιατόριο

“Η Απόλαυση”

Ζουρζούκης Νικόλαος & Υιοί
Νέο Μικρό Χωριό
Τηλ. & Fax: 22370 41454,
Κιν. 6978 874989

Καφετέρια

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΠΟΥΡΑΣ

Νέο Μικρό Χωριό
Τηλ. 22370 41300

Εστιατόριο – Ψησταριά

“Ο Παράδεισος”

Αφοί Καλύβα
Διασταύρωση Μικρού-Μεγάλου Χωριού
Τηλ. 22370 41320, Κιν. 6973 431421
Web: www.hellastourism.gr/paradisos

TAXI

Γιάννης Καραγκούνης

Νέο Μικρό Χωριό
Τηλ. 22370 41392, Κιν. 6972 707840

Ξύλινες Δημιουργίες

...με έμπνευση από τη φύση

Έκθεση – Διάθεση:
Παλιό Μικρό Χωριό.
Τηλ. 22370 41031

ΑΓΟΡΑΙΟ

Βασίλης Μπούρας

Νέο Μικρό Χωριό
Τηλ. 22370 41300/41281,
Κιν. 6972 288457

Ξενοδοχείο

Country Club Hellas Hotel

Δ/ση: Πόπη Μπακατσιά
Νέο Μικρό Χωριό
Τηλ. 22370 41570-6, Fax: 22370 41577
Web: www.countryclub.gr

Ξενοδοχείο

Εστιατόριο – Καφετέρια

“Η Χελιδόνα”

Δ/ση: Σταυρούλα Τζαβέλη
Παλαιό Μικρό Χωριό
Τηλ. 22370 41221, Κιν. 6976 912009

Ξενώνας – Καφετέρια

Studio Merses

Υπευθ. Κρατήσεις: Αγορίτσα Τσιλιά
Παλαιό Μικρό Χωριό
Τηλ. 22370 41444, Fax: 22370 41111
Κιν. 6974 114182
Web: www.merses.gr
E-Mail: merses@acn.gr

Ξενώνας

“Η Γωνιά”

Δ/ση: Γιώργος Γιαννακόπουλος
Νέο Μικρό Χωριό
Τηλ. 22370 41393, Fax: 22370 41586
Web: www.giannakopoulos_g.gr

Ξενώνας

Ταβέρνα – Καφετέρια

“Το Ρίζωμα”

Δ/ση: Θεόδωρος Μπούρας
Νέο Μικρό Χωριό
Τηλ. 22370 41170, Fax: 22370 41486

Ξενώνας

Ιβίσκος Studios

Δ/ση: Σωτήρης Ζήσιμος
Νέο Μικρό Χωριό
Τηλ. 22370 41515, Κιν. 6972 555638
Web: www.iviskos.gr
E-Mail: info@iviskos.gr

Ενοικιαζόμενα Πανοραμικά

Δωμάτια

“Το Τζάκι”

Δ/ση: Παρασκευή Ν. Αζακά
Νέο Μικρό Χωριό
Τηλ. 22370 41318/41465,
Fax: 22370 41094 Κιν. 6977 808961

Ενοικιαζόμενα Πολυτελή

Δωμάτια

Ουρανία Τάσιου

Νέο Μικρό Χωριό
Τηλ. 22370 41349

Ενοικιαζόμενα Δωμάτια

Φωτεινή Ζάρα

Νέο Μικρό Χωριό
Τηλ. 22370 41236/ 41433

Ψησταριά – Εστιατόριο

Χωριάτικη Κουζίνα

Ενοικιαζόμενα Δωμάτια

Α΄ κατηγορίας

“Το Χωριάτικο”

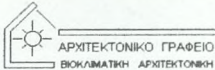
Δ/ση: Βασιλική Νασιοπούλου
Νέο Μικρό Χωριό
Τηλ. 22370 41257/ 41103

ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΛΙΑΠΗ

**Αθήνα – Λαμία – Μακρακώμη
Άγιο Γεώργιο – Καρpenήσι**

Δ/ση: Μαρία Π. Σκρεπετού

Κηφισού 91β 8, Αθήνα
Τηλ. 210 3454825 – 3452186
Fax: 210 3452186

ΧΡΙΣΤΟΣ ΒΕΝΤΟΥΡΗΣ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ Ε.Μ.Π.

ΚΥΠΡΟΥ 76Α ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗ 16452 ΑΘΗΝΑ
τηλ (+30)2109926423 (+30)6936599467
e-mail: ventouri@hol.gr

ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΗΡ. ΛΙΑΠΗ
ΔΙΠΛΩΜ. ΔΙΓΡ. & ΤΟΠΟΓΡΑΦΟΣ
ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ Ε.Μ.Π.

ΑΘΗΝΑ
ΑΔ.ΚΟΡΑΗ 54-56
ΒΥΡΩΝΑΣ

ΤΗΛ: 6972848406
210-7622751

ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ - ΟΙΚΟΠΕΔΑ - ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΡΩΝΗΣ

Καραολή & Δημητρίου 70, 18534 Πειραιάς
Τηλ. 210 41.11.849, Fax 210 41.34.776
Ζηνοπούλου 7, 36100 Καρpenήσι
Τηλ. 22370 25.932

Πωλήσεις
Εκτιμήσεις
Δάνεια
Ενοικιάσεις
Οικόπεδα
Ανταποχές

Κινητό
6972.71.75.75

café
ΑΣΤΕΡΙΑ
restaurant

Αιμιλία Κουφαλιώτη

Παραλία Καμμένα Βούρλα
Τηλ.: 02350 23261,
80901, 80902

Αθανάσιος Π. Λιαροκάκης
Διακοσμητής

**Αρχιτεκτονικός Σχεδιασμός
και Μελέτη Χώρων**

Κόκκαλη 31, Αγρίνιο, τ.κ. 30100.
Τηλ.: 0641 - 33233, (& fax) - 24522.
Κιτ.: 0932831607, E-mail:
athanart@otenet.gr

Ioannis Zorbalas

ZORBALAS S.A.
34 Glysti Str., 117 44
Athens - Greece

tel: +30 210 901 3344-5
fax: +30 210 901 3294
e-mail: zorbalas@solartech.gr
www.solartech.gr

Τεχνικές εργολαβίες – πέτρινες
κατασκευές

ΒΑΣΙΛΗΣ ΖΗΣΙΜΟΣ

Νέο Μικρό Χωριό. Τηλ. 22370 41056,
Κιν. 6977 624440

ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ

ΣΟΦΙΑ ΛΙΑΡΟΚΑΠΗ

ΜΠΟΤΣΑΡΗ 8 - ΤΗΛ. 0641 / 23.602 - ΑΓΡΙΝΙΟ

**ΠΑΤΩΜΑΤΑ
ΛΟΥΣΤΡΑ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ
ΣΚΑΛΕΣ**

ΛΙΑΠΗΣ ΝΙΚΟΣ & Υιός

ΕΡΓΑΣΙΑ ΕΓΓΥΗΜΕΝΗ

☎ 6610846 - 6048695 - 0972 136979

ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΧΝΩΝ ΠΛΑΚΑ

34 ΧΡΟΝΙΑ

ΠΡΩΤΟΙ σε ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ

ΣΧΕΔΙΟ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ - Α.Τ.Ε.Ι.

- ΓΡΑΜΜΙΚΟ
- ΕΛΕΥΘΕΡΟ
- ΣΧΕΔΙΟ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
- ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

FOUNDATION

- ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ
- ART & DESIGN
- ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ
- ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

 Edexcel
International

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ

- ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ
- ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

Κ Ε Ν Τ Ρ Ο
Τ Ε Χ Ν Ω Ν

ΠΛΑΚΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΧΝΩΝ ΠΛΑΚΑ ΑΕ

ΑΘΗΝΑ

ΠΑΤΗΣΙΩΝ 65, 104 33 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ: 210 8250552, FAX: 210 8250627

ΚΑΙ

ΨΥΧΙΚΟ • ΓΛΥΦΑΔΑ • ΚΗΦΙΣΙΑ

e-mail: info@plakas.gr
www.plakas.gr